

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaeptsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaeptsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaeigt.dk>

Indbydelsesskrift

til

de offentlige Examiner

i

Metropolitanskolen

i Juli 1866.

I. Om de gamle engelske Latinskoler og særlig om Eton Skole
af Overlærer C. Fogh.

II. Skoleefterretninger af Victor B. Borgen.

Kjøbenhavn.

Druckt hos J. P. Schulz.

Om de gamle engelske Latinsskoler

og

ſærlig om Eton Skole

af

Overlærer C. Fogh.

I en Artikel i Edinburgh Review for 1861 gjordes der et heftigt Angreb paa Direktionen for Eton Skole paa Grund af den Maade, hvorpaas Indtægterne anvendtes og Undervisningen lededes ved denne, den største og berømteste af de gamle, saakaldte offenslige Latinsskoler i England. Derved var Stødet givet til en Forhandling om de lærde Skolers Bestyrelse og Undervisning; Sagen bragtes frem i Parliamentet, og Regjeringen fandt sig foranlediget til at ned sætte en Kommission med Fuldmagt til at undersøge Tilstanden i ni af de anseteste Skoler i det egenlige England, nemlig Eton, Rugby, Westminster, Winchester, Charterhouse, St. Pauls, Merchant Taylors, Harrow og Shrewsbury, og derom indgive Beretning. Denne omfattende Rapport med tilhørende Betænkninger og Vidneerklæringer¹⁾ offensliggjordes i Aaret 1864. Af dens rige og meget blandede Indhold har Forfatteren af efterfølgende Bemærkninger uddraget og sammenstillet de Partier, som han antog kunde have almindelig pædagogisk Interesse eller før-

¹⁾ Report of Her Majesty's Commissioners appointed to inquire into the revenues and management of certain Colleges and Schools etc. Vol. I—IV. London 1864. — Dansf Maanedsskrift 1859, 2det Bind, indeholder en Artikel om „det lærde Skolevæsen i England“ af Dr. Manicus, til hvilken her henvises for Fuldstændigheds Skyld.

lig fortjente vore Skolers Opmærksomhed, og dertil knyttet nogle kritiske og pædagogiske Bemærkninger. Saavel paa Grund af denne Tilblivelsesmaade som ogsaa formedelst Be- retningens overordenlige Omfang fremtræde disse Meddelelser med et sporadisk Præg og gjøre ikke Fordring paa at indeholde en Skildring af de engelske Latinskolers Tilstand i Alminde- lighed.

De nævnte af Kommissionen undersøgte Sko- ler ere alle bemidlede. Winchester (stiftet 1387) og Eton (1441) vare Part af et Kollegium, hvis Opgave det tildeels var at fremme lærde Studier; Westminster (1559) er en af de mange Skoler, som opstode ved Klosterenes Op- hævelse og knyttedes til Kathedralkirkerne; Charterhouse (1609) er forenet med Sutton Hospital, og de øvrige høre til det store Antal Skoler, som stiftedes i det 16de Aarhundrede ved Gaver enten af Kronen eller af private Mænd, især af Middelstanden. Indtægterne ere meget forskellige og natur- ligvis stegne stærkt i Tidernes Løb, for nogles Bedkommende endogsaas i en forbausende Grad. Medens Charterhouse om- trent har 209,000 Rd.¹⁾, Eton 185,000 Rd. og Winchester 139,500 Rd. om Aaret i Indtægt af Jordegods, Huse og Kapital, har Rugby 51,000 Rd., Westminster 30,000 Rd., Shrewsbury 27,000 og St. Pauls, Merchant Taylors og Harrow hver 9000 Rd. Deres Discipelantal og Betydning staae imidlertid ikke i Forhold til deres Indtægter. Charter- house har saaledes²⁾ 136 Disc., Eton 840, Winchester 216, Rugby 461, Westminster 136 og Harrow 481.

De store Fond, som de nævnte saakaldte offentlige Skoler ere i Besiddelse af, have gjort det muligt for Staten at blande sig i deres Anliggender. Thi de besidde deres

¹⁾ Et Pund Sterling er sat = 9 Rd. ²⁾ I Aarene 1861 eller 1862.

Formue med Statens Samtykke ved en Akt, som udvider den testamentariske Ret og i dette Tilfælde ophæver Loven om Forbud mod Perpetuiteter, eller ogsaa er den skønket dem umiddelbart af Kronen, og i begge Tilfælde har Staten Ret og synes ogsaa at have Forpligtelse til at vaage over, at de store Summer virkelig anvendes overeensstemmende med Givernes Willie og til det Offenliges Bedste. Ved nærværende Leilighed er denne Ret til Kontrol med Formuens Brug — en Ret, der hidtil mærkeligt nok sjeldent eller aldrig synes at have været benyttet — bragt i Anvendelse; thi at disse Skolets hele indre Ordning og Undervisning ligger udenfor Statens Omraade, er almindelig anerkjendt, og i den Henseende have de altsaa fuldkommen Præget af at være private Skoler, have uhindrede af Staten funnet udvikle sig, gaae istaa eller gaae tilbage, have eensidigt funnet fastholde det klassiske Grundlag for Undervisningen eller efter deres egen Lust optage mere eller mindre af de reale Fag, og have funnet udvide eller begrændse deres Fordringer til Disciplene og ordne Klasserne, Undervisningen og Disciplinen, ganzte som deres ledende Mænd fandt for godt. En saadan næsten fuldstændig Uafhængighed af Staten skulde man troe maatte have medført den største Forskjellighed i disse Skolets Udvikling og Præg og indenfor hver enkelt Skole et hyppigt Skifte af pædagogiske Anstuelser, bratte Overgange og Mangel paa Enhed i Udviklingen. Dette er imidlertid saa langt fra at have været Tilfældet, at de intil for saa Længe siden havde en paafaldende Lighed med hverandre. Istedetfor at løbe vildt, vare de gaaede istaa. Det laae ikke blot i, at de alle havde deres Oprindelse fra den latinske Tid og efterhaanden ligesom rodfæstedes i aarhundredgamle Baner og Fordomme, heller ikke alene i Nationens almindelige konervative Natur, men tilsige i en væsenlig Grad i deres eiendommelige Be-

styrkelsesmaade og fremfor alt i at de havde meer end Penge nok og kunde bruge dem, som de hystede, uden nogen Kontrol fra det Offenliges Side.

Deres Formue er nemlig i Hænderne paa en uansvarlig Autoritet, som for Loven er dens Besidder og Forvalter og tillige er beklædt med større eller mindre Mhndighed som kontrollerende Magt ligeoverfor Skolen og dens Bestyrer. Denne overordnede Autoritet er i intet Tilfælde en enkelt ansvarlig Mand, men en uansvarlig Korporation; ved Eton saaledes visse Medlemmer af Kollegiet (Provost og Fellows), ved Rugby Warden og Fellows, ved Westminster Kirkens Dean og Canons, ved Charterhouse Direktionen for Sutton Hospital osv. Skolerne sit derved en Stabilitet, som de ellers ikke vilde have opnaaet; men den frie Udvikling hæmmedes hyppigt, især naar Skolen var en stor Kostskole, hvis Direktion boede paa Stedet selv og altsaa stadigt fristedes til at gjøre Brug af sin Magt. Skolens Bestyrer udnaernes af Direktionen og kan affrediges af den, og det er altsaa intet Under, at han nu og da føler sig trykket i sit Forhold og hindret i gavnlige Reformer ved den uansvarlige Direktions Indblanding i Skolens mindste Detail. Ved Eton har Provosten i Virkeligheden tilrevet sig hele Magten, saa at ikke blot ingen Lærer kan ansættes, men ingen Fritime gives, ingen Forandring i Skoletiden foretages, ingen ny Bog eller ny Udgave af en Bog indføres uden hans Tilladelse. „Han blander sig“, figer en Lærer, „i den Grad i Skolens Anliggender, at Bestyreren hæmmes i alle Retninger. Den forrige Bestyrer tabte al Hyst til at søge at sætte sine Ansuelser igjennem i nogen Sag mod Provostens“. Men i Almindelighed synes et spændt Forhold at være en Sjeldenhed. Man er i det Hele velfornøjet med denne Direktion, og naar en Eton-Discipel bliver Eton-Lærer og en

Eton-Værer Eton-Bestyrer og en Eton-Bestyrer eller et Medlem af Direktionen Eton-Provost — og det er den almindelige Gang — og naar Direktionen endelig supplerer sig selv og selv vælger Provosten, saa kan man ogsaa være temmelig sikker paa, at Maskineriet ikke let kommer ud af sin gamle Orden; men man kan ogsaa have nogen Grund til at befrygte, at enhver Norden, som kommer ind i Maskineriet, vil holde sig der, og at det hele til sidst vil være i Fare for at gaae istaa eller iflykter.

En Stillestaen vil imidlertid ikke kunne finde Sted i længere Tid uden Fare for Skolens Bestaaen, naar den ikke er en rig Skole, og det er derfor ogsaa de ukontrollerede rige Skoler, som disse Ord især gjælde. „Det ligger“, siger en Forfatter i Edinburgh Review 1864, „i alle rigt daterede Stiftelsers Natur, mod al sund Sands og til stor Skade for det offentlige Bedste at stereotypere det Undervisningsystem — eller hvad det nu er, som er disse Stiftelsers Formaal — som var det herskende, dengang de grundlagdes. Og det gjøre de paa to Maader: for det første ved Stifterens ligefremme Forskrifter, som man af misforstaet og tankeløs Werbødighed lader uforandrede, medens alt andet forandres, og for det andet ved at sætte dem, der nyde Indtægterne — Indtægter, som ere aldeles uafhængige af den Nytte, Be- sidderne gjøre, eller det Bifald, de vinde — ifstand til at trodse den offentlige Mening og ustraffede hengive sig til den Uløst til Forandringer, som avles i en gammel Stiftelses Atmosphære og næres af personlig Træghed“. Det er netop Uløffen, at de, som skulle kontrollere den rige Skoles Bestyrer, leve af og ved den rige Skole og leve godt af den, og Bestyreren, som er den, der skalde tage Initiativet til Forbedringer, sidder ofte i saa godt et Embede, at han ikke har mindste materielle Spore til at søge en Forandring i det bestaaende. Af Etons

aarlige Indtægter paa 185,000 Rd. tager Direktionen de 69,000 Rd. som sin Part, af Winchesters paa 139,500 Rd. endogsaa de 75,000 Rd., og for disse næsten uforsvarlig store Indtægter forvalte den Resten af Formuen paa engang saa ødselt og med saa stor Vedhængen ved nedarvede Vedtægter, at Eton ikke engang giver sine 70 Elever paa Kollegiet (Kings Scholars) frit Underhold, men aarlig affordrer enhver af dem omtrent 225 Rd. til Bestridelse af forskjellige Smaaudgifter, og Winchester ikke mere end netop holder et lignende Antal frit. Og Charterhouse giver for sine 209,000 Rd. kun 44 af sine Elever frit Underhold, Klæder og Stipendier ved Universitetet. Derimod er der efterhaanden blevet sørget godt baade for Bestyrerne og tildeels ogsaa for Lærerne — men rigtignok ogsaa paa Disciplenes Bekostning. Harrow Skoles Bestyrer har saaledes 56,000 Rd., Etons 51,500 Rd., Winchesters 27,000 Rd., de latinske Lærere ved Eton i Gjennemsnit 16,500 Rd. Men den rige Skole betaler den mindste Deel af disse store Indtægter; Disciplene maa yngle artigt ud, og Etons Bestyrer faaer saaledes aarlig c. 35,000 Rd. i Skolepenge af Disciplene foruden 47 Rd. af hver Discipel, som optages i Skolen, og 90 Rd. af hver, som forlader den. Dog bør det bemærkes, at adskillige Skoleudgifter (Priisbelønninger, Gager til Hjælpelærere osv.) efter gammel Skik udredes af Bestyreren. Hans rene Indtaegt var i 1861 41,000 Rd. foruden Fribolig. En Latinlærer faaer sin Hovedindtægt af Kosthuset og af sin Tutorstilling (om hvilken siden) — altsaa ogsaa af Disciplene.

Det er tydeligt nok, at der i Tidernes Løb har indfueget sig store Misbrug, som maa hæves, hvis disse Skoler ikke skulle tabe den offensige Agtelse, af hvilken de hidtil have været i Besiddelse. Med Aarene steg nemlig de finaa Indtægter, som oprindelig vare anviste til deres bestedne Under-

hold, til det fem-, tidobbelte eller mere¹⁾), men Direktionen vedblev med stor Samvittighedsfuldhed at udrede de smaa Summer til Skolen overensstemmende med de middelalderlige Bedtægter for denne, medens den under forskjellige Paaskud stak store Summer i sin egen Lomme. Statuter og Regnskaber holdtes hemmelige ved Eton som noget, der ikke vedkom Publikum, og først i 1818 fik man Oplysning om, at en stor Deel af Indtægterne ikke anvendtes til Skolens Formaal. Man forbausies over, hvor længe sligt har funnet gaae i Svang i England, hvilke uhøre Summer der paa den Maade ere unddragne deres oprindelige Formaal, og med hvilken Haardnakfthed Misbrugene forsvares, naar der endelig røres ved dem. Man tænke sig en Skole som Sorø — thi det er nærmest med den, at disse gamle engelske Skoler og Opdragelsesanstalter maa sammenlignes — hvis Direktion tilvender sig selv indtil Hälvparten af de aarlige store Indtægter. Men Kollegieherrerne ere aabenbart Mænd af Indflydelse og som alle Korporationer haardhudede mod Kritiken og lidet tilbøielige til at lade sig drive ud af en høist behagelig og magelig Banc, som er nedarvet fra Forfædrene gjennem flere Slægter, ofte har Lovens Bogstav, skjøndt ikke dens Aand for sig og kan forsvares under Paaskud af Forældethed, idet det hyppigt ikke er muligt at anvende Pengene paa den Maade, som Statuterne foreskrive. Regeringskommissionen dømmer derfor ogsaa saa mildt som muligt om, hvad der for en uheldet Betragtning grændser til Besvigelse, og uden at træde de nuværende Besiddere for nær noies den derfor med at hæve de værste Misbrug og foreslaae endeligt Forandringer, som skulle sikre Skolerne en større Part end hidtil af de stigende Indtægter.

¹⁾ Etions Indtægter beløb sig i 1504 til 6000 Rd.

Galt var det jo vistnok, at flere Hundredetusinder henvastedes uden noget Udbytte for Skolerne, men i et rigt Land som England vilde det dog ikke have stort at betyde; værre var det, at Undervisningen gif istaa ved disse Skoler og i meget beholdt sit middelalderlige Præg, men værst var det dog, at disse gamle og ved deres Alder og Historie værdige Institutioner gave Tonen an for alle de private og kommunale Skoler, som efterhaanden oprettedes rundt om i Landet i dette Aarhundrede. Det var næsten altid Mænd fra de offentlige Skoler, som stiftede disse Latinsskoler (Grammar Schools), og de bragte med sig fra Eton, Rugby og Westminster ikke blot Methoden og Fagenes engang bestemte Begrænsning, men den dybeste Erefrygt for Moder-skolen, hvis taknemmelige Sønner saaledes ikke blot udbredte dens Ny, men dens Anskuelser over hele Landet, saa at Kommissionen vistnok har Net, naar den siger, at de ni Skoler, som den har undersøgt, kunne gjælde som Typus for alle Englands lærde Skoler. Disse gamle Skoler ere derfor en Magt i Staten, som det kan være vanskeligt nok at bøie. De have spredt Hundreder af berømte Mænd som Elever og Værere ud over Landet, og de danne en mægtig Klique, hvis Medlemmer ikke blot værne om den gamle Moder, som fostrede dem, men ogsaa mere eller mindre føle sig som Brødre, der støtte hverandre i Modgangens Time eller paa Veien til Erens Top. Ved Eton er der en Fri- og Festdag for alle 840 Disciple, naar en Etonianer er blevsen Biskop, om det saa er i Australien, eller naar han bliver Overdommer eller Medlem af Parliamentet for et af Universiteterne. „Det er en af vore“! siger den tolvaars Dreng med Stolthed, og af Tusinder rundt om i Landet gjentages det med Stolthed: „Det er en af vore“! Bulwer, som vistnok har haft saa god Leilighed som nogen til at iagttagte, hvilken Hjælp gode

Forbindelser ere for dem, der arbeide paa at skaffe sig en Stilling i Samfundet, har i „*Extoniana*“ schildret denne Fordeel af at have en berømt Skoles Navn til sin Støtte og dens Medlemmers Røst til sin Forherligelse med følgende ret mærkelige Ord:

„.... thi det er et vidunderligt Held for dem, som stræbe efter Magt og Anseelse, at betræde Livets Kampplads med deres Jevnaldrendes Samfundsand paa deres Side; en Fordeel, der er saa stor, at jeg twivler paa, at noget som helst reent privat Underviisningssystem, hvor beundringsværdigt det end maatte være i Theorien, kan erstatte en dygtig og ørgjerrig Mand, der er uddannet ved en saadan Underviisning, den Ensomhed, hvori han ved sin Løbehanes Begeyndelse befinder sig blandt sine Samtidige, idet ingen unge Hænder rygte af Begjørighed efter at tilskappe ham Bisald, ingen unge Stemmer hviske: „Han er en af vore!“; men alle ere tilbørlige til at rive ned paa en Fremmed, hvis Landsgaver ikke gjenoplive Mindet om tidligere Forjættelser, hvis Seire ikke vække Bensfabssympathier fra Drengeaarene, hvis Udmærkelser, saafremt hans Anstrengelser skaffe ham saadanne, ikke føie noget Navn til den uforglemelige Skoles gyldne Bog“.

Saadanne Skoler maa nødvendigvis være konservative. Og en Reform af saadanne Skoler er ikke blot en Reform af alle Landets Latinstoler, men af Anskuelser, som ere indpodede i alle de dannede Kredse i England og groede fast med deres Forestillinger om Dannelse i Almindelighed. Bistnok have de ikke aldeles overset Tidens Krav og været døve for dens Røster, og uogen Lustning er der derfor trængt ind i de gamle ørværdige Haller og mellem de hundredaarige Kastanietræer, som overskygge dem; men Tilstanden er dog ikke bedre, end at Kommissionen ligesom kan sammenfatte

Udbryttet af sine Undersøgesser angaaende Underviisningens Tilstand i følgende Udtalelse, som lyder saameget mørkligere, som Kommissionen i det hele er vel stemt mod Skolerne og tilhøelig til at domme mildt om deres Mangler:

„Hvis et ungts Menneske forlader Skolen i sit 19de Aar ude af Stand til at arbeide sig gjennem en let Stump Latin eller Græsk uden Brug af Lexikonnet, og uden at kunne skrive Latin grammatisksk riktig; næsten uvidende i Geographi og Fædrelandets Historie; uden Kjendskab til noget levende Sprøg med Undtagelse af Modersmaalet, og neppe ifstand til at skrive dette riktig eller addere to Tal eller løse en simpel plangeometrisk Opgave; aldeles uvidende om de Love, som styre den physiske Verden og om dennes Bygning; med Øie og Haand lige uøvede i Tegning og uden at kende en Mode i Musiken; med ukunstveret Land og uden Sands for Læsning eller Tagttagesser; — maa hans aandelige Udvikling unegtelig siges at være mislykket, om der ogsaa ikke kan findes nogen Feil ved hans Grundfæninger, Charakteer og Opførsel. Det er ingenlunde vor Hensigt at fremstille dette som det typiske Resultat af den engelske offentlige Skoleunderviisning, men idet vi støtte os saavel paa de Vidnesbyrd, vi have modtaget, som paa de Tagttagesser, enhver kan gjøre, nødes vi til at erklære, at det er langt hyppigere end det burde være“.

Indtil for kort Tid siden var Latin og Græsk tilligemed lidt Oldtidshistorie og tilhørende Geographi ikke alene de herskende, men de fuldkomment eneherskende

Fag ved de offentlige Skoler i England. Nu indbefatter Skolernes regelmæssige Kursus altid tillige Arithmetik og Geometri, ved alle Skoler med Undtagelse af Eton fremdeles eet levende Sprog, enten Fransz eller Thysk (ved Rugby begge, men de kunne erstattes af Physik), ved Merchant Taylors endvidere Hebraisk og Tegning. Der holdes Foredrag over Physik ved Winchester og undertiden ved Eton, paa første Sted tungen for alle Stiftelsens Elever og for dem, som ville konkurrere (Exhibitioners), men ikke for Dag-Skolarerne, paa sidste Sted aldeles frit. Der er Forelæsninger over Chemi ved Charterhouse for saadanne, som have Lust til at høre dem, og nu og da frie Examinationer i Physik ved Harrow. Tegning og Musik kunne i Reglen læres ved alle Skoler, men der betales særligt for denne som for al anden Undervisning, som ikke hører til det regelmæssige Kursus.

Mærkeligt nok gives der kun lidt systematisk Undervisning i Historie og Geographi. I de lavere Klasser er det vel almindeligt at give nogen Undervisning i Omridsene af disse Fag, men efterhaanden som Disciplen rykker op, indstrenker man sig til at give ham Udfnit af Historien til Selvstudium og engang imellem høre ham deri og anspore hans Flid ved smaa Belønninger. Saadan Overhoring finder da Sted enten ved Slutningen eller ved Begyndelsen af Skoleaaret (i sidste Tilfælde har det altsaa været et Feriearbeide). Ved Harrow og Rugby er der regelmæssig Undervisning i den bibelske, den klassiske og den engelske Historie, hvori enhver Discipel deltagter, men ofte indstrenker den sig til, at Læseren gjør Disciplen saadanne historiske og geographiske Spørgsmaal, som naturligt frembyde sig under Læsningen af de klassiske Forfattere. Kommissionen deler denne Ligegyldighed for det historiske Studium. „Historie kan aldrig“, siger den, „som førstilt Skolefag indtage nogen

betydelsig Blads i en stor Latin-skoles Underviisningskursus. Der hører ikke nogen stor Anstrengelse af Hukommelsen til for at lære Elementerne af Historien, og deres Tilegnelse kræver heller ingen videre aandelig Anspændelse; men det er ingen Grund til at forhømme dem og bør ikke kunne ansøres som Undsmyldning for, at en 18aars Discipel forlader Skolen med meget sparsomme Kunskaber i de Nationers Historie, hvis Sprog og Litteratur han har studeret, og næsten uvidende i sit eget Fædrelands Historie". For ikke at tale om hans Uvidenhed i alle de nyere Folkeslags Historie, kunde Kommissionen gjerne have tilføjet. Den indrømmer dog, at en dygtig Lærer vilde kunne gjøre dette Fag til noget mere end en blot Øvelse af Hukommelsen. Hvor lidt Værd man selv ved nyere Skoler tillægger en sammenhængende historisk Underviisning, kan bedst ses deraf, at man ved Marlborough Skole, som er langt nyere, deels har forenet Historie med Frank, deels indskrænket den til Udenadslæren af Brudstykker af bekjendte historiske Forfattere, saa at Disciplen ikke faaer anden historisk Kunskab end de Brokker, som kunne falde af ved Læsningen af Guizot's Revolution d'Angleterre eller opfamles ved at lære Stumper af historiske Forfattere udenad. Thi da det kun er i øverste Klasse, altsaa i et Aar, at dette sidste finder Sted — i Aaret 1861—62 lærtes udenad Guizot fra 1624 til 1675 og som Extraarbeide 250—300 Paginer af Grote's Graekenland, Arnold's Rom, Claphinstones Indien, Irwings Mohamed eller Prescotts Mexiko — saa seer man strax, at det ikke er Historie, der er lært, men kun nok en Lejlighed til den meget hndede Udenadslæren, som har været benyttet; og det hjælper ikke, at der under Læsningen af Guizot gjøres, som det hedder, Disciplene Spørgsmaal haade i den Tids Historie og i hvilken omstændighed anden Periode af Historien, som kan tjene til at oplyse det læste; thi man indseer ikke, hvor-

Iedes de kunne besvare saadanne Spørgsmaal, eller hvorledes overhovedet noget Overblik over Folkeslagenes Skjebne og Rolle i Verden skal kunne erhverves som Biprodukt ved Studiet af et Sprog, som allerede er stedmoderlig nok behandlet og kan behøve al den Tid, som er det indrømmet, for sin egen Skyld. Kommissionen ender derfor ogsaa sine velvillige Bemærkninger om dette upædagogiske Forsøg med at minde om, at Hensigten med at læse Historie er at lære Historie og Hensigten med at læse Fransk at lære Fransk, og at man let ved paa en ubetænksom Maade at forene disse to ubeflægtede Fag kan bringe det dertil, at Disciplene hverken lære det ene eller det andet.

Bed Winchester blev der for nogle Aar siden, som fører antydet, gjort en betydelig Anstrengelse for at skaffe Undervisning i Naturvidenskaberne ved Skolen, men det var ikke Skolens egen Idee; Stødet dertil var kommet udenfra. De bedste Docenter skulde antages til at komme og holde en halv Snees Foredrag om Sommeren, afvechselende over Physik, Chemi og Geologi, og Disciplene skulde være forpligtede til at møde. Men det var kun med sure Miner, at Skolens Direktion gik ind paa denne sparsomme Indrømmelse. Der holdtes ikke strengt over, at Dagsskolarerne skulde være tilstede; de skulde betale for Foredragene, og det havde Forældrene ingen Ryst til, og Bestyreren lod ogsaa til selv helst at ville være fri for disse „Myheder“ — idet mindste hvis man skal domme efter følgende Udtaleller:

„Naar jeg undtager de Disciple, som have Sands for Naturvidenskaberne og agte at studere dem som Amatører eller for at gjøre dem til deres Brødstudium, er en saadan Undervisning uden Værd som Opdragessmiddel“. —

„En Amatør i en Videnskab har naturligvis bedst af at kjende dens Elementer, og en alsidig dannet Mand har

naturligvis bedst af ikke at være uvidende i nogen Ting; men sammenlignet med andre Kundskaber er en videnståelig Kjendsgjerning ikke en Ting, som kan frembringe noget i en Drengs Tanke. Det er et godt Faktum, som han husker eller ikke husker en Tid lang, og som efter nogle Aars Forløb blandes mellem andre Fakta og forglemmes. Det fører til intet, spørger ikke og er aldeles ufrugtbart".

Se det kan man unægteligt falde en raff Maade at affeie de forbausende Resultater paa, som vort Aarhundredes skarpsindige Forskning netop i de her nævnte Grene af Naturvidenskaben har ledet til og aabenbaret os. Men lidt Leg med Naturhistorien det holder man dog af ved Winchester. Saaledes udsatte den samme Bestyrer en Præmie for den bedste Samling af vildtværende Blomster — til stor Henrykkelse for Andenlærer ved Skolen. „Jeg kan ikke udtrykke, i hvilken Grad denne Opmuntring har virket paa Drengene. Jeg kan ikke holde Mandtal over dem, naar de komme hjem fra Bakkerne eller andetsteds fra, uden at see en betydelig Mængde af dem, hver med en stor Haandfuld Blomster".

Selv de Fag, der som Mathematik og de levende Sprog have vundet en vis Anerkjendelse, lide dog ved den underordnede Stilling, som de indtage til de klassiske Studier. Vel er der i Gjennemsnit tilstaaet Mathematiken tre Timer og de levende Sprog to Timer ugenlig af Skoletiden, og ved nogle Skoler er der indrommet disse Fag en vis Indflydelse paa Disciplenes Opflytning; men Klasseinddelingen er dog væsentlig eller udelukkende bygget paa Kundskaben i de gamle Sprog. „Skolernes vigtigste Præisbelønninger og Udmærkelser", figer Kommissionen, „ere klassiske, deres Traditioner ere klassiske, Bestyrerne og, hvor Tutorvaesenet hersker, Tutorerne ere Maend, som især have udmærket sig ved klassiske Studier og ere disse hengivne; de Gjenstande, som Disciplenes Tid

og Tanker ere optagne af, ere væsenlig klassiske, og gjennem dem ligger Veien til Fremgang". Maaskee, siger der, tiltale de klassiske Sprog Disciplene mere end Mathematik og de levende Sprog, saa at Skolens Tendenser understøttes af Disciplenes Tilbøreligheder. Under alle Omstændigheder hører der alvorlig Anstrengelse til for at lære Mathematik, ja selv for at lære de levende Sprog grammatisk rigtigt, og naar Skolen ikke ansporer Disciplene til Flid, er det derfor ganske naturligt, at Resultatet af den Lid, der anvendes, og den Uimage, Lærerne gjøre sig, er meget farveligt. Men i en engelsk Skole er det lettere at dogne med Mathematiken end med de gamle Sprog, og det er endnu lettere at være forsommelig med de levende Sprog, og det følger af sig selv, at der i en stor Skole altid ville være nok, som benytte Leiligheden, naar den tilbyder sig. Børst er det dog i de Skoler, der som Eton behandle baade Fagene og Lærerne paa en saadan Maade, at Disciplene ligefrem derved faae Anviisning paa at vise Ringeagt for dem.

Først i Aaret 1851 blev Mathematik optaget i det regelmæssige Skolekursus i Eton, og der ansattes en Hovedlærer i dette Fag med samme Rang som en latinist Hjælpelærer; men Skolen kunde ikke undvære Lokale til ham, og han maatte derfor selv bygge sig en mathematiske Skole, hvor til Kollegiet leiede ham Grunden. Hans Hjælpelærere indtage en meget underordnet Stilling. De have ingen Ret til at overholde Disciplin udenfor deres egen Klasse og maa ikke henvende sig med nogen Klage til Bestyreren, for den er paa- tegnet af en Latinlærer. De komme ikke paa Bestyrerens Børrelse, spørges ikke til Raads af denne og betragtes derfor heller ikke af Disciplene som virkelige Lærere. De maa ikke holde noget af de dyrere Kosthuse og ikke tage høiere Betaling

af deres Kostgængere, end der tages i „Damehusene“¹⁾). De kunne ikke være Tutorer og altsaa ikke give Religionsundervisning, som udelukkende er forbeholdt disse, og selv om de ere ældre og ordinerede Mænd, maa de overlade deres egne Kostgængeres Undervisning i dette Tag til en af Latinlærerne, maa ske en ung Lægmand, som mylig er sluppen ud af Universitetskølegiet. Deres Indtægter ere smaa og erhverves især ved at give privat Undervisning. En mathematisk Hjælperlærer har omtrent 3600 Kr. om Året, hvoraf Halvdelen tjenes ved at holde Kosthus og ved privat Undervisning; men denne Indtægt er kun det halve af, hvad det skal koste at leve anständigt med Familie i Eton, og neppe Hjerdedelen af, hvad en latinist Hjælperlærer tjener (16,500 Kr.). De kunne endelig ikke vælges til Opsynsmænd ved Disciplenes Lege og naturligvis aldrig opnaae den Verdighed at blive Bestyrere eller Medlemmer af Direktionen. Og ere de ikke Etonianere — hvilket synes at være en nødvendig Betingelse for at opnaae Anseelse ved Eton — ville selv de dygtigste af dem have vanskelighed ved at hævde deres Stilling. Paa det Spørgsmaal: „Anseer De det ikke for onskeligt, at Mathematiklærerne have samme Magt til at overholde Orden og Disciplin i og udenfor Skolen som Latinlærerne?“ svarer Provosten: „Jo, hvis de ere Etonianere“. Og da han spørges: „Ere disse Mænd (to Ikke-Etonianere, som ere Værere i Mathematik) ikke i enhver Henseende, ofset fra deres Stilling i Skolen, de latiniske Væreres Ligemænd?“ svarer han: „Jo, med Undtagelse af, at disse ere Etonianere og hine ikke“. Provosten udtales endogsaal ligefrem som sin Formening, at det ikke vil blive anseet for en tilstrækkelig Undskyldning for en Discipel, naar hans Tutor sender Bud efter ham, at han

¹⁾ Tidligere var det især Fruentimire, der holdt Kosthus i Eton.

er bestæftiget med sin Mathematiklærer. Betegnende er det ogsaa, at det kostede en lang Kamp, før de mathematiske Lærere fik Tilladelse til at bære Eton-Skolarens Sørkjende, den lange sorte Kjole, og at det først i 1861 blev dem tilstedt at bære den under Gudstjenesten i Kapellet. Det er intet Under, at Faget lader ved denne nedskættende Behandling, som ikke kan undskyldes ved Lærernes Personlighed; thi alle ere enige om, at de mathematiske Hjælpelærere med Hensyn til Charakter, Opdragelse, Kundskaber, Fødsel og Stilling i Samfundet fuldkomment kunne maale sig med de latinske Lærere, og alle de yngre af disse ønske ogsaa en Forandring i Forholdet. Kun den heil værdige Mr. Balston, Etions Bestyrer, finder det ganske naturligt, at de indtage en underordnet Stilling, og røber aldeles ingen Lyst til at føge en Forandring tilveiebragt — og Skolens ledende Direktør holder, som man vil have bemærket af det foregaaende, saa temmelig til samme Anskuelse.

Er det kun kummerligt med Mathematikens Stilling ved Eton, saa er det meget værre med de levende Sprog. Tydsk læres omrent slet ikke, og Fransk er et frit Fag, det vil sige, der er ingen Tid anført til denne Undervisning paa Timetabellen, og Disciplene komme og gaae, ligesom de have Lyst til, eller ligesom deres Latinlærere og Tutorer ville levne dem Tid til. Da Undervisningen betales førstilt (90 Rd. om Året) og gives i Fritimerne, har Skolen altsaa gjort sit, for at den ikke skal blive til noget, og der er derfor ikke mange, som lære Fransk (75 af 840), og selv disse udeblive ofte af de ubetydeligste Grunde. Forsommer en Discipel altfor grovt, maa Læreren henvende sig til Bestyreren eller til Tutor, men „Bestyreren synes ikke at have Lyst til at blande sig i det“, og Tutoren tager enten slet intet Hensyn til Klagen eller noies med „at hænge den op paa Tav-

sen i sine Clevers Læseværelse". Det er altsaa ganske naturligt, at disse betragte Faget som ligeegyldigt for Skolen og uden Forpligtelse for dem selv og ikke undsee sig for at skulde fra Underviisningen. At dette maa forekomme enhver høist tilfredsstillende, synes naturligt nok, og de fleste ere ogsaa enige om, at der bør gjøres en Forandring. Kun Mr. Balston vil intet gjøre. Den Haan, hvormed denne stive Tilhænger af den gamle latiniske Skole taler om ethvert Studium i Skolerne undtagen Latin og Græss, kulminerer i hans Svar paa Spørgsmaalene om den franske Underviisning. Han husker ikke rigtigt, om der er mere end een Fransklerer ved den Skole, hvis Bestyrer han er. Han indrommer, at Kundskab i Fransk er nødvendig for en engelsk Gentleman, men han vil ikke anvende een Dag af Skoletiden paa at lære Disciplene Fransk. Det maa de lære, før de komme ind i Skolen, saa kunde man maaskee nok tage Forholdsregler for at bevare den erhvervede Kundskab. „Hvilke Forholdsregler“, spørger Lord Clarendon, „vilde De tage for at vedligeholde Fransk, og lad mig tilfoie, hvilke tager De nu for at vedligeholde Engelsk i Skolen?“ — „Der er ingen Midler uden de gamle Sprog.“ — „De kan dog ikke lære at læse og skrive Engelsk ved at studere Thucydid?“ — „Nei!“ — „Det er ikke videre tilfredsstillende, er det vel?“ — „Nei, Underviisningen i Engelsk er ikke tilfredsstillende, og naar jeg skulde vælge, vilde jeg foretrække at lade Disciplene lære Engelsk for at lade dem lære Fransk.“ — „De mener altsaa, at Engelsk ikke lører for Dieblifiket?“ — „Ja.“ — Paa det formydede Spørgsmål, hvad han da vilde gjøre for at vedligeholde Fransk i Skolen, er han ikke forberedt paa at svare, men forandrer senere sin Udtalelse derhen, at man nok kunde anvende endel Timer i et Aarstid eller halvandet Aar i de nederste og øverste Klasser til en saadan Underviisning.

Man seer, at den fornemme Statsmand ikke sparer den stakkels Ultra-Latiner. Vi, som af Nødvendighed og maaßke ogsaa af Lyst lægge særlig Vind paa de levende Sprog, men tillige skænke Modersmaalet en omhyggelig Behandling, maa vistnok undres over den fine engelske Skoles Ringeagt for det fornemme franske Sprog, især i denne Napoleonidernes Periode; men endnu mere forbauses vi dog over, at Modersmaalet er saa tilfidesat i den stolte og ægte nationale engelske Skole, som det fremgaaer af ovenstaende Svar. Der er ikke anviist en eneste Time til Engelsk paa Etions Timetabel, og der strives neppe to engelske Stile af en Etonianer i hele hans Skoletid. I denne Henseende har der endogsaa fundet en Tilbagegang Sted mod, hvad der var Tilsældet for et halvtreds Aar siden. „Tidligere“, siger en af Skolens ældre Lærere „havde enhver Etonianer med almindelig litterair Sands læst mange af de engelske Digttere og en stor Deel engelske historiske Børker foruden andre Skrifter. Jeg erindrer godt, hvor graadigt de slugte ethvert Digt af Walter Scott, Byron, Southey og andre nyere Digttere, ligesaas hurtigt de kom ud. Der var et formeligt Stormløb for at faae de første Exemplarer af „Korsaren“. Drengene pleiede at bruge mange af deres Lommepenge til at kjøbe engelske Bøger for“. — „Dengang læste man de gamle engelske dramatiske Forfattere, en stor Deel af Dryden og Pope og en Masse af anden ældre engelsk Poesi foruden det meste af de nyere Digttere; men nu twivler jeg paa, at De vil finde mange blandt Etions 800 Disciple, som have læst ti af Shakspeares Stykker“.

De, der søger at anføre Grunde mod de levende Sprogs Optagelse i den latinske Skoles regelmæssige Kursus og ikke lade sig noie med at sætte et blot og bart stædigt Nei mod enhver Forandring, henvise først og fremmest til Umuligheden

af at finde Plads til Faget. Vi, der have uermet os den modsatte Øderlighed, kunne neppe finde denne Indvending berettiget, og Erfaringen fra flere engelske Skoler, hvor idetmindste eet af de levende Sprog er optaget, omstyrter den ogsaa aldeles. En anden Indvending, som hyppigt fremhæves, er den, at det ikke er muligt at skaffe ordenlige Lærere. Forældrene ville ikke lade deres Børn lære Fransk af en Engelskmand, for han kan det ikke godt nok, og Disciplene ville ikke lære det af en Franskmand, „for de finde ham saa latterlig“, siger en af Lærerne. Men naar Skolen blot vil have Faget frem, saa kommer den dygtige Lærer nok frem, og saa kommer ogsaa nok Respekten for den dygtige Lærer. Hidtil har det aabenbart manglet paa Villien.

En saadan Eiguregylighed for og Forsommelse af alle selv de vigtigste reale Skolefag vilde endda være tilgivelig, naar den engelske Skoleungdom virkelig kunde figes at gjøre alvorlige Studier af den klassiske Oldtid og dens Sprog. Det troe vi i Almindelighed, men det er ikke Tilfældet, og Kommissionen har, som vi have seet, selv indrømmet det. At der kommer udmærkede Latinere fra de engelske Skoler, er bekjendt nok; den enkelte bringer det undertiden langt videre end vore flinkere Kandidater, især maaßlee i Kjendskab til Oldtidens politiske og sociale Tilstande og hele aandelige Liv, men Massen — og det er den, efter hvilken en Skoles Virksomhed skal bedømmes — er slet undervist eller idetmindste slet forberedt. Og hvad der er værd at lægge Mærke til, det er, at jo mere eensidigt en Skole har fastholdt de klassiske Sprog som sit eneste Dannelsesmiddel, desto lavere synes den at staae i grundig Kjendskab netop i disse samme Sprog. Etonianeren, som ingen Historielærer har, som seer ned paa sin Mathematiklærer og leær ad sin franske Lærer, staaer ved Universiteternes Ad-

gangsprøve tilbage for alle de andre store Skolers Di-mittender selv i Latin, det eneste han virkelig har skuldet lære noget af. Og dog ere Resultaterne af denne Prøve i og for sig kummerlige nok og give den bedste Kommentar til Kommissionens tidligere ansorte strenge Udtalelse om det slette Resultat af den engelske Skoleundervisning, hvorfor vi her skulle omtale dem med et Par Ord.

Fordringerne ved Adgangsprøven, „Immatriculation Examination“, ere forskellige ved de forskellige Universitetskollegier og synke ved de mindre anseete, som ikke ere fuldt besatte og derfor have en ligefrem Pengeforsydeel af at være milde, ned til saa godt som slet intet. Ved Christ Church, det berømteste og mest sogte og derfor ogsaa det strengeste af alle Oxfords Kollegier, bestaae Fordringerne i, at Kandidaten skal analysere et Stykke af Virgil og et Stykke af Homer, som han har læst i Forveien, at han skal skrive en Stump latinisk Prosa, bevare nogle simple grammatiske Spørgsmaal og vise nogen Kunnskab i Arithmetik. Dette er altsaa formodenlig Maximum af Fordringerne ved noget Universitetskollegium i England, og saa ringe som de i Virkeligheden ere, faldt dog i 1862 ikke mindre end Trediedelen igjennem. Examinatorernes Udtalesser lyde i det Helse meget ugunstige. „Meget saa kunne noiagtigt analysere et Stykke af en Forfatter, som de have læst i Forveien. Vi prøve dem aldrig med et Stykke, som de ikke have læst før, thi det vilde være forgjøves Ulejlighed. Taaleslig latinisk Prosa er meget sjeldent. Maaske er en af fire latinske Stile fri for slemme Boumerter. En smuk Stil ses næsten aldrig. De Svar, vi faae paa Spørgsmaalene i Arithmetik (o: Regning), opmuntrede os ikke til at prøve dem i Algebra eller Geometri“.

I Løbet af det første Universitetsaar tager den unge Student dernæst sin anden Examen, „Responsions“, ved hvil-

ken Fordringerne ere: en græsk og en latinſt Forfatter (f. Ex. to græske Skuespil og Georgicon) at analysere; elementær latinſt og græsk Grammatik; et let Stykke engelsk Proſa at oversætte paa Latin; Arithmetik indtil almindelige Brøker og Decimalregning; de to første Bøger af Euclid (plan Geometri) eller ogsaa Algebra indtil ſimble Ligninger. Mange behøve alvorlig Flid for at bestaae denne Prøve. En Fjerdeedel falder igjennem. Ved Slutningen af det 2de Universitetsaar tager Studenten endelig ſin tredie Examen, „Moderations“, der affurat gaaer ud paa det samme ſom den anden, Kun at han nu hører sig til Ligninger af 2den Grad og overkommer 3die Bøg af Euclid.

Med andre Ord: Alle de almindelige Studerende, ſom ikke arbeide for Universitetsgraderne, ere i de første to Aar af deres Universitetsliv beſtaeftigede med reent Skolearbeide, og først naar de have naagt en Alder af 20—21 Aar¹⁾, kunne de begynde et mere videnskabeligt Studium. Universitetets Kræfter spildes med at lære Studenterne, hvad de ſkulde have lært i Skolerne. Tutorerne havde meget lidt Lyft til at begynde paa dette Børnearbeide med vorne Mennesker, men det viste sig at være aldeles nødvendigt; og efter at have læst Latin og Græsk og næsten intet andet indtil ſit 18de Aar begynder det unge Menneske at thygge ſin latinſte og græſke Formlære om igjen ved Universitetet.

Disse farvelige Resultater af mange Aars Underviſning vise sig i een Henseende endnu farveligere, naar vi tilſøc, at kun Tredieparten, og det naturligvis dog den i de klassiske Sprog bedst forberedte Trediepart, af dem, ſom forlade de ni Skoler, hvilke Kommissionen har undersøgt,

¹⁾ Af de 430, ſom blev immatriculerede ved Oxford i 1862, vare de 209 over 19 Aar gamle.

overhovedet føge Universiteterne for at uddanne sig videre, skjønt det paa den anden Side heller ikke maa glemmes, at der ogsaa møder endeeel ved Universitetets Adgangsprøve andetsteds fra, og deriblandt nogle yderst slet forberedte Privatister¹⁾. Grundene ere af forskjellig Art, men en Hovedgrund er vistnok den rige og i materiel Henseende heldigt stillede Nations ringe Agtelse for de brødloje Kunster, Mangel paa videnskabelig Sands og virkelig Interesse for Studier, der ikke lave stort og sieblikkeligt Udbytte i klingende Mønt, og den deraf følgende Ligegyldighed hos Disciplene for Skolearbeidet og Mangel paa Alvor og Disciplin. Hertil kommer en vis national Tilhørselighed til at tage Skallen og Skinnet for Hjernen og Virkeligheden og lade sig nære med Overfladiskhed; naar den blot fremtræder med den fornødne Tillidsfuldhed; en gjennemgaaende Lust til at glimre og producere Bidundere, der sprede Glands over Skolen, medens Hovedmassen af dens Disciple lades i Skygge og forsommes; Savnet af virksomme Ansporingsmidler for Fliden; endelig en forældet Organisation, eensidig Fastholden ved det Nedarvede og ved de overleverede Dannelsesmidler og Ligegyldighed for Nutidens Fordringer til de høiere Dannelsesanstalter. En nærmere Betragtning af Eton Skole, denne ægte Typus for den gammelengelske Latin-skole, vil oplyse flere af disse Punkter nærmere og tillige give os Lejlighed til at dwæle ved enkelte pædagogiske Ejendommeligheder saavel ved denne som ved andre af de engelske Skoler.

Ifølge Stifterens Bestemmelser skulde Eton Kollegium give Logi, Kost, Undervisning og tildeels Klæder til 70

¹⁾ Dog vare af de 218, som indstillede sig til Adgangsprøven ved Christ Church Kollegiet i Oxford i 1861, de 150 fra de her omstalte ni Skoler.

Drenge, „Kings Scholars“, men der skulde tillige aabnes Adgang til Undervisning for andre, som søgte Skolen, men selv betalte deres Kost og Logi. Tilstromningen blev snart meget stor, og allerede i flere Aarhundreder have disse sidste (Oppidannerne) udgjort Hovedmassen af Skolens Disciple. Det er derfor ogsaa dem, med hvilke vi i det Følgende ville beskaftige os. Enker og ældre ugifte Fruentimre oprettede Kosthuse for disse — de saakaldte „Damehus“ — men efterhaanden blev det Skik, at Lærerne toge Disciple i Huset, hvilket er blevet en meget indbringende Forretning for dem¹⁾). Da Undervisningen indtil 1851 var udelukkende klassisk, var det kun Latinlærerne, der holdt Kosthuse, men efterat man, twunget ved Tidernes Magt, har maattet optage Mathematik som fast Skolefag, have Lærerne i dette Fag ogsaa begyndt derpaa. Der er for Dieblifiket 30 Kosthuse i Eton, af hvilke 9 endnu ere „Damehus“, medens 17 holdes af Latinlærere, 3 af Mathematiklærerne og 1 af Tegnelæreren. Endel af Husene eies af Kollegiet, endel af Lærerne, og nogle af Fremmede, som leie dem til Lærerne. Ingen kan holde Kosthus uden Direktionens Tilladelse.

Medens der saaledes efterhaanden skaffedes tildeels vel endogsaa fortrinslige Boliger med mere for de mange Disciple, som strømmede til Eton²⁾), gif det ikke saa let med at skaffe

¹⁾ Betalingen for Kost og Logi er fra 570 Rd. (i et Damehus) til 900 Rd. (hos en Latinlærer). En Skolar antages at koste Kollegiet mellem 320 og 390 Rd.

²⁾ Med de 70 „Kings Scholars“, som boede paa Kollegiet, gif det derimod ikke saa hurtigt, thi dem skulde den rige Skole jo efter Statuterne sørge for, og Direktionen foretrak, som vi før have seet, at beholde Overskuddet selv. Indtil for 20 Aar siden boede de alle i et langt Bærelse, som er blevet meget berhørt i Etions tidligere Historie, og i tre mindre, og der var kun en Karl og en Pige an-

dem Underviisning. Oprindelig havde der kun været en Bestyrer og en Andenlærer, men denne sidste overtog snart Bestyrelsen af den lavere Afdeling af Skolen, der kom til at danne en Forberedelsesskole for den egenlige Skole og næsten i alle Henseender betragtedes som staaende udenfor denne. Ingen Discipel er en ægte Etonianer, før han kommer ind i den høiere Skole, og de fleste have ikke været i den lavere. Denne havde i 1862 140 Disciple mellem 7 og 14 Aar. Den benyttes af maadelige Drenge som en Omvei til at komme ind i den høiere Skole, da der ingen Prøve afholdes ved Overgangen fra den ene til den anden; men den har forøvrigt i den allernyeste Tid faaet en Omorganisation, hvor-

tagne i Halvdageviis til at gjøre reent og besørge Oppارتning. Fra Klokken 8 om Aftenen (om Vinteren fra Kl. 5) og til Kl. 7½ næste Morgen vare de lufkede inde i disse Børrelser uden nogetshjælp Opsyn, thi de Medlemmer af Direktionen og de Lærere, som skulde boe paa Kollegiet, fandt det behageligt at boe i egne Friboliger for at være fri for alt det Besvær med Drenge. Skolærne sik ingen Frokost, og deres Middagsmad var, siger et af Bidnerne, „slet ingen Middagsmad“. Thee blev anset for „overslødig“, og Aftensmaden var „meget utilstrækkelig“, saa at alle de ældre Skolærer havde for Skif at lade hente Aftensmadude i Byen. Sa det blev endogaa Brug, at de leide Børrelser i Byen, hvor de sik Frokost og Thee og opholdt sig om Dagen, og først indfandt sig paa Kollegiet paa den Tid, da de skulde lufkes inde. Indtil for 5–6 Aar siden betalte enhver af dem en vis Sum til en af Gierinderne af Kosthusene, mod at hun skulde give dem Børelse, naar de vare syge, og besørge deres Bass og anden Oppارتning. En Skolar, som efter Statuterne skulde have alting frit, kostede derfor sine Forældre næsten ligesaa meget som en a Oppidanerne. Under den nuværende og den forrige Provost er der skeet en gjennemgribende Forandring, men en Skolar maa dog endnu, som før anført, spæde omrent 225 Rd. til til sit Underhold og sin Underviisning paa Kollegiet.

ved den er blevet mere skiftet til at være en Forberedelses-skole for den høiere Skole.

Besyreren, „Head Master“, blev ved denne Afdiskelelse ene om den høiere Skole, og efterhaanden som dens Størrelse tiltog ved Forøgelse af Oppidanernes Antal, antog han Hjælpe-lærere, skjønt Direktionen lidt efter lidt tilcrev sig den vigtigste Stemme ved deres Udnævnelse. Med hvilken Tvær-hed man imidlertid skred til denne nødvendige Forøgelse af Lærerkraften, kan ses deraf, at i 1830 var der 200 Disciple, som blev hørt sammen i een Klassé, og i Gjennemsnit var der 80 i hver Klassé. Efterhaanden deltes Skolen yderligere, saa at den nu bestaaer af 4 Hovedklasser, nemlig 4de Kl., Overgangsklassen, 5te og 6te Kl., af hvilke de tre første ere delte henholdsvis i 3, 2 og 5 stigende Afdelinger, medens 6te Klassé er udeelst¹⁾. Dette giver i Alt 11 Afdelinger med c. 700 Disciple. Hvert halve Åar rykke alle de Disciple, som høre til een Afdeling, op i den næste uden nogen Prøve, indtil de skulle fra een Klassé op i en anden, f. Ex. fra Overgangsklassen op i 5te Klassé, saa afholdes der en Examens, „der er saa mild, at det er en Skam at falde igjen-nem“. Bestaaer en Discipel ikke denne, bliver han siddende, men han har Ret til at indstille sig til Prøve næste Gang med den Afdeling, som er over ham, altsaa med sine gamle Kammerater, og bestaaer han da bedre en Totrediedelen af dem, rykker han op med dem og springer altsaa en Afdeling over. Men naar Discipelen har naaet øverste Afdeling af 5te Klassé, gjelder denne Opflytning efter Prøve ikke mere, thi i 6te Klassé er der kun et begrænset Antal Disciple;

¹⁾ Den gamle Klasseinddeling i de engelske Skoler er 6 Klasser. 1ste, 2den og 3die udgjøre den ovennævnte Forberedelseskole. Overgangsklassen er en indskudt Klassé.

den er udeelst, og de ledige Pladser besættes efter Alder, efterhaanden som de blive ledige. I 5te Klassे pakkes Disciplene altsaa sammen i stor Mængde; fra den gaae de i Reglen af til Universitetet; den er egenlig Skolens levende overste Klassé og vistnok ogsaa den eneste, i hvilken der rigtigt bestilles noget. 6te Klassé bestaaer derimod af Skolens Veteraner, gamle Karle, der holde Orden mellem de Smaa og lade sig opvarme af dem, spille Cricket og roe omkøp og til sidst gaae deres Bei, naar de ere kjede af at more sig. Man kan ikke forklare sig denne 6te Klasses forunderlige Stilling paa anden Maade end ved at antage, at Bestyreren, som er dens Klasselærer, altid har lagt an paa at bevare den i en passende Størrelse for ikke at blive nødt til at dele den og altsaa optage en af Hjælpelærerne som Medlærer i 6te Klassé — en Hæder, som den aristokratiske Bestyrer og den maafee ligesaa aristokratiske 6te Klassé ikke anseer nogen værdig til. Uden videre stoppede han derfor næsten alle Disciplene i 5te Klassé og nødte dem til at afgaae fra denne Klassé til Universitetet.

Det er klart nok, at Afdelingerne ere altfor store for en enkelt Lærer. Det simpleste vilde altsaa have været at dele dem i parallele Hold af passende Størrelse. Men det har man ikke gjort. De fire Hovedklasser med deres 11 Afdelinger ere egenlig kun ligesom en Raamme omkring Skolen, i hvilken Disciplene passes ind efter deres Alder og Fremgang. Det er en Slags historisk Inddeling, bygget paa den gamle middelalderlige Klassinddeling og bevaret med al den Erefrygt for, hvad der er gammelt, som udmarket Eton. Det er Skoleklasser, men ikke Læseklasser. For den klassiske Undervisnings Skuld er hele Skolen deelt i 17 Delinger (Læseklasser), hver med sin Klasselærer og med omtrent 40 Di-

sciple i hver: 4de Klassé har saaledes 4 Delinger, Oprykningsklassen 4, 5te Klassé 8 og 6te Klassé 1 Deling¹⁾.

Denne dobbelte Klasséinddeling kunde endda synes temmelig uskyldig, men nu kommer Ulykken. Efterat man vel har deelt de gamle Klasser med deres Afdelinger i Læseklasser, vedblive dog samtlige til een Klassé hørende Delinger at læse de samme Pensæ, som om de bestandig kun udgjorde een Læsekasse ligesom i gamle Dage. Alle 5te Klasses syv nederste Delinger²⁾ (i 1861 tilsammen 300 af den høiere Skoles 670 Disciple, i en Alder mellem 13 Aar 9 Måd. og 18 Aar 11 Måd.) læse saaledes med 7 forskellige Lærere følgende i Latin og Græsk i Løbet af et Skoleaar: 4 Bøger af Iliaden, 60 Pag. af Udtog af Herodot og Thueydid, 20 Pag. af Theokrit, to Bøger af Eneiden, næsten alle Horats's Satirer og Epistler og nogle af Oderne, 70 Pag. af Livius. Og er det ikke det samme, der læses hvert Aar paam, saa er det dog idetmindste Stykker af de samme Forfattere og aldrig af andre, som den fjortenaars Dreng og det attenaars unge Menneske stadigt læser i 5te Klassé. I 2—3 Aar, thi saa længe er en Discipel i denne Klassé, og altsaa i Halvparten af hele sin Skoletid, thi den varer omrent 4—5 Aar, maa han altsaa læse de samme Bøger, kæmpe med de samme Banskeligheder og slide i den samme Mundart, og først naar han naaer op i 5te Klasses 8de Deling, faaer han tildeels

¹⁾ For hvert af de øvrige Fag gjælder en ny Inddeling. Naar Disciplene saaledes gaae til „den mathematiske Skole“, er 4de Klassé een Afdeling, Oprykningsklassen een og i 5te og 6te Klassé hver to og to klassiske Delinger een mathematisk Afdeling, som saa igjen ordnes i Delinger (Læsekasser) efter Disciplenes forskellige Standpunkt i Mathematik.

²⁾ Den 8de og øverste Deling danner som den egenlige Afgangsklasse en Undtagelse og læser andre Pensæ.

andre Forfattere i Hønde. Det er en Slags stadig Overfidden, der finder Sted, thi den samme Skuebne, som rammer Disciplen i 5te, har allerede ramt ham i Oprykningsklassen og i 4de Klasse. Skolens eensidige og begrænsede Kursus gjøres derved endnu mere eensformigt, suveret og trættende. Bestyreren og med ham flere af Latinlærerne finde imidlertid, at det er en fortrøffelig Ordning. Disciplene kunne umuligt blive hjede af at læse Stumper af de samme Forfattere et Par Aar efter hinanden, thi der er en faadan Afvexling hos en Forfatter, at der er nok til at underholde dem med i lang Tid; og hvad det angaaer, at nogle af dem, der læse de selv samme Partier af Forfatterne, ere 14 Aar gamle og andre 18 Aar, saa gjør det ikke noget, thi der er altid endel af Læktien, som er lettere, og det dvæler man da ved i de lavere Delinger, og en anden Deel, som er sværere, og dermed beskæftiger man Disciplene i de høiere, ja selv den samme Sætning af en Forfatter kan indeholde rigt Stof nok baade for Store og Småa, og Disciplen skifter desuden stadigt Lærer paa sin Bei gjennem de 7 Delinger, hvilket atten giver en interessant Afvexling i Behandlingen af Stoffet osv. Men Faktum er dog, at alle, store og småa, skulle lære det samme, og at de Småa finde det for vanskeligt og derfor gribet til Smydesedler, og at de Store jafke Arbeidet af, fordi det er dem for let og for bekjendt. Den Haardnakethed, hvormed man holder paa denne fortvivlede Indretning, finder tildeels sin Forklaring i det ved Eton stærkt udviklede og for Lærerne meget indbringende Tutorvæsen¹⁾, og det skulle vi derfor her omtale noget nærmere.

Tutorvæsenet er meget gammelt ved Eton, formodentlig næsten ligesaa gammelt som Skolen selv eller som de

¹⁾ En Tutor faaer 180 Rd. aarlig af hver af sine Elever.

Kosthus, der oprettedes, saasnuart den begyndte at vøxe sterkt. Det blev da Skik at anbringe enhver af Oppidanerne under en Lærers specielle Opsyn, hvis Forbindelse med ham bevares uforandret under hele hans Ophold ved Skolen, og hvis Pligt det er at vaage over hans Vandel og Freimgang og bære det Ansvar for ham, som ikke kan ventes og heller ikke forlanges af de paa hinanden følgende Klasselærere, gjemmen hvis Hænder han passerer. Boer Disciplen i et „Damehuus“ eller hos en Mathematiklærer, fører man der vel det daglige Opsyn med ham, men kun en Latinlærer kan være hans Tutor, og efter Loven er det ogsaa denne, der har Tilshynet med ham og bærer Ansvareret for ham. Forholdet mellem Tutor og hans Elev er hyppigt fortroligt, og der figes, at denne ofte betragter hin som en Ven og Raadgiver og nærer stor Agtelse for hans Mening og Dom. Ved Eton tillægger man denne Institution den høieste Bethydning, og det kan ikke benegtes, at det er en stor Fordeel for en Dreng eller et ungts Menneske, som i flere Åar er revet bort fra sit Hjem, unddraget dets umiddelbare og stadige Paavirkning og utsat for de Fristelser, som et stort Drengesamfund medfører, at være bragt i Forbindelse med en Mand, der har Ret til at advare og straffe med en Faders Myndighed (dog indenfor de af Skolen fastsatte Grænser for Straffes Udgørelse), men tillige kan antages at betragte ham med noget af en Faders Kjærlighed og modes fra hans Side med noget af en Søns Åbenhed og Tillidsfuldhed; skjønt det vistnok gjelder i endnu høiere Grad om Tutorerne end om Fædrene, at de hyppigt leve i en Illusion med Hensyn til dette Forholds Oprigtighed, ligesom ogsaa den ovenstaende af Beretningen laante Charakteristik af samme suarere synes at tyde hen paa et kameratligt end paa et Lydighedsforhold mellem Tutoren og hans Elev.

Da alle Disciplene leve i autoriserede Kosthuse, hvis Besiddere altsaa maa anses for hæderlige og paalidelige Personer, skulde man troe, at disse maatte kunne intage denne en ældre Wens og Beileders Plads; men det var naturligt, at man søgte at slæffe Disciplen en Støtte i en af Lærerne, og Tutorvaesenet viste sig snart desuden at være nødvendigt af en anden Grund. Tutoren maatte nemlig til at løse Lektier med sine Elever, og heraf reiste sig efterhaanden en Misslighed, som i betydelig Grad ssader denne i flere Henseender smukke Institution. Alle Disciple uden Undtagelse i de lavere Klasser og Mellemklasserne og ikke faa i de høiere faae alle deres Lektier gjennemgaaede og tildeels overhørte hjemme hos deres Tutor, som ikke sjeldent er den samme Lærer, som skal høre dem paa Skolen. Og da Tutoren har stor Myndighed over sin Elev, og Skolens Dom over denne i en væsenlig Grad afhænger af hans, er Disciplen efterhaanden blevet vænnet til at betrakte Arbeidet hos Tutoren som Hovedsagen og Skolearbeidet som en Biting. Eton er i Virkeligheden oplost i et Antal Tutorsskoler, hvis Elever tilbringe nogle Timer ovre paa Skolen for at blive hørt i, hvad de have lært hjemme hos Tutoren, og den uheldige Følge heraf er ikke udebleven. Skolen er blevet til en Anstalt, hvor Disciplen remiser sin Lektie op og expedieres i den kortest mulige Tid. Deraf er der opstaet Saersyn, som, hvis de bedømtes uden Hensyn til den øvrige Ordning af Underviisningen, vilde lede til en meget haard Dom over Skolen som Underviisnings- og Opdragelsesanstalt. Læreren kan saaledes sidde i $1\frac{1}{2}$ Time i en latinisk Deling og høre Udenadslektier, men Disciplen er kun inde i de 4—5 Minuter, i hvilke han er oppe. Saa-snart Touren kommer til ham at blive hørt, gaaer han ind, og naar han er færdig, gaaer han sin Vej igjen. Det er, som man seer, ingen Underviisning, men høist en daglig

Examen. Undervisningen foregaaer, som sagt, hjemme hos Tutoren.

Men ogsaa med Arbeidet der og med Udbyttet af det staar det sig nok kun finaat. En Tutor maa have indtil 40 Elever, men Loven overtrædes, og han har hyppigt flere. Disse Elever ere, vel at merke, næsten af alle Aldere og af alle Klasser og boe ingenlunde alle i Tutors Hus, thi da det baade er en indbringende Forretning og en Eressag at have mange Elever, tager Tutoren saamange han kan faae. I nogle Hold kan han nok dele dem og gjør det ogsaa under tiden, men mange Skrupper volder han sig ikke i denne Henseende. Evertimod finde nogle, at det er udmarket, at der er Disciple af alle Klasser i en Tutors Elevværelse, thi de Store anspores af Frygt for, at de Smaa skulle overgaae dem, og af Ønsket om snart at fritage Tutoren og Kammeraterne fra Arbeidet (!), og naar de Smaa tages op, gjen falde de i de Stores Erindring den halvt forsvundne Barne lærdom. Og ovre i Skolen kan Læreren gjøre langt større Fordringer paa Noiagtighed end ellers, og han kan bruge endeel af Tiden til Forklaringer, og hvis Læreren er en anden end Tutoren, har Disciplen godt af at høre ham tage Lektien maaske paa en noget anden Maade osv. osv.

Saaledes lyder Theorien, men Bidernes Erflæringer ere ikke slet saa fornoielige. Har en Tutor 40 Elever, er det ham aldeles umuligt af den Tid, som bliver tilovers fra Skolearbeidet, at anvende mere end høist ti Minuter paa hver enkelt Elev. Det viser sig derfor ogsaa, at det i Reglen er de dygtigste og ældste Elever, som takes op i Tutor klassen; det er dem, der gjennemgaae Lektien og have godt af Tutors Veiledning; det er de vordende Bidundere, som der legges an paa at opelske, medens de øvrige sidde som en død Masse og høre efter, som det hedder, eller lade, som de

høre efter. Thi det er ikke et Arbeide, som skal være gjort i Forveien, hvorved Bevidstheden om at være ret inde i Læktien og Lysten til at vise, at man er det, anspore Eleven til virksom Deeltagelse i Timens Gjerning. „Vis det være en Sjeldenhed eller ikke“, spørger et af Kommissionens Medlemmer, „at en Elev sætter sig hen i en halv Times Tid eller tre Kvarteer med sin Grammatik og sit Lexikon for at prøve paa selv at finde ud af sin Læktie, før han gaaer til sin Tutor for at gjennemgaae den?“ — „Jeg troer ikke“, svarer Bidnet, „at mange vilde gjøre det“. — Der er, som man seer, ingen Selvvirksomhed i dette Arbeide; Læktien trygges, og Opnærksheden er træg og stussende. Disciplene kunne derfor ikke i Reglen deres Læktier, naar de komme over i Skolen, men tage hyppigt deres Tilflugt til ulovlige Hjælpsmidler og møde ikke sjeldent med Oversættelsen skreven over Linierne i den græske eller latinske Forfatter. Arbeidet her gjøres desuden ofte i en Fart, thi det er jo gjort engang for og maa skyldigst antages at være godt gjort, saa at det mere er et Proforma-Werk, der skal udføres. Da det er nok endogsaa muligt, at den fine og geniytlige Tone i Eton hindrer en Lærer i at tage baade Skolebedragerier og Skoleforsommelser med den fornødne Alvor, saa at han med virkelig eller paatagen Godmodighed finder sig i, at der gjøres Mar af ham eller dog af Undervisningen lige i hans aabne Øine. Dog er dette kun en Mistanke, der paatrænger sig Læseren af Beretningen, thi Vidneerklæringerne indeholde ingen bestemte Udtalelser herom, og det daglige Klasseliv i Eton ligesom i de andre gamle Skoler er en Hemmelighed, som Lærere og Disciple synes lige villige til at beholde for sig selv.

Det gaaer saa vidt med Tutorvesenets Overgrep paa Skolens Omraade, at Tutoren endogsaa retter sine Elevers skriftlige Arbeider, før de bringe dem over til Lærerne paa

Skolen. Disse sidste give derimod Bedømmelsen af dem og afgjøre, om de i deres Heelhed ere udførte, som de burde være. Det synes uengteligt at være en meget ødsel Fremgangsmaade at holde een Lærer til at rette Stilene og en anden til at see paa dem, men ogsaa dette finder man fortæffligt. Deels holdes Tutoren derved i Aalande og afholdes fra at jasse med Arbeidet eller aldeles forsonne det. Paa det Spørgsmaal: „Hvad har De at indvende mod, at Læreren i Klassen alene retter de skriftlige Arbeider?“, svarer Mr. Coleridge, en meget anseet Skolemand, i mange Aar Tutor ved Eton og nu Medlem af Direktionen: „Det undrer mig, at en saa forstandig Mand, som De er, ikke strax kan see, hvad der vilde være i Beien. De vilde slet ikke blive rettede, det er det hele“. — „Mener de, at Lærerne vilde forsonne Arbeidet?“, spørges der videre. — „Ja det er den egenlige og største Sikkerhed, der haves i en offentlig Skole, at de skriftlige Arbeider, som Tutoren retter, gjennemsees af Klasselæreren. Man maa handle efter Ordsproget: „Med Thy fanger man Thy“. Jeg husker godt, at jeg som Tutor ikke kunde sætte Pen til Papiret uden til en vis Grad at være i Skæf for Klasselærerens Gjennemsyn og for at faae Stilen tilbage med den Bemærkning: „Men, Coleridge! hvor kunde De oversee den Fejl?“ — Midlet er vistnok probat, men er den udtalte Anstuelse rigtig, saa er det klart, at ogsaa Lærerne ved Eton maa lide af den samme Mangel som Disciplene, nemlig Mangel paa Alvor og Samvittighedsfuldhed i Skolens Gjerning. Men det er uundgaaeligt, naar Gemytligheden og ikke Pligten er Skolens Grundlag. Spørger man med nogen Forundring: „Men hvad bestiller da Skolens Bestyrer?“ saa lyder Svarer: „Han bruger 51,500 Rd. om Aaret“. Endvidere ansees det for at være af største Vigtighed, at Tutor altid har en klar Forestilling om sin Elevs Tilstand og Fremgang og er

istand til at følde en Dom over hans Standpunkt, baade i Sammenligning med hans Deynaldrende og med hans eget tidligere Udviklingstrin. Det er imidlertid kun en Skingrund, thi det samme vilde ligesaa fuldstændigt kunne opnaaes ved en blot Gjennemlæsning af de skriftlige Arbeider, enten før eller efter at Læreren havde seet dem.

Men Tutoren gaaer endnu videre, idet han læser privat (for Betaling) med alle sine Elever uden Undtagelse to Gange om Ugen. Denne Skik er vel nærmest opstaet ved den magre, utilstrækkelige og eensidige Undervisning, som blev givet ovre i Skolen, men den staaer ligesom det øvrige i Forbindelse med Tutorvæsenets Grobringspolitik og betaler sig desuden godt. Beskaffenheden af denne Undervisning afhænger aldeles af Tutorens Smag, Evner og Diskretion. Tidligere var det naturligvis kun Latin og Græsk, nu er det ogsaa undertiden Historie og Fransk, det samme Fag, hvis Stilling, som vi for have bemærket, Skolen som saadan gjør sig al den Umage, den kan, for at svække, uagtet den selv har aabnet det Blads i sine Sale, sjøndt ikke i sit regelmæssige Kursus.

At der nu ikke ved Tutorernes Indgriben i hele Undervisningen skeer Sammenstød af den Art, at det kunstige Undervisningsmaskineri til sidst gaaer aldeles istaa, vidner aabenbart om en høj Grad af gemytlig Samvirken mellem alle Lærerne eller ogsaa om en betydelig Slaphed i hele Undervisningen. Thi at Skolens Bestyrer anseer f. Ex. Fransk for uforenelig med Studiet af de gamle Sprog i alle Mellemklasserne og egenlig i hele Skolen, det maa den franske Lærer vel finde sig i efter den Stilling, han nu engang indtager i Skolen; men naar en Medlærer som Tutor maa ikke visse den samme Ligegyldighed eller Ringeagt og handler derefter med alle sine Elever, saa er det allerede meget haarg

dere at taale det, og skjøndt det har kunnet gaae hidtil, meddens de gamle Sprog ere de eneste anerkjendte og alle Tutorerne latinske Lærere, ville Misslighederne træde ganske anderes frem, efterhaanden som Skolen nødes til at opgive sit eksklusivt klassiske Præg og optage de vigtigste reale Fag som berettigede Ved af Undervisningskursus'et. Men under alle Omstændigheder kan det ikke betvivles, at Disciplen lider ved sin Stilling mellem den herskende Tutor paa den ene og Læreren i Skolen paa den anden Side, og finder han, at en af dem fører Brag paa et Fag eller en Green af et Fag eller forkaster den andens Maade at behandle det eller den paa, saa er det mere end rimeligt, at ogsaa han forkaster og fordømmer — og forsømmer.

Af alt, hvad der her er sagt om Tutorerne, er det klart nok, at de trække hele Læsset ved Eton. En Tutor er i Arbeide mindst 10—12 Timer om Dagen, og det bliver nu indlysende, at den forunderlige og fordærvelige Skik, som vi før have omtalt, nemlig at alle Disciple i een Hovedklasse læse det samme og i flere Aar holdes til det samme meget begrænsede Udvælg af Forfattere, er blevet en ligefrem Nødvendighed, thi uden denne Skik vilde Arbeidet i Hjemmet med Eleverne blive uoverkomeligt for en Tutor. Men Tutorvæsenet er ifølge Skolens Tradition og vistnok ogsaa ifølge Hjemmets Fordringer en Nødvendighed; at reformere det har man ikke haft Lyft til, og saaledes er den uheldige Ordning af Undervisningen i Latin og Græsk ogsaa blevet en Nødvendighed.

En Mand er der, som kunde samle alle disse Hoveder under een Hat og fremvinge en mindre ødsel Anvendelse af Kræfterne og en mere ligelig Behandling af Fagene. Methoden er rigtignok Lærerens, og ingen tenker paa at røre ved den, men Organisation, Fagmængde og Timefordeling er

Bestyreren ved Provostens Hjælp i stand til at ordne paa en fornuftig Maade. Uheldigvis er den nuværende Bestyrer saa eensidig, at han vistnok ikke er skikket til at lede den Forandring, som forestaaer, og Skolens Størrelse og Tutor- væsenets Omstigningen have desuden udelukket ham fra det Kjendskab til dens Enkelheder, som er nødvendigt for at kunne virke med Held. „Han er“, siger en Velhunder og forhenværende Discipel af Skolen, „ikke andet end en Maskine, som Drengene sendes op til for at prygles af“. Fra ham vil Skolens nye Era ikke datere sig.

Andre Momenter komme nu desuden til, som svække Undervisningen og formindsker det Udbytte, som kan haves af den. Smaa drenges Undervisning forsvommes i hoi Grad overalt i England, og der er en stor Mangel paa ordenlige Skoler for den yngre Alder. Drengene møde derfor ogsaa uøjelt forberedte ved Skolens Optagelsesprove. „Ingen kan ane“, siger Bestyreren, „hvori jammerlige Resultaterne af denne Prove ere“. Og hvad der er ligesaa stemt, det er, at dens eensidige Natur — Oversættelse fra Latin og Græsk til Engelsk og fra Engelsk til Latin — gjør det mere end sandhyligt, at de fleste af Drengene ere yderst uvidende og uovede i almindelige Skolekundskaber og Skolefærdigheder, hvorfaf Skolen, som før bemærket, heller ikke senere meddeler dem noget, og at de derfor komme til at mangle et væsenligt Grundlag for en fornuftig Tillegnelse af de klassiske Forfatteres Indhold. „Hvorfor kunne de ikke lære Fransk og Historie og Geographi og alle saadanne Ting, medens de ere hjemme, saa kunde vi meget bedre lære dem Latin og Græsk,“ siger en af Etons Direktører meget fornuftigt, men han glemmer rigtignok, at det er Eton selv, der forlanger, at de skulle kunne Latin og Græsk for at komme ind i Skolen. Det kunne de nu alligevel ikke noget af, og Latin-

skolen maa altsaa til at gjøre Børneskolens Gjerning, ligesom Universitetet senere maa til at gjøre Latinfolens. Skolebøgerne i Eton ere endvidere forældede, smagløse, yderst slette og meget kostbare. Delingerne (Køseklasserne) ere fremdeles meget for store (i Gjennemsnit er der 40 Disciple i hver), saa at Frygten for at komme op i Timerne ikke er stor nok til at virke som en Spore paa Eliden og Læreren let fristes til at forsømme de svage eller nedstemme sine Fordringer eller være mindre provende i sine Spørgsmaal. Endvidere er Methoden for den klassiske Undervisning, der optager den største Part af Skoletiden, vistnok meget ødsel og forbunden med stort Spild af Tid og Kræfter. Engelske Skolemænd sætte, som bekjendt, megen Pris paa, at der leres store Stykker af latinske og græske Forfattere udenad, hvilke derpaa fremsiges i Timerne. Det er en god Øvelse, hedder det, naar den bruges med Maade, thi den vænner til en omhyggelig Udtale og en rigtig Betoning og giver Herredømme over et værdifuldt Stof. Men den er, som Kommissionen ogsaa indrømmer, værre end intet, naar den drives saa vidt, at Disciplen hver Dag i flere Aar plages med lange Udenadsrejser af de samme Forfattere, som han i grammatiske Henseende gjeunngaaer langsomt og vistnok besværligt i Bogen selv, altsaa med en trykkende Eensformighed og uden Spor af Afveksling. Ved Eton lærer hver Discipel i Afgangsklassen (5te Klasses 8de Deling) daglig 60-80 Vers af Homer, Virgil, Horats, Ovid eller et græsk Skuespil udenad, i samme Hovedklasses 7 øvrige Delinger alt, hvad der er læst og gjennemarbeidet i Timerne af Homer, Virgil, Horats og græske Digttere og desuden noget af Ovid og Livius. Ved Harrow faaer en Discipel, som ikke arbeider for de klassiske, men for de matematiske Præmier og fun

er to Aar i øverste Klasse, dog Tid til at faae lært halvanden Bog af Virgil og næsten hele Horats udenad, og det kaldes meget lidt. Ved Rugby læres noget mindre udenad (20 Linier om Dagen) — „langtfra nok“, siger et Bidne, og „langtfra godt nok“ siger et andet. Etens Bestyrer anseer denne Udenadslæren for en udmærket Prøve paa Flid. „Det er et Arbeide, som Disciplene ikke paa nogen Maade kunne faae gjort af andre“. Af Bidneeklæringerne erfarer man imidlertid, at det besørges paa en meget nem Maade af Disciplene selv. „Drengene lære sjeldent Versene; de have en Maade at gjætte sig til paa, hvilket Stykke de komme op i“. — „Kaldes de op i Orden?“ — „Ja“. — „Saa at de kunne have en feu, sex Linier fixfærdige i rette Tid?“ — „Ja“. — „Det kunde forhindres, naar Læreren havde den Skif at springe med Disciplene?“ — „Ja, og ved ikke at høre lige efter Bogen“. — „En Lærer vilde blive meget ilde lidt, hvis han gjorde det?“ — „Ja det vilde han rigtignok!“ — „Vilde han blive udpebet?“ — „Jeg veed det ikke; han vilde blive ilde lidt.“ — At det ikke er noget usædvanligt, at det gaaer til paa denne Maade, kan man see af den Maade, hvor paa disse Spørgsmaal og Svar gives, thi Spørgeren kan aabenbart Svarene i Forveien. Han hjælper Mæthoden.

At et saadant Skolearbeide er temmelig tomt og orkesløst nok, og at det slutter en urimelig Deel af Tiden, er indlysende for enhver (i øverste latinske Deling bruger Bestyreren det halve af hele Skoletiden til at høre Opremsningen af de udenadlærtte Forfattere); og dog er dette Arbeide vistnok frugtbare end et andet, som ligeledes kræver megen Tid og tilmed udføres med en ikke ringe Ostentation baade fra Disciplenes og fra Skolens Side, nemlig Forfattelsen af originale latinske Afhandlinger over opgivne Emner i bunden eller

ubunden Stiil¹). „De have det Fortrin fremfor Oversættelser fra Engelsk“, siger Kommissionen, „at de anspore Opfindelses- evnen og Indbildningskraften og vænne til at vælge og bruge klassiske Udtryk og Bendinger, men Arbeidet kan ogsaa udføres saaledes, at det avler Fattigdom paa Tanker og Udtryk istedetfor Rigdom og løkker til at trække Bexler paa et ringe Forraad af tillærte Fraser og lade disse gaae for Tanker. Det er en næsten umundgaaelig Følge af at skrive altfor meget paa Latin om almindelige Ting“. Og der skrives sikkert altfor meget af dette Slags, naar der i 5te Klasse fordres to Afhandlinger om Ugen, hver paa omtrent 40 Linier, og naar Stoffet saa ovenikjøbet ligger over Disciplens Fatteevne og ikke er historisk som ved Eton, men af reen philosophisk Natur, saaledes som der anføres fra Rugby, saa er det ikke forunderligt, at et Bidne taler om disse Afhandlingers „yderlige Sammerlighed“. Medens man anvender megen Tid paa fligt Gods og gjør Hovedmassen af Disciplene led og fed af al Latin eller vækker forfængelige Forfattermykker i deres Hoveder, forsommer man derimod i høi Grad latinisk Stiil og især den latinske Version.

Endelig gives der ingen daglige Charakterer i Eton, og der er ingen maanedlig Omflytning, undtagen i de nederste Afdelinger. Ved Enden af hvert Undervisningsafsnit („Term“, af hvilke der gives tre om Året) er der en Prøve i det læste, „men det er en meget let Ting at slæbe sig igjenuem uden Dadel eller Straf“, og Udfaldet har ingen videre

¹) Latinisk Versskrivning har været i Brug ved Eton i mindst 400 Aar. Den begynder nu i Oprykningeklassen med, at Disciplen øves i at sætte Ord sammen til Vers efter Kvantitetten, men uden Hensyn til Meningen, hvorfor denne Klasse i Etonianersproget kaldes „Nonsense“, medens 5te Klasse, hvor der skal være Mening i Verlene, kaldes „Sense“.

Indflydelse paa Bladsen i Skolen. Denne bestemmes udelukkende af Alder og Skoletid i Forening med den tidligere omtalte Prøve ved Overgangen fra den ene Hovedklasse til den anden, altsaa paa samme Maade som i vore Skoler, kun at Oprykningsprøven indtræder regelmæssigt hvert År i disse og de mellemliggende Kvartals- eller Halvaarsprøver i Reglen vel ere bortfaldne. Følgende Bemærkninger, med hvilke Kommissionen ledsgør sin Meddelesse om dette Opflytningssystem, ville derfor vist læses med Interesse. „Virkningen af dette System er at forhindre meget dogne og ubegavede Disciple i at gaae aldeles istaa paa Bunden af Skolen; at anspore dem en lille Smule, navnlig ved Frygten for at falde igjennem ved Examen og blive siddende, medens det Hold, hvortil de oprindelig høre, rykker videre; ligesom ataabne dem en Mulighed for Arbeidsomhed og give dem nogen Følelse af Fremgang. Men paa den anden Side gjør det det muligt for en Discipel at stige i Skolerang og rykke op til vanskeligere og vanskeligere Arbeide uden en tilsvarende Stigen i Kundskaber. Dette System holder paa en Klasse med dens Klassefølelse og med alle de Fordele og Mangler, som flyde af, at en Discipel føler, at man venter, at han skal følge med sin Klasse, men heller ikke mere. Det er utvivlsomt til en vis Grad et Middel mod Dovenfødt, men det vækker ikke Arbeidslysten paa den Maade, som de Konkurrenceprover, der afholdes ved adskillige andre Skoler“.

Det gjælder endnu mere om vore Skoler end om Eton, at de opførte den jevne Flid og sjælle alle over een Kam. Selv det daglige Charakteersystem og den maanedlige Opflytning have denne Tendents og virke som en stadig Hævert paa Bundenfaldet i en Klasse, — en Virkning, som sværer til den, som Tutor- og Kostskolevæsenet udøve eller kunde udøve ved Eton. Det fortrinlige Ansporelsesmiddel, som vor gamle

toaarige Klasse havde, at den tilslod en begavet, videlsynt og ørgjerrig Discipel at gaae Klassen igjennem paa eet Aar, det savner endvidere vor nuværende Skole aldeles, medens Eton tildeels har beholdt det. Den dygtigste Discipel kan hos os være i Spidsen for Troppen Aar efter Aar; men han maa følge Troppen. Han er lønket til sin Klasse og maa føge Tilfredsstillelsen af sin større Arbejdshyt udenfor Skolen, eller, hvad der vistnok hyppigere er Tilfældet, efter i nogen Tid utaalmodigt at have slidt i Toilen findes han sig i sin Skjæbne, gjør sin Gjerning som en samvittighedsfuld og flittig Discipel, men gjør heller ikke mere — han antager Favnhedens Præg.

Paa begge Steder, baade ved Eton og hos os, ansporer man Fliden ved Belønninger af forskjellig Art, i Almindelighed enten rede Penge eller fri Undervisning. Maa man nu ogsaa indrømme, at man herved er kommet noget dybere ned og tildeels idet mindste henwender sig, om ikke til Disciplenes Pengebegjersighed, saa til hans Pengetrang, saa maa man dog vistnok godkjende Kommissionens Bemærkning, „at Drenge idet mindste ligesaa meget som Mænd behøve underordnede Motiver til Anstrengelse, og at Higen efter et sieblikkeligt Resultat, en ligefrem Belønning for Anstrengelserne hos dem træder istedetfor den Arbeiden mod et fjernere Maal, som behersker Sindet i den modnere Alder“. Selv om vores Legater og Tripladser erhvervedes som Belønning for en udmarket Aarsprøve eller for en udmarket Dygtighed i et enkelt Fag, saaledes som Tilfældet er ved de fleste engelske Skoler, saa vilde man dog ikke have gjort andet, end hvad Universitetet, Videnskaberne Selskab og forskjellige Foreninger for nyttig Kunstdkabs Fremme aarlig gjøre, og ingen har dog nogensinde uttalt, at det skulde være uværdigt at konkurrere om de af dem udsatte Belønninger. Sagen er den, at en saadan udlovet Belønning næsten altid kun vil være den

nærmeste og tilfældige Anledning til en offensig Optræden hos mange Studerende, som ellers vilde have beholdt deres Bidet for sig selv, fordi de trænge til et Stød udenfra for at komme i Bevægelse, trænge til en Spore for deres Ergjerrighed eller en Udrivelse af deres Ladhed, før de kunne beslutte sig til at træde handlende op. Og i Skolen vil det ikke være anderledes, ja maafee vil Ergjerrigheden endog saa voere renere end hos den Boxne og Bestræbelsen for at vinde Prisen mere uegenyttig.

Men hverken ved Eton eller ved vore Skoler erhverves Stipendier og Tripladser i Almindelighed ved en virkelig Konkurrence. Ved Eton gives en stor Deel idetmindste af de tildeles meget betydelige Belønninger og Skolelegater bort af Bestyreren efter et almindeligt Skøn om Dygtighed uden nogen Prøve, ssjøndt ogsaa uden noget særligt Hensyn til Træng. „De gives bort af Bestyreren alene, og ingen veed, hvem der faae dem“, siger et Bidne om øverste Klasses Legater. Oppidanerne faae i det hele sjeldent nogle af dem, og Uddelingen finder ikke Sted paa en Maade, som kan vække Kammeraternes Opmærksomhed eller anspore Ergjerrigheden, hvorved man altsaa netop forsømmer at fremlokke de bedre Motiver hos Disciplen og ligesom lader den blotte Lyst til Pengene være eneraadig i hans Bryst. Med Undtagelse af Legaterne ved Kings College, Cambridge, som erhverves ved en virkelig Konkurrence, uddeles alle de øvrige Universitetslegater — i alt 16 til et Beløb af 7000 Rd. aarlig — med hvilke Eton kan understøtte sine afgaaende eller afgaaede Studenter, efter en eller flere Personers (Direktørens, Bestyrerens eller vedkommende Universitetskollegieprovosts) Skøn om almindelig Dygtighed. „Der er Fordelse forbundne med en saadan Uddelingsmaade“, siger Kommissionen, „men paa den anden Side frembyder der sig foruden

Leiligheden til at følde en rigtig, ogsaa Anledning om ikke Fristelse til at følde en urigtig Dom, og en eneste forstandig og grundig Prøve, afholdt af Mænd, som ere fuldkomment inde i det Stof, hvori Prøven aflægges, og ikke kjende Kandidaterne personlig, er af Erfaring godkjendt som den paalideligste Maade at uddele saadanne Belønninger paa. Men selv for at hine Fordele af et Valg efter et almindeligt Skøn istedetfor efter en offensig Prøve skulle være tilstede, udfordres der visse Omstændigheder, og de finde ganske sikkert ikke Sted, naar Ansvarer for Uddelingen af Legaterne ikke er forenet med noie Kjendskab til de Ansogende".

Hos os behøves Ministeriets Approbation paa en Indstilling af Rektor; Trangen spiller, som det synes, en vigtig Rolle ved Vortgivelsen, og, hvad der maa ske er det betenkligste, den, der engang har opnaaet et Legat eller en Understøttelse, betragtes i Almindelighed som selvskreven til det eller den, saalange han ikke forbryder Hjælpen ved en meget fremtrædende Mangel paa Flid eller ved slet Opførel. Egjerrigheden og Kappelysten anspores ikke ved denne Uddelingsmaade; det er etter den jevne Flid, man opfører, den udmarkede Dygtighed kommer kun med, forsaavidt som den er forbunden med Trang. Skolen kommer tilmed til at favne et Ansporingsmiddel for den mere bemidlede Discipel, der i Virkeligheden er noget mindre heldigt stillet, thi Hensynt til Afgangsexamens Udfald og den deraf tildeels betingede hurtigere Erhvervelse af Universitetslegaterne vil sigeledes virke sterkere paa den ubemidlede Discipels Skoleflid. Dog skyldes det Retfærdigheden at tilføie her, at i det hele taget er Pligtfølelsen vistnok en væsenlig Faktor i al Skoleflid i vores Skoler, hvorved de intage en fremragende Stilling idet mindste i Sammenligning med Eton, og at derfor Anvendelsen af deres Understøttelsesmidler under den ene eller den anden

Form ikke har saa stor Bethydning, som den aabenbart har ved de engelske Skoler og fremfor alle ved Eton, hvor Fliden næsten savner al anden Støtte.

Den større Pligtfølelse hos vore Disciple, den større Respekt i Hjemmet for Skolens Fordringer og den jevne gode Flid, som er en Følge heraf, har imidlertid sit sikkreste Grundlag i det hos os bestaaende offensilige og kontrollerede Examensvæsen. Det kan maaske trænge til adskillige Forbedringer, hvad Omfanget og Beskaffenheten af Fordringerne angaaer, men rokker man ved dets Hovedtanke, bringer man hele vor højere Skole i Fare. Vorttag den offensilige og kontrollerede Afgangsexamen ved Universitetet som Betingelse for Embedsstuderne og som Bei til Statens Embeder, og man vil see Resultaterne af Skolens Virksomhed synke dybere Åar for Åar; vorttag den offensilige og kontrollerede Skoleexamen som Betingelse for en Opflytning i en højere Klasse, og man vil see Resultaterne af den enkelte Klasses Virksomhed synke dybere og dybere. Baade Forældre, Disciple og Lærere trænge til den Spore, som ligger i det offensilige Examensvæsen. Det er maaske ikke nogen ideel Utskuelse, men det er en praktisk Utskuelse. Lad Eton være et advarende Exempel! Men fremfor alt maa Kontrolen være virkelig; en Skin-Kontrol er værre end flet ingen, thi den gjeniemtrenger Skolen med et Usandhedens Bæv, som er forærveligere end det tykkeste Bæv af Uvidenhed.

Kommisionen charakteriserer Eton paa følgende Maade: „Vi troe ikke, at vi ere uretfærdige mod Eton Skole, naar vi fige, at den kun sparsomt — sparsommere end andre af de store Skoler — anvender Ærgjerrighedens Spore. Baade i Opryklingsystemet, i den daglige Overhøren af Lekterne og selv i Uddelingen af Priisbelønningerne er der kun lidt, som vækker almindelig Kappestrid, og de Udmærkelser, som gives, ere ikke fremtrædende nok til at være

Gjenstand for almindelig Lyft eller Agtelse. Man synes mere at stole paa Pligtfolesken hos Disciplene, paa Sam-fundsaandens, Forældrenes og Tutorernes Indflydelse og paa hvad man kunde kalde Skolens mekaniske Gang. Der har været en almindelig Ulyst til at anvende positivt Tryk af noget Slags, en stor Utilbørlighed til at udelukke nogen blot paa Grund af Mangel paa Fremgang, hvad enten den hid-rørte fra Dovenstab eller ringe Begavelse, en stark og prise-lig Bestræbelse for at give alle Disciple saa megen Frihed, som de kunde bruge med Sikkerhed, og rigeligt Spillerum for sunde Adspreddelser".

Kommisionen tor ikke afgjøre, hvorvidt det System, som den har charakteriseret med ovenstaende, vistnok meget velvillige og humane Ord, har været heldigt i sine Birkninger; men da Disciplene komme yderst slet forberedte til Skolens Optagelsesprøve, da Forældrene ofte ikke opmuntre deres Sønner til Flid, men vitterlig sende dem til Skolen, for at de skulle blive Gentlemen og danne gode og lovende Forbindelser, da Ødselhed i Klædedragt og Forlystelser og Bærelsernes Udstyr med elegante Möbler, Malerier osv. snarere anspores end hemmes af Tutorerne, og da endelig Lege og Kraftøvelser optage en overveiende Deel af Disciplenes Tid og Interesse, saa er dens Slutningsdom vistnok ikke uberettiget, „at en saadan Skole neppe kan undvære de almindelige Midler, ved hvilke Flid bliver en Eressag, Ergjerrigheden anspores og Undervisningen gjøres saa frugtbar som muligt".

Der læres altsaa ikke stort i Eton Skole, ikke engang af det, som den egenlig anseer for det eneste, som er værd at lære, og selv hvad Grundigheden angaaer, synes den at staae tilbage for de andre offentlige Latin-skoler. Den største Dygtighed og Flid, for ikke at sige den eneste, findes blandt de 70 Skolarer paa Kollegiet, men de tre Fjerdedele af disse have ikke varret Oppidanere, men ere komne anden-

stedssfra og have seiret ved Konkurrencen om de ledige Bladser over Skolens egne Disciple. Og dog er Eton en berømt og en yndet Skole og teller næsten dobbelt saa mange Disciple som den største af de øvrige. Vi ville ikke sige, at den er blevet en yndet Skole, fordi der ikke læres stort i den, men det er umuligt at nægte, at den Berømmelse og Yndest, som den nyder hos det engelske Folk, skyldes andre Hensyn end Erfjendelsen af den Dyrktighed og Grundighed, hvormed Undervisningen ledes. Naar vi hos os tale om en god Skole, siger vi vel nærmest til dette sidste, men ogsaa Tonen i Skolen har sin Indflydelse paa vor Dom over den. Tonen er vel noget anderledes i Eton end i vore Skoler, men den er af den Art, at den visstnok i høi Grad tiltaler en stor Deel af det engelske Publikum. Eton er en gammel Skole, den er en rig Skole, den er en fornem Skole, den er en dyr Skole, og den er fremfor alt en beleven Skole. Man faaer af alting Indtrykket af et gemyldigt og elskværdigt Forhold mellem Lærerne og Disciplene og mellem disse indbyrdes. Men Discipline er af den lette Art ligesom Undervisningen. Disciplene maa faaledes ikke komme udenfor Skolens Grund paa egen Haand, men de gaae naturligvis alle udenfor, naar de have Lyft, og der er derfor truffet den elskværdige Overenskomst, at en saadan ulovligt omstreifende Discipel skal løske af („shirk“ er Kunstudtrykket for denne Etonianerpligt), naar han seer en Lærer komme. Gjør han det ikke, ansees han for at have viist en strafværdig Uopmærksomhed. Det er fremdeles strengt forbudt Disciplene at komme paa offentlige Beværtningssteder, men der er ikke desto mindre twende saadanne („Tappen“ og „Christoffer“), hvor det er hver Mand bekjendt, at de komme og komme i Mængde, og hvor de aldrig forstyrres i deres Sammenkomster — atter paa Grund af Lærernes Elskværdighed. De skulle blot gaae der i al

Hemmelighed og ikke lige for Næsen af en Lærer. I Disciplenes Dine er der intet urettigt deri og formodenlig heller ikke i Lærernes. Det er de eneste Steder, hvor de kunne faae sig en halv Flaske Öl efter en streng Rotour paa Floden, og det Öl, de faae hjemme i Køsthuse, er desuden ikke af det bedste. I „Tappen“ have de deres eget Børrelse og have vedtaget Love for Ordens Bedlighetholdelse, som hævdes med stor Straenghed. Den dannede Tone, hvori Eton sætter sin Stolthed, synes næsten ganske at forhindre de Udskejelser, hvortil denne Frihed ellers let kunde friste. Men det maa desuden erindres, at Disciplene boe i Køsthuse og læse Lektier med Tutorer, saa at de altsaa ere temmelig bundne og kun nu og da have Lejlighed til at besøge Beværtningsstederne; thi at gaae der om Søndagen strider mod god Tone og straf- ses alvorligt af Skolen, naar det opdages. Sviir og Spil ansees for upassende Forlystelser for en Etonianer, og ligesaa lidt yndes den raa larmende Tone, hvorved en halvvoren Dreng hyppigt søger at vise sin Mandhaftighed. Endnu stærkere er den almindelige Følelse mod det smaalige Tyranni over de yngre Disciple, som i en tidligere Periode var meget i Svang i vores Skoler og endnu ikke er forsvundet af de engelske. En Mishandling af en yngre Kammerat taales ikke, og „der vilde ikke blive seet skævt til den, som klagede til sin Tutor, naar han var bleven slaaet uden Grund.“

Et gjennemført Monitorsystem af den Art, som vi senere skulle beskrive, passer aabenbart ikke til en Skole, hvor alt gaaer sin Gang mere ved gemyldig Overenskomst og efter Tradition og Følelse end efter den strenge Lov, og det er derfor næsten forsvundet ved Eton. Den øverste Klasse har vel en vis lovmæssig Myndighed til at straffe Næsviished og Brud paa god Orden udenfor Skolen og Spektakler paa Discipelsværelserne i Køthuse, deels ved at give skriftligt

Straffearbeide, deels ved en ligefrem Lussing, men denne Myndighed udøves sjeldent udenfor Kollegiet, hvor Kings Scholars boe. Der er en Følelse mod, at den gjøres gjældende mod Oppidanerne, og den udøves aldrig af disse mod hine. Men skjøndt der faaledes ikke ved Lov er paalagt de ældre Disciple nogen Forpligtelse til at vægge over god Orden, ikke engang i Kosthusene, venter man dog af en ældre Discipel, at han modsætter sig, hvad der strider mod god Tone; man vilde bebreide ham det, hvis han ikke gjorde det, og anseer ham altsaa for moralst forpligtet til at forhindre Udskeelser. Og der gives Ting, som enhver ældre Discipel vilde anse sig for baade berettiget og forpligtet til at straffe, naar han kom over dem, deels ligefremme Uanständigheder, deels hvad der kan betegnes som stridende mod god kammeratlig Tone, Brud paa Tro og Love, unødvendig Sladder, løgnagtig Adfærd mod en Kammerat eller Forsøg paa at volste Skylden for egen Forfeelse over paa en anden. Selv en grov Løgn mod en Værer kunde nok skaffe en Discipel en Dragt Præygl af hans ældre Kammerater. Men meget kommer herved naturligvis an paa, hvorledes en Discipel staaer aufstrevet hos sine Meddisciple, og der kommer den svage Side ved Eton frem igjen. Det er, som vi have seet, ikke Værdommen, der trykker Eton, det er ikke Kunstdskaben, som eftertragtes der, og det er heller ikke den, der beundres. Den største Indflydelse ved Eton tilkommer ikke den dygtige og samvittighedsfulde Discipel og heller ikke den elskværdige og tjenstvillige Kammerat, men derimod dem, der udmærke sig paa Boldtpladsen og i Baadene. „Kapitainen“ for Baadene og Forstemand ved Cricketspillet have maaskee i Forening større Indflydelse paa deres Kammerater, end alle Værerne tilsammentagne, og skjøndt man har Exempel paa, at de tillige have hørt til de flinkeste Disciple, og Kommisionen

aabenbart gør sig megen Uimage for at faae at vide, om det ikke hyppigt er Tilfældet, saa fremgaaer det dog af Udtalelserne, at det ikke er almindeligt, at de udmaerk sig i Sko-lens Gjerning. Men Gentlemen maa de være, ellers vilde de tage deres Indflydelse, og Raaheder eller Udsvævelser vides de aldrig at have ført an til.

Under de anførte Omstaendigheder kan den Forpligtelse, som de smaa Disciple ved alle engelske Koefskoler have til at gjøre Opvartering (være „Fag“) for de ældste, ikke have nogen stor Udstrækning ved Eton. Den er mildere end i gamle Dage og synes ikke at hvile tungt paa de yngre. Det er kun 6te og endeel af 5te Klaesse, som have Ret til at holde „Fag“, og kun Disciple under 5te Klaesse ere forpligtede til at være det. I Koefhusene udtages enhver Discipel af de fire nederste Klasser til at være „Fag“ for en Kammerat af 6te eller 5te der i Huset, i Kollegiet for en af de elleve ældste Kollegiater. En „Fag“ er forpligtet til at gaae Grinder, opvarte ved Frokost- og Theebordet (paa Kollegiet ogsaa ved Middagsbordet) og vække sin Herre om Morgenuen, naar han forlanger det. Nogen Uleilighed og Forstyrrelse volder det vel, men efter alles Vidnesbyrd er det ikke nogen haard Forpligtelse. I den Form, som denne Institution nu har antaget ved Eton, er den aabenbart populær, idet den danner et Tilknytningspunkt mellem de ældre og yngre Disciple, hyppigt er til Beskyttelse og Fordeel for disse og ikke sjeldent leder til trofaste Venstabsforbindelser. De yngre faae desuden derved en god Vane til at boie sig for de ældre, og disse blive vanre til at udøve en begrændset Myndighed uden at misbruge den. Ingen kan tages til „Fag“ ved Legene, men at en Dreng kan blive tvunget af sine ældre Kammerater i Huset til at være med ved Boldspillet, naar de trænge til ham, og han ingen anden Undskyldning har, end at han

ikke gider eller hellere vil spadsere eller spille noget andet, det er viist ingen Skade. Det vaerner af med en i Skolerne ikke ubekjendt og meget uebhagelig Uverhed og kurerer forkjaelsede Drenge for Nykker, som de have bragt med hjemmefra.

Bed andre Skoler er Forpligtelsen til at være „Fag“ imidlertid langt besværligere og synes især paa Kollegierne at have bevaret endel af sin gamle Naahed og at have antaget en Form, der kan være skadelig for de yngre Disciple. Især er Westminster Kollegium kommet til at staae i et mørkt Lys ved de af forskjellige Bidner afgivne Erklæringer. Der existerer, figer den allerede eengang citerede Forfatter i Edinburgh Review, en uhyggelig lang Fortegnelse paa legemlige Straffe, som de Eldre have anvendt mod de Yngre, af hvilke en er baade farlig og brutal, og som ikke alle endnu synes ganske at tilhøre Historien. Og følgende Ordre, som først udstedtes, da Kommissionens Forhør bragte disse Misbrug for Dagen, vidner tilstrækkeligt om, at der har fundet endel Udskeleller Sted.

- 1) Spark maa under intet Paaskud bruges som Straffemiddel.
 - 2) Ingen af øverste Klasser maa overdrage sin Ret til at straffe de Små til en Kammerat i næstøverste eller give ham det Grinde at affrasste en yngre Discipel.
 - 3) Ingen Discipel maa straffes andengang for en Forseelse, hvorfor en Lærer allerede har straffet ham.
 - 4) Ingen af de Små skulle være forpligtede til mere end eengang om Ugen at staae op for Kl. 6.
 - 5) Fra Kl. 8 til Kl. 10 om Aftenen skulle de Små være fritagne for at gjøre Opvartering.
 - 6) De Små maa ikke tinges til at forsyne øverste Klasser med Penne, Papir, Blanter o. s. v.
- Men i det hele taget er denne Institution, som sagt,

populær mellem de engelske Disciple; den er skabt af Disciplene selv under Benyttelsen af den Frihed, som er dem indrommet, og den er indirekte funktioneret af Lærerne, som have set, hvorledes den paa den ene Side har fortrængt tidligere Tiders raa Tyranni og paa den anden dannet en Modvægt mod den overhaandtagende Lust til tidligt at spille Herrer, som synes at udmærke engelske Drenge i endnu høiere Grad end danske.

Paa dette Sted vil det maaske være passende at indskyde nogle Bemærkninger om Monitorvæsenet, som endnu er i fuldt Flor ved flere engelske Skoler. I Harrow Skole ere de femten øverste Disciple i Skolen Monitorer, og Skolens Dux er deres Chef og i visse Maader ansvarlig for den rette Udgørelse af deres Myndighed. Den Stilling, han indtager, og den Magt, han besidder, ere vigtige Led i det hele System. Alle de Penge, som anvendes til Skolens Lege og Øvelser, gaae igjennem hans Hænder; han har Ledelsen af det twunne Fodboldtespil og er selvskrevne Kapitain for Riffelkorpset. Alle Monitorerne ere ifølge deres Stilling Medlemmer af Discusions-Klubben og den philathletiske Klub. Deres Myndighed udstrækker sig over den hele Skole, og de have udelukkende Ret til at straffe deres Kammerater, en Ret, som de naturligvis væage over med stor Nidkjærhed. Dog ere alle de Disciple, som have naaet over 5te Hovedklasses mellemste Afdeling, fritagne for legemlig Revselse. En Monitor er forpligtet til at holde Orden mellem sine Kammerater i Huset, at efterspore og straffe alvorlige Forseelser, som f. Ex. Mishandling af de Smaa, Sviir, plump Tale og Gadedrengestreger, fremdeles Brud paa velbekjendte Skoleslove, som Tobaksrygning og Besøg paa offentlige Beværtningssteder. Forseelser af meget alvorlig Art er det Monitorernes Pligt at anmeldte for Bestyreren, men det skeer saare sjeldent, ja man synes endogaa

at anspore dem til hellere at afgjøre Sagen paa egen Haand.
 „En Straf, som idømmes af en Monitor som Skolens anerkjendte Repræsentant“, siger en af Lærerne, „er i de allerfleste Tilfælde af langt større Virkning, end hvis den tilskjendes af en af Lærerne. Jeg er saa overbevist herom, at, hvis en Monitor kom til mig for at melde en begaægt Forseelse, vilde jeg først bede ham give mig Beretning om den uden Navns Nærværelse og derpaa sige ham min Mening om, hvorvidt jeg syntes det var bedst, at han eller jeg afgjorde Sagen.“ — Der kan appelleres fra en Monitors Dom enten til hele Monitorkollegiet eller til Bestyreren, men ifølge det nys aufoerte er det intet Under, at det første ikke erreet en eneste Gang i syv Aar og det sidste kun eengang, og det hjalp ikke. En Monitor kan endogsaa idømme en offensig Afstraffelse med Nottingen i hele Skolens Nærværelse! Hvilken Rolle Lærerne spille ved en saadan Lejlighed, er det vanskeligt at sige. Ikke engang som Bifiddere i Netten, men kun som Tilstuer ved Eksekutionen!

Der tales aldeles ikke om, at Monitorvesenet har forvoldt noget Sammenstød mellem Lærerne og Monitorerne, men rimeligiis er det nu kommet saa vidt, at hele Skoledisciplinen Overholdelse er lagt over paa Monitorernes Skuldre. Lærerne see saa lidt som muligt og lade, som om de ikke see det, som de see, men overlade til Monitorerne at klare Vanskelighederne saa godt som muligt. Ved Indførelsen af Monitorsystemet er man deels gaaet ud fra, at smaa Brud paa Disciplinen og smaalige Plagerier og Forfolgelser af enkelte Disciple ikke kunne forhindres i en stor Skole (og tilmeld en Kostskole) af Lærerne alene uden en stadig og minutiøs Indblanding og et Opsyn, som grændser nær til Spioneri, deels fra Erfjendelsen af, at Drenge villigere underkastede sig Kammeraters Kontrol og rette sig efter deres Fordringer end

lytte til Lærernes stadige Paamindelser. Det er tillige blevet anseet for at være af stor Vigtighed, at den Indflydelse, som enkelte Disciple altid ville komme til at udøve i en Skole, ikke blot beroer paa legemlig Styrke eller paa personlige Fortrin, som kunne være af underordnet Betydning, men at den tilkommer Disciple, som ved Alder, Charakter og Stilling indtage en fremragende Plads i Skolen. Deels af disse Grunde, deels ved Traditionens og Bænens Magt er Monitorsystemet høiligt skattet baade af Lærere og Disciple, og nogle Bidner af stor Erfaring og Dommekraft tage ikke i Betænkning at erklaere, at de ansee det for aldeles nødvendigt for den virksomme Bestyrelse af en større Skole. Omridsene af et saadant System vare allerede givne i den ældste af alle Skolers, Winchesters, Statuter, hvor det ogsaa har vedligeholdt sig i sine traditionelle Former; i det 16de Aarhundrede var det i fuld Virksomhed ved Eton, men veg efterhaanden for det opblomstrende Tutorvæsen; ved Rugby og Harrow blev det efterhaanden udviklet og befæstet og lovprises nu der i lige saa høje Toner, som det paa det bestemteste forkastes ved Eton.

I en tidligere Tid, da Lærerstyrken var ringe ved Skolerne, og da der tilmeld sad paa disses Bænke en Mængde gamle og døvne Disciple, som ikke havde noget Haab om Fremgang, men heller ikke vilde forlade dem, „fordi det var saa flaut at blive taget ud“, medens de ved deres raa, larrende og tyranniske Adfærd vare en Skræf for alle de yngre og flittigere Dreng, i en saadan Tid kunde Monitorvæsenet have sin Berettigelse. Det opstod da tildeels som en Protest fra de dygtige og fødelige Disciple mod den overhaandtagende Raahed og det meningsløse Tyranni, som hine søgte at gjøre gjældende, og Skolen udrustede efterhaanden saadanne Disciple med en tilsvarende Myndighed. Men medens denne raa

Tone lidt efter lidt veg for en urbanere og sommeligere Færd, og medens Skolen efterhaanden udrustedes med flere og dygtigere Lærere, udvikledes Monitorvesenet fuldstændigere og fuldstændigere, uagtet de væsenligste Grunde til dets Oprindelse forsvandt. I den Form, hvori det nu existerer ved Harrow og Rugby, er det et Exempel paa, hvorledes en i sig selv heldig og pædagogisk fund Tanke — nemlig at støtte sig til den Indflydelse, som ældre Disciple altid have paa deres yngre Kammerater — ved at gjennemføres i sine yderste Konsekvenser slaaer over i det komiske og frembringer et Brængbillede af disciplinær Ordning. At befrie Skolens Lærere og Disciplenes Værger eller tillade dem at befrie sig for hele det dem paahvilende Ansvar med Hensyn til Tugt og Orden mellem Disciplene udenfor de egenlige Skoletimer ved at læsse det over paa de ældste Disciple, og saa holde sig til disse eller see igjennem fingre med dem, naar de, som naturligt er, ikke vije sig Opgaven vojen, er visselig en upædagisk Fremgangsmaade. En Lærer kan have vanskeligt nok ved at værge sig mod Hidsighed, ondt Lune og Utaalmodighed og kan altid være utsat for at blive gnaven, selvtillidsfuld, hersksgy eller thraniist, men at forbyde ham, der dog ganske underledes maa føle sit Ansvar ligeoverfor Skole, Disciple og Forældre, at tildele en Discipel en legemlig Revselse og derimod overdrage denne Ret uden Kontrol til Disciple, der forlade Skolen et halvt eller høist et heelt Åar efter, at de have begyndt at udøve den, og altsaa aldrig faae Øvelse i at bruge Magten med Maadehold, er et Vidnesbyrd om en forunderlig Misfjendelse af en Lærers større Pligtfølelse, Besindighed og Erfaring.

Det er naturligt, at de ældste Disciple i en Skole udøve en vis Myndighed og Indflydelse, men den bør følge ganske naturligt af deres Alder og det Forhold, som paa

Grund af det følleds Skoleliv bestaaer mellem dem og deres Kammerater. Eton er et Exempel paa, at en stor Skole — den største af alle de engelske — gaaer sin jevne Gang uden Forstyrrelse, uden nogen stor Slaphed i Disciplinen og fremfor alt næsten uden Spor af det smaalige og uhyggelige Tyranni fra de store Disciples Side, som Monitorvaesenet især blev kaldt til Livet for at forhindre. Man kan være vis paa, og vi her i Landet ere det, at Vane og Tone ved en Skole kunne være stærke nok til at forhindre saadanne Udskeielse, og det er langt bedre, at det er den under Skolens Beskyttelse og Pleie opeskede gode og Kammeratslige Tone, som udelukker Raahedens, Gemeenhedens og den smaalige Forfølgelses Aaland, end at det skeer ved en Institution, som nødvendigvis maa gjøre Brud baade paa det rette Forhold mellem Lærere og Disciple og paa det gode, aabne og ærlige Samliv mellem Kammeraterne indbyrdes. En energisk og aarvaagen Bestyrelse vil vel være i stand til at samle de mange Tøiler i sin Haand og styre Skolen ved Hjælp af dem, men i slappe Tider vil Monitorvaesenet altid udarte, de yngre Disciple ville vise sig stædige og oprørsk mod en Myndighed, hvis Berettigelse de aldrig hjerteligt kunne anerkjende, saaledes som enhver ikke aldeles gjenstridig Dreng anerkjender en Lærers, og Monitorerne ville enten blive tyranniske eller ogsaa, da dette ikke gaaer i Længden, stige ned fra det høie Stade, hvorpaa man har stillet dem, og slaae sig sammen med deres Kammerater, til hvis Kreds de naturligt høre. Men saa er Monitorvaesenet blevet en stor Usandhed.

At nu Tilstanden langtfra er saa rosenfarvet, som adskillige af de begeistrede Tilhængere af Monitorvaesenet fremstille den, derpaa afgiver en af dets varmeste Forvarere selv et ret mørkeligt Beviis. Mr. Harris har været Lærer i 30 Aar ved Harrow, berommes for sin store Erfaring og Dyg-

tighed som Tutor og har et Kosthus for Elever. Han anser det for aldeles umuligt at holde Orden og Disciplin i sit eget Huus uden Monitorer, „medmindre han selv vilde leve mellem sine Kostgængere.“ Allerede en ret mærkelig Erklæring! Uagtet der er Monitorer i hans Huus, som have Ret til at straffe deres yngre Kammerater med Rottingen, veed han dog ikke rigtigt, hvorledes denne Uffstraffelse finder Sted, og hvor og i hvis Nærværelse den finder Sted. Det er altsaa altsammen Monitorernes Sag, det vedkommer ikke ham, han har jo givet Myndigheden fra sig. Fremdeles indrømmer han Rigtigheden af følgende Faktum: En yngre Discipel var saa uheldig at tage Monitors Theetøi, hvori blant der var Gjenstande, som denne efter eget Sigende satte megen Priis paa, fordi han havde faaet dem af sin Moder. Den ømme Søn pryglede derfor sin lille hjælpeløse Kammerat saaledes, at Skolen ikke kunde tillukke Dinene for dette Misbrug af Magten — skjønt den vist gjerne havde gjort det — og nødsagedes til at sende ham bort, dog kun, tilfoies der meget betegnende, fordi man af andre Grunde var misfornøjet med ham, thi ellers vilde han kun være blevet degraderet fra sin Monitorværdighed. — Paa følgende Spørgsmaal: „Hvis en Monitor misbruger sin Magt til at forkue eller mishandle en mindre Kammerat, troer De da, at de andre Monitorer ville modsette sig ham, ellers at han ville finde Medhold hos dem?“ svarer Mr. Harris: „Det vilde i en væsenlig Grad afhænge af Monitorernes Charakter til den givne Tid, men jeg troer ikke, at de vilde give Monitor Uret.“ — Ikke destomindre erklærer Mr. Harris Monitorssystemet for et fortræffeligt Børn for de yngre og svagere Disciple!

Det staaer ikke i Strid med, hvad vi før have bemærket om den lette Disciplin ved Eton Skole, at Röttingen endnu

er temmelig hyppigt i Brug der. Den er et Arvegods fra den gamle Tid, og man har desuden ikke ved Eton villet overlade Disciplene selv Brugen af dette Revselsesmiddel. Men ingen anden end Bestyreren og Forstanderen for Forberedelseskolen kunne tildele legemlig Straf, og det skeer kun efter skriftlig Klage fra en Lærer eller en Tutor og i første Tilfælde kun, efterat Tutors Mening er hørt. Der er altsaa gjort alt for at forhindre en hensynslos Afstraffelse i den første Bredesopbrusning. Det er imidlertid ikke blot grove Skoleforseelser, som straffes paa denne Maade, men ogsaa ulydig, uartig og ugentlemanagtig Adførð i Kosthuset, og da Tobaksrygning blandt andet henregnes til det sidste Slags, er det ikke saa forunderligt, at der hver Dag gives een blandt de 840 Disciple, som gjør sig fortjent til en saadan Revselse. Man maa viistnok snarere undre sig over, at det ikke skeer ofttere. Forøvrigt gjør der sig i England ligesom andetsteds en sterk Følelse gjældende mod den legemlige Afstraffelse, men den synes ogsaa at eksistere ved nogle af de engelske Skoler i en Form, som er ukjendt hos os og i det høieste kun anvendes i Hjemmet mod meget små og meget uartige Børn. Det er ikke nogen Lærer ved de engelske Skoler tilladt at give en Discipel en Lussing, og ogsaa hos os gaaer Tendentien i samme Retning, men det vilde neppe være onskeligt, om man af falsk Humanitet og Agtelse for en Drengs Selvfolelse gif saa vidt at forbyde al øieblifkelig Revselse af en Uartighed, en ligefrem Ulydighed eller en forhat Uopmærksomhed og Tankeløshed hos en yngre Discipel og derved efterhaanden twang Skolen ind paa en altfor hyppig Brug af Röttingen, hvorved Skolebestyreren let, saaledes som det hedder om Etions, bliver til en reen Prøglemaschine, eller nødte den til at gribe til Straffemidler og disciplinære Forholdsregler, som i pædagogisk Henseende vække meget større Betænkeligheder end en i

rette Tid vel anbragt Ørefingen. At straffe en Dreng, der har drevet sin Tid bort istedetfor at lære sine Læktier, ved at lade ham sidde og drive to Timer paa Skolen uden at bestille det mindste, er netop en Bortødslen af den Tid, som man straffer ham for at have bortødslet. Det er vel en Straf, men ikke en Straf, der fører til Maalet, Erfjendelsen af, at Tiden er en Kapital, der skal bruges. At give Straffearbeide i Tritiden — 100 Vers af Homer at lære udenad eller et skriftligt Arbeide paa c. 40 Linier at udføre, som ved de engelske Skoler — er aabenbart ikke tilskiftet til at vække Ærkehed til Homer eller Interesse for de latinske Stile. Man tænke sig at lade en Discipel lære Poul Møllers „Glæde over Danmark“ til Straf, fordi han ikke havde skrevet sin danske Stil! Og endelig at give de ældre Disciple den Ret til at revse de yngre, som man ikke tør eller vil betroe Lærlerne, det vil man dog vel neppe beslutte sig til. Bore Disciples Hørelse er upaatvivlesig ogsaa imod baade Overfidden og Straffearbeide og endnu mere (maaske alfor meget) mod de ældre Kammeraters Tugt. Derimod kan man være overbevist om, at ingen sund og naturlig Dreng har noget at indvende mod en Ørefingen, naar den er vel fortjent. Den gjør sin Virkning, og Sagen er dermed afgjort. Hvad de ældre Disciple angaaer, bør en Appel til deres Pligtfoelsel og til Hjemmet i Neglen være tilstrækkelig; bliver den uden mindste Frugt, vilde det være onskeligt, om de lærlende Skoler, hyppigere end de gjøre, fjernede de unge Mennesker fra den morsommelige studerende Bane, som aabenbart kunne gjøre deres Evner mere frugtbare ad andre Veie.

Kommisionen sammenfatter Resultatet af sine Tagtagelser over Skolernes sædelige og disciplinære Tilstand i følgende almindelige Udtaselse:

„Om de offentlige Skolers moraliske Indflydelse kunne

vi udtale os med stor Tillidsfuldhed. Ligesom de fleste engelske Institutioner — thi den fortjener Rang blandt disse — er den offenlige Skoleopdragelse ikke bygget efter en forudlagt Plan, men er lidt efter lidt voxet op. Gradevis er det skeet, at Hundrede af Drenge ere blevne famlede paa et begrændset Rum til Fælledsskab i Arbeide og Leg, og gradevis have Lærere og Disciple udviklet disciplinære Methoder og Former for den indre Styrelse, opdaget Kilder til sædlig Indflydelse og bragt dem til at rinde. Monitor- (eller Præfekt-) Væsenet, Rosthusesystemet og Forholdet mellem Tutor og Elev ere opstaaede og have udviklet sig lidt efter lidt. Deres Størrelse og den Frihed, der hersker i dem, gjør hver af disse Skoler til en lille Verden for en Dreng mellem 12 og 18 Aar, som er velskikket til at give ham en Opdragelse af lignende Art som den, han senere vil modtage i den store Verden udenfor med dens Arbeide og dens Frihed. Eton, Harrow og Rugby ere i denne Henseende Forskoler for Oxford og Cambridge, ligesom disse med deres større, men dog begrænsede Frihed ere det for det modnere Livs Proveser. Den Frihed, som skal passe for en Dreng, maa imidlertid være indskrænket inden bestemte Grænser, og hans Verden, hvis Fristelser især reise sig af Tankelosshed, maa være gjennemtrængt af en maegtig disciplinær Indflydelse, maa være en Verden, i hvilken Belønninger og Straffe ere baade hurtige og visse. Den eneste rette Grundsetning er viistnok den at styre Drenge ved deres egen Følelse af, hvad der er rigtigt og hæderligt, men der behøves megen Narvaagenhed og en fast, maadeholden og befindig Bestyrelse for at vedligeholde den gode Tone, som altid er tilbøelig til at vække, og hvis Tilbagegang meget hurtigt forvandler en god Skole til en slet. Systemet passer sig ikke for smaa Børn, men kun for Drengealderen, og bør ikke anvendes, før de have traadt deres Børnesko; heller ikke passer

det for Drenge af enhver Natur, sjældent de Tilfælde, i hvilke det ikke staaer til, ikke ere meget talrige. Men vi ere overbeviste om, at det i det hele har været overordenligt heldigt og er blevet betydelig forbedret i de sidste 30—40 Aar, deels af almindelige Grunde, deels ved store Skolemænds personlige Anstrengelse og Indflydelse. De store Skoler, der, som man bør erindre, opdrage de fleste af de Lærere, som faae Bestyrelsen af de smaa, og dermed indirekte have en betydelig Indflydelse paa Opdragelsen i Almindelighed, kunne med Rette gjøre Fordring paa en stor Deel af den Noes, som tilkommer den forhøede sædelige Tone ved begge Universiteter, hvorom vi besidde aldeles overensstemmende Bidnesbyrd."

Idet vi tilfoie, at de talrige Bidnesbyrd, som Kommissionen har indsamlet, i Almindelighed bekræfte den her udtalte gunstige Dom, om det ogsaa maa indrømmes, som naturligt er, at det sædelige Grundlag for den engelske Nationalcharakter maa søges i det religiøse Liv og i Familielivet fremfor i Skolelivet, undlade vi ikke at henlede Opmærksomheden paa den Udtalelse i ovennævnte Citat, hvori det hedder, at Lærere og Disciple gradevis have udviklet disciplinære Methoder og former for den indre Styrelse og opdaget Kilder til sædelig Indflydelse. I disse Ord ligger Hemmeligheden af de engelske Skolers Styrke sjældent. Deres Methoder, Organisation og Disciplin ere ikke noget fremmed og paaklistret, ikke noget som er indført daarafra fra og sat i Scene uden Hensyn til Nationens Charakter og Tilbøjeligheder. Monitorvæsenet, Tutorvæsenet og Kosthusvæsenet ere originale og ægte nationale Institutioner. Har man udviklet dem med en Ensidighed, som har skadet Skolens Disciplin og Gjerning, saa er det ikke skeet ved noget Lovbud udenfra, men ifølge hver enkelt Skoles Trang og i stadig Overensstemmelse med dens Traditioner; og Etions Tutor-system, Harrow-Rugbys Monitor-

system og alle disses Køsthuse-system ere gradevis opstaaede og godkendte ved hver enkelt af dem; de satte deres Stolthed i dem, og ved dem have de opnaet deres Storhed og Berømhed. Spotten over den klassiske Borneerheds, over de middelalderlige Indretninger og over de barnlige Tugtemestre dør paa Læben; vi kunne dable Gensidigheden i disse Institutioner, men vi tor ikke haane dem, thi de ere Kjød af Nationens Kjød, dens egne Afsædninger, dens Stolthed igjennem Aarhundreder.

Men er den engelske Skoleundervisning og Organisation eiendommelig, saa er den engelske Skolefrihed det i endnu højere Grad. Fritiden er, som vi før have sagt, meget betydelig. 15 Uger Ferie og tre halve Fridge hver Uge funne regnes som Gjennemsnittet af de ni Skolers Fritid. Og den daglige Skoletid er tilsmed kort. En Etonianer af 5te Klasse er i Skole 14—15 Timer om Ugen; en Rugbyaner 20, en Harrowianer 22 Timer, men den første har rigtignok endeel Arbeide med sin Tutor, de sidste meget lidt. En jvn Discipel i Eton er besæftiget 4—5 Timer om Dagen med Skolegang og Hjemnearbeide, en flittig 6 Timer, en Rugbyaner 7 Timer, men naar det gjælder en Kamp om en Priisbelønning eller et Universitetsstipendum, er det mere.

Der er altsaa rigelig Fritid ved dem alle, men mest ved Eton. En Københavnsk Dreng vil bruge en saa rundeleg Fritid til at læse — Morskabsbøger eller alvorligere Bøger, ligesom nu hans Natur er — fremdeles vil han sysle med forskjellige Ting i Hjemmet, Musik, Tegning, Legetøj o. s. v.; endelig vil han maafer komme meget ud, hvilket ikke saameget vil sige ud i den frikke Luft, som ud i Selskaber. En Etonianer kommer fremfor alt ud — ud paa Mark og Eng, ud paa Floden, ud paa Cricketpladsen. Et Par Tonder Land er det mindste, som nogen af de ni Skoler har til Legeplads.

Etons Cricketplads alene er 28 Tdr. Land, Harrow har en Plads til Fodboldtespil paa 34 Tdr. Land, en Cricketplads paa 9 Tdr. og store Racketgaarde, og Rugby en Legeplads paa 9 Tdr. Land. Legemlige Øvelser („athletiske Lege“, som Kommissionen kalder dem) ere meget yndede og ogsaa meget begunstigede baade af Autoriteterne og af hele Nationen, skjondt intetsteds viistnok saameget som ved Eton. Men de drives der som allevegne frivilligt og for Morskabs Skyld og derfor ogsaa med al den lidenskabelige Over, hvormed en sund og kraftig Ungdom fastør sig over sine Fornøjelser. Floden, Legepladserne og detaabne Græsland rundt omkring Skolen løkke Disciplen med uimodstaelig Magt ud fra den beklumrede Stue. Om Sommeren har Floden næsten Overvægten over Cricketpladsen, og Kapitainen for Baadene har derfor den høieste Rang, efter ham kommer Kapitainen for Cricketspillerne (for „de Elleve“, som det hedder i Konstsproget). Men Legen er ogsaa et Arbeide, som kræver betydelig Anstrengelse, stadig Øvelse og stor Færdighed. Især gjor Cricketspillet Fordring paa megen Tid, thi det er nu drevet til en saadan Fuldkommenhed, at der behøves fagmæssig Dannelsse af alle dem, som attræae Udmærkelse deri. 5 Timer om Dagen paa halve Fridge og mindst 2 Timer paa hele Skoledage ansees for nødvendige for dens Uddannelse, der stræber efter en Plads blandt „de Elleve“, og Kapitainen maa bruge 5 Timer hver Dag. Det er ikke sjeldent, at en Discipel anvender 24 Timer om Ugen til Cricketspil. Ingen maa være med i Baadene, som ikke har lært at svømme, hvorved der er gjort en Ende paa de Ulykkestilfælde, som ikke sjeldent indtraf under de vilde Kaproninger. Baadene anerkjendes dog for et noget misligt Adspredelsesmiddel, deels fordi Noningen er saa anstrengende, at den kan være farlig for alle svagere Konstitutioner, deels fordi der er Lejlighed til meget

tidsspildende Driveri paa Floden og ved Baadene. I Kapro-
nings- og Kaperricketiden er hele Skolen i en feberagtig Spænding,
og Fliden staer paa sit laveste Standpunkt. Der er frem-
deles et frivilligt Riffelkorps, som exercerer og holder Skyde-
øvelser og ogsaa drager endel Disciple til sig, som ikke hude
de to nævnte voldsomme Legemøvelser, men i det hele beha-
ger den større Evang, som Korpset nødvendigiis paalægger,
ikke Disciplene. Især driver Exercitien mange ud igjen.
Endelig er der forskjellige Boldtspil for de mindre Disciple.
Derimod er der intet Gymnastikhuis og ingen befalet Gym-
nastik.

Alle ere enige om, at disse forskjellige Legems-
øvelser i fri Luft udøve en førdeles gavnlig Indsydelse,
ikke blot, som enhver kan begribe, paa Sundhedstilstanden, men
ogsaa paa hele den moralste Tone ved Eton. De formindste
Drivernes Antal og modvirke alle saadanne Udskeielser, til
hvilke en stor Flok Drengs med megen Fritid til sin Raad-
ighed ellers let vilde kunne forfalde. Den overstrømmende
Livskraft hos 800 Drengs, som slippes ud af Skolens Baand,
finder en naturlig og sund Afledning i disse kraftige Øvelser,
og Svær, Spil, Tobaksrygning, ørkesløst Driveri og uvorne
Drengestreger ere derfor yderst sjeldne, ja næsten ukendte ved
Eton. Og skjøndt det efter vores Forhold er en dyr Sag at
tage ivrigt Deel i Legene, især i Roningen, saa koste saint-
lige Lege ved Eton med deres hele Udstyr dog ikke mere end
omtrent 12000 Rd. om Året, hvilket ikke er fuldt 15 Rd. i
Gjennemsnit for hver Discipel og i Virkeligheden en billig
Pris for flere Timers daglige sunde og styrkende Adspredelser,
og viistnok ikke saa lidt mindre, end der her i København kan
gaae med til en Drengs Forlystelser, naar han ikke hører til
de ubemidlede Familier. Men ved Eton maa det endogsaa
kaldes saare lidt, thi har en Fader Raad til at give fra

1350 til 2000 Rd. for sin Sons Kost og Underviisning, foruden hvad hans Klædedragt og Besøg i Hjemmet koste, saa kan han sagtens anvende en Snees Daler eller det dobbelte paa hans Adspredelser. Det er desuden ikke de Disciple, som ere ivrige ved Almen eller ved Boldspillet, som bruge mange Penge ved Eton. Det er netop de dorske Drivere, der ere Etions værste Folk, dets onde Elementer, ligesom de ere enhver Skoles, thi det er dem, der lede og ledes i Frifelse. Skoledisciple med 4—500 Rd. i Kommen, som ikke bestille noget, ere meget farlige Personer, og Eton har uheldigvis endeel, som udstyres paa en urimelig Maade med Komme penge af ubetraffomme og rige Forældre.

Vi have allerede bemærket, at der er en stærk Tilbørlighed ved Eton til at sætte Adspredelserne over Studierne og betragte Flid paa Legepladsen og i Baadene som ligesaa fortjentlig som Flid paa Skolebænkene. „Det var rart“, siger en Lærer, „hvis vi kunde faae dem til at være ligesaa ivrige ved deres Skolearbeide.“ Denne Tanke vender hyppigt tilbage i Lærernes Udtalelser. Det fremgaar deraf, at den overveiende Hang til legemlige Øvelser, som karakteriserer Eton, har nedstemit den Respekt, hvormed en ordenlig Discipel ellers betragter Skolens Gjerning, og svekket Lusten til Studierne i en utilbørslig Grad. Det er en smuk Opgave, som er stillet denne Skole, ved det rette Valg af Midler at gjenoplive Samvittighedsfuldheden, Fliden og Interessen for Skolearbeidet uden at svekke den Sands for sund legemlig Virksomhed og den deraf udprungne eller dog derved styrkede fædelige og gode Tone, som er noget af det mest tiltalende ved Eton.

Kommisionen deler den almindelige Beundring af de athletiske Lege: „Cricketpladsen og Fodboldtemarken,“ siger den, „ere ikke blot Øvelses- og Forlystelsesssteder, men bidrage

til at uddanne nogle af de bedste sociale Egenfæbler og manlige Ærder og indtage derfor i den engelske Skoleopdragelse en vigtig Plads ved Siden af Skolen og Køsthøjet. Denne Betydning er almindelig anerkjendt. Der indrømmes de legemlige Øvelser en rigelig Tid, og Skoleautoriteterne yde dem al mulig Opmuntring. En Bestyrer, som selv har været en af „de Ellevé“, vil neppe i senere Åar betragte Spillet med Ligegeyldighed; selv de, som beklage, og det vistnok ikke uden Grund, at det er drevet til en saadan Grad af konstnerisk Fuldkommenhed, at det udkræver fagmæssig Undervisning, vilde ikke være lidet bedrøvede, hvis deres Drenges Interesse for det skulle slappes, og de, som ere allerivrigst for, at deres Disciple skulle bestille noget, ere ikke mindre optagne af Ønsket om at see dem lege af Hjertens Grund og med fuld Lyst. Legen kan drives for vidt, og vi frygte for, at det er Tilfældet med nogle Skoler. Det finder Sted, naar Criætspillet er tiltaget i den Grad, at det optager næsten hele Drengens Interesse og en meget stor Deel af hans Tid i en betydelig Deel af Året; og det finder ganske sikkert Sted, naar det er kommet saavidt, at han betragter Legen som lige-saa vigtig som Studiet og indbilder sig, at han kan bode paa Hørsommelighed ved sit Skolearbeide ved forsøget Over legene.“

Det er altsaa ogsaa indrømmet, at man er gaact til Ærslighed med dette System ligesom med Monitor- og Tutor-systemet. Det kan ikke negtes, at Fremmelsen af Sundheden og Udviklingen af Legemskraften næsten synes at være blevet en Hovedopgave for Forældrenes og Skolernes Bestræbelser, men vi ville etter her vogte os for at spotte og for at dwæle med Belbehag ved Udskeielserne istedetfor at lade os belære af den rigtige Tanke, der ligger i Systemet. De legemlige Øvelser ere upaatvivleslig den bedste Modvægt haade

mod det tomme og ørkesløse Driveri, som er mangen Drengs største Ulykke, og mod den ubændige Lyft til at hænge over og begrave sig i Bogerne, som mangen flittig eller eensidigt opdragten Stuedreng hengiver sig til til Skade for sin lege-lige Udvikling. Mangel paa rigtig Interesse her i Landet for lege-lige Øvelser eller Mangel paa Lejlighed og Opfor-dring til at hengive sig til dem med fuldkommen Frihed og ubunden Lyft have vistnok frembragt et langt større Antal Drengs og unge Mennesker af begge Slags ved vore lærde Skoler, end der findes ved de engelske. Vi ere altfor tilboielige til at anspore, beundre og fremvise til Efterfølgelse de Disciple, som stadigt ruge over Bogerne, istedetfor at holde dem tilbage og føge at lede endeel af deres Virksomhedslyft over i andre og for Legemets Udvikling gunstigere Kanaler. Og vi føge endnu mindre at vække Energien hos dem, for hvem Studierne ikke have eller endnu ikke have faaet nogen Tiltrækning, ved ataabue dem en let og berettiget Adgang til sund og opmuntrende lege-lige Virksomhed. Det er ingen tom Indbildung, at mangen En, som nu gaaer og sloser sin Tid hen og bestiller ingenting, vilde kunne vækkes til en større aandelig Virksomhed ved lege-lige Øvelser i fri Luft. Den livlige Bevægelse, den sunde Luft, den friskere Strømning af Blodet vilde fremkalde noget mere end et blot animalisk Liv og give sig tilfjende i større aandelig Bevægelighed. At vække Interesse hos et ungt Menneske er at vække ham til Liv, og der er idetmindste Haab om, at dette Liv ogsaa vil ytre sig i Skolegjerningen.

Ulykkeligvis ere vi i Løbet af en eller to Menneskeal-dre suarere gaaede tilbage end fremad med Hensyn til den studerende Ungdoms physiske Opdragelse. De gamle nationale Lege paa Mark og Fjæld forsvinde mere og mere. Istedet-

for som i England at opmuntre og understøtte dem af al Magt har man snarere gjort det modsatte. Ingen synes idetmindste at have været sig bevidst, at der i disse frie Øvelser laae en Kilde til sund og sædlig Indsydelse, som man ikke burde lade aldeles torre ud. Hverken Kommuner eller Skoler have ladet det være sig magtpaaliggende itide at sikre sig store Pladser til Boldspillet — dette i sine forstjellige former vistnok mest udprægede folkelige Spil hos os — og Byerne, hvori Skolerne ligge, ere efterhaanden blevne saa store, at Adgangen til passende frie Steder for Legene er bleven vanskelig, her i København vel næsten umulig. Skolen henvendte længe udelukkende sin Opmærksomhed paa Disciplenes intellectuelle Udvikling og gjorde det efterhaanden vanskeligere og vanskeligere endogsaa blot at finde Tid, selv om der havde været Plads. Og da Pædagogerne loftede deres Stemme mod en saa eensidig Ungdomsopdragelse — eller maaskee rettere, da man begyndte at frygte for, at Drengene uden tilstrækkelig Legemsøvelse engang i Tiden vilde komme til at danne daarlige Soldater — saa gjenoplivede man ikke de frie og sunde folkelige Forlystelser, men indforskrev fra Udlændet en kunstig og systematisk ordnet militær=gymnastisk Undervisning, som, idet den optraadte med et Skolefags Fordringer og Tvang, ogsaa udelukkede al Frihed i Valget baade af Tiden og Stedet og Øvelserne og altsaa tabte alt det tilsløkkende, som ligger i den frivillige Hengivelse til styrkende Adspreddelser; en Undervisning fremdeles, som, idet den optoges i det ordenlige Skolekursus, i alle høiere Skoler næsten altid maatte meddeles i lufkede, lidet friiske og til slige Øvelser ikke meget rummelige Sale og tilmeld aldrig fil et saadant Omfang af Tid til sin Raadighed, at den kunde udøve nogen gjennemgribende Indsydelse paa Disciplens

legemlige Udvikling. Det er upaatvivsleligt, at den nuværende gymnastiske Undervisning gjør sin Nytte, at den er meget bedre end slet intet og ikke vil kunne undværes, efter at Skolerne nu engang ere førte ind paa den og Legemsøvelser i aaben Luft ere gaaede saameget af Brug, som de ere; men det bør fastholdes, at den ikke kan erstatte den frie ved Bedtægter ordnede og kontrollerede Leg paa aabne Pladser, men burde højest kun være et Supplement til den, saaledes som ogsaa den engelske Skolekommision foreslaaer for de engelske Skolers Vedkommende¹⁾.

Aar for Aar bliver det imidlertid vanskeligere at finde passende aabne og store Pladser til ungdommelige Lege i København nærmeste Omegn, thi saa ringe er Sanden for saadanne Øvelser bleven, at det neppe vilde gaae at benytte de store Fælleder dertil uden Forstyrrelse fra ørkessløse Dri- veres eller uvorne Drenges Side. Og i den Grad ere vi komme dybt ind i Nutidens Ungdomsopdragelse i Stue og ved Bog, at et Forslag til at aabne store Pladser til frie Lege og athletiske Øvelser for Ungdommen rimeligiis vil

¹⁾ Ved de høiere Skoler i København med deres lange Skoletid, betydelige Hjemmearbeiden og deraf følgende megen Stillesiddiden kan Gymnastikundervisningen ikke siges at opfylde sit Formaal, for det er bragt dertil, at enhver Discipel har een Time daglig legemlige Øvelser paa Skolen. Det maa der arbeides hen til. — Hvad de Studerende ved Universitetet angaaer, har Studentforeningen Eren af at have gjort det første Skridt ved at indrette et Gymnastiklokale for sine Medlemmer. Det er en lille Begyndelse, som man maa haabe vil føre videre. For Universitetet vil det være en smuk Opgave, naar de store Byggefæretagender ere tilende, som have beskæftiget det i en Række af Aar, da ogsaa at førge for Opførelsen af en Hal for legemlige Øvelser, der i Størrelse og Udstyr kan afgive et Mønster for saadanne Anstalter.

blive mødt med Skuldertræk fra Autoriteternes Side og med vantro Smil fra selve den Ungdoms Side, hvis Bedste det tilsigter. Spotte over det lærde Uvæsen, over Bogormene og Tilbederne af det døde Bogstav — det er der nok, som ere rede til, men ved den negative Virksomhed har man ladet det have sit Forblivende. Og dog er det ganske nødvendigt, at en større Frihed end den, der nu haves ved de lærde Skoler, tillige bliver en ordnet Frihed, hvis Benyttelse forud er sikret ved en Organisation af Friheden.

Der er imidlertid begyndt et Nørre, om ogsaa svagt, saa dog føleligt. Trangen til at færdes i den frie Natur, frit og under frie Øvelser, synes at vaagne¹⁾). Skulde det da være umuligt at tænke sig, at Universitetet, Undervisningsministeriet, de store private Skoler og ogsaa Københavns Kommune for sine Skolers Bedkommende i Forening træf Forholdsregler for itide at sikre Skoleungdommen og de Studerende ved Universitetet og de andre Højskoler Plads i Byens umiddelbare Nærhed til saadanne Øvelser som de her omtalte? Ere de store Fælleder i deres nuværende Omfang saa aldeles nødvendige for de militaire Øvelser, at Krigsministeriet og Kommunen ikke skulde kunne overlade en halv Snees Pladser paa et Par Tønder Land hver til saadant Brug ialtfald mod en rimelig Erstatning? Det nytter ikke, at man henviser Ungdommen til Rosenborg og Frederiksberg Have, thi Drenge idetmindste ville nu engang ikke

¹⁾ Efterat dette er nedskrevet, har der dannet sig en „Københavns Boldspil-Club“ for Cricket- og Langboldspil, som benytter Østerfælled til sine Øvelser. Tiden vil vise, om det vil være nødvendigt for den at erhverve sig en privat Grund for at kunne spille i No; at Skolernes Disciple ikke ville kunne spille paa de aabne og for alle tilgængelige Fælleder uden at blive forsyrrede, derom er jeg imidlertid aldeles overbevist.

spadsere i afstukne Gange, men tumle sig frit udenfor dem, og en befalet Spadseretur paa en Timestid, paa hvilken Drengen gaaer trevent ud, og fra hvilken han kommer træt hjem, eller — hvad der maaſkee vil være hyppigere — en Drivetur nedad Østergade og Bredgade ere kun farvelige Surrogater for et Par Timers muntre og frie Leg paa aabne Græspladser. Desværre er man netop i denne Tid saa optaget af Tanken om at tjene Penge ved Byggepladser, at det vel falder vanskeligt at vinde nogen for den Tanke at give Penge ud til Legepladser. Og dog maa det skee engang. Det er aldeles nødvendigt, at Ungdommen i en stor By beholder nogle grønne Pletter i Byens Nærhed, hvor den kan ligge og bostre sig i Græset eller tumle sig frit uden strax at faae et Polititilhold om ikke at gaae udenfor de afstukne Veie. Skeer det ikke, vil man engang gribet til den samme Udvei, som man har benyttet i London og tildeels vel ogsaa i de andre store Stæder: at sende Sonner og Døtre bort fra deres Hjem i de befolkede og usunde Byer og lade dem tilbringe deres Ungdom fra det 10de til det 18de Åar ude paa Landet eller i de smaa Kjøbstæder under sundere Omgivelser. Det vilde maaſkee være en heldig Udvei, men den staarer kun aaben for de mere bemidlede Klasser.

Det har ofte været Gjenstand for Forundring, at Studiet af de klassiske Sprog har indtaget en saa fremragende og indtil den seneste Tid endogsaa næsten den eneste Blads ved de højere Skoler i England, uagtet Befolkningen med hele sin Kraft og med en tilsvarende Interesse kastede sig over de materielle Sysler, medens samtidig de matematiske-naturvidenskabelige Fag, der syntes at maatte have den største Bethydning for den tekniske Virksomhed, næsten fuld-

stændigt forsømtes. Efter hvad vi have fremstillet, kan en virkelig almindelig Interesse for Oldtidens Sprog og Kultur ikke have spillet nogen betydelig Rolle ved Bestemmelserne af denne nationale Forkjørslighed. Meget snarere maa vi vel sige, at Nationen gjorde saa glimrende Fremsgang i de praktiske Sysler og erhvervede sig ved dem en saadan Rigdom, Magt og Velvære, at den høiere Skole og dens Betydning aldeles forglemtes. De gamle Skoler, der med Nødvendighed vare begyndte udelukkende som Latin-skoler, kunde derfor ubemærkede følge deres konservative Tilbøjeligheder, de Hundereder af mindre Skoler, som de affødte i Tidernes Læb, fulgte trofast i Moder-skolens Spor, og over dem alle stod som ørværdige forbilleder de ligesaa forældede og eensidige Universiteter i Oxford og Cambridge. Denne almægtige Korporation af lærde Dannelsesanstalter bestemte en engelsk Gentlemans Præg og rette Særkjende. De Nationers Sprog og Historie, som Politiken bragte dem i Berøring med, de Verdensdeles Natur og Beskaffenhed, som Handel og Kolonisation førte dem til, de exakte Videnskaber, paa hvis Resultater deres materielle Velvære i en væsenlig Grad opbyggedes, Livet i den Natur, i hvilken de dog fra gammel Tid holdt af at færdes — alle disse Ting behøvede dannede Engländern ikke at kjende, og kjendte han dem, var det ofte, fordi Tilfælde eller Rigdom havde bragt ham paa Reiser eller paa anden Maade bødet paa hans mangelfulde Forberedelse i Skolen.

Men et Omslag i Nationens Stemning er aabenbart ifaerd med at indtræde, efterat de senere Tiders livligere Berøring med Fastlandsnationerne har lært den, at det ikke staaer sig saa sikker med den lange hævdede Overlegenhed i de tekniske Fag, og at den vel fuldkomne, men dog tildeels uvidenstabelige Præzis, hvorpaa hidtil den industrielle Virk-

somhed har været begrundet, trænger til en Støtte baade i en theoretisk-videnskabelig og en theoretisk-kunstnerisk Undervisning. Det vilde være meget beklageligt, hvis den klassiske Dannelsse i England skulde side et alvorligt Knæk ved en stædig og taabelig Modstand fra de gamle Skolers og deres talrige Tilhængeres Side mod de reale Fags Optagelse blandt den høiere Skoles Undervisningsmidler, thi det er ikke usandsynligt, at det vilde være let at reise en alvorlig Opposition mod dem, og en saadan vilde let kunne feie den klassiske Undervisning aldeles ud af Skolerne eller idet mindste berøve den al dens Bethydning som almindeligt Dannelsesmiddel. Kommissionen har indseet Nødvendigheden af ved hensigtsmæssige Reformer at sikre Skolerne mod en saadan Eventualitet; dens Forslag ere moderate, men de ere kun Henvistninger, ikke Befalinger, og det staaer i Skolernes Magt at afvise dem.

Som rimeligt og heldigt er, stiller Kommissionen Studiet af de klassiske Sprog og deres Litteratur — derunder indbefattet den gamle Historie og Geographi, — overst i Skolens Kursus, men enhver Discipel skal have Undervisning i Religion og Mathematik i hele den Tid, som han tilbringer i Skolen. Mathematikundervisningen skal omfatte baade Regning, Algebra, Plangeometri og Trigonometri, og der udtales det Ønske, at Kursus'et for de fremmeligere Disciple udvides til den anvendte Mathematik og især til Elementerne af Mechaniken. I enhver Skole skal der tilsige gives Undervisning mindst i eet levende Sprog, og det enten Tysk eller Fransk, og i een Green af Naturvidenskaben, og det enten Chemi og Physik eller Physiologi og Naturhistorie. I dette Sæt af Fag skal Undervisningen udstrække sig enten over hele Skolen eller over en væsentlig Deel af den. Der skal fremdeles gives alle Disciplene

Undervisning enten i Musik eller i Tegning i en større og betydeligere Deel af Skoletiden. Endelig skal der gives Prøvsopgaver i den nyere Historie som Øvelse i engelsk Stilskrivning.

Der skal anvises ethvert af de beslæde Skolefag en passende Andeel i den almindelige Skoletid. Kommissionen foreslaer følgende ugenlige Timetabel: Latin, Græsk, Religion og Historie 11 Timer, Mathematik 3 T., de levende Sprog 2 T., Naturvidenskab 2 T., Musik eller Tegning 2 T., ialst 20 ugenlige Timer, og Hjemmearbeidet skal have et saadant Omfang, at det omtrent kan optage et lignende Antal Timer.

Ingen Dreng skal kunne optages i Skolerne uden Adgangsprøve, og ingen Discipel opflyttes fra Klasse til Klasse uden en Prove i alt det, som er læst i klassen, dog med forskjellig Værdi for de fornævnte Taggrupper (Latin, Græsk, Religion og den gamle Historie ligesaa meget som alle de øvrige).

Klasserne ere latinske Klasser, men til Undervisning i Mathematik, levende Sprog og Naturvidenskaberne skal hver Klasse deles i Hold, som skulle være aldeles uafhængige af Klassens latinske Hold, og indenfor hvilke der findes Øpning Sted uden Hensyn til Fremgang i de gamle Sprog.

Priisbelønninger, Skolestipendier og Universitetslegater skulle i Almindelighed erhverves ved Konkurrence.

Kommissionens øvrige Forslag gaae ud paa at sikre Skolens Bestyrer mod Indblanding fra Direktionens Side, idet det forbeholdes ham at udnævne og afskedige alle Lærere, at ordne Timefordelingen og Klasserne, at give Fridge, vælge Skolebøger og haandhæve hele den indre Disciplin, medens Direktionen skal bestyre Formuen, have Opsynet med Kosthusene, Sundhedsvæsenet og Religionsundervisningen,

fastsætte Betingelserne for Optagelsen i Skolen, indføre nye Fag eller afskaffe gamle og bestemme den indbyrdes Bethydning af hvert Skolefag. Fremdeles foreslaer Kommissionen, at Lærerne skulle høres i alle Skolens indre Anliggender, at Udgifterne for Disciplene skulle søges nedsatte, at der skal holdes skarpt Øje med Monitor- og „Fag“-væsenet, at Gjennemtygningen af Lektier hos Tutor skal afskaffes, og at Offenligheden i Skolens Anliggender skal søges fremmet ved, at det paabydes Bestyreren at føre fuldstændige Skolelister og indsende aarlige Beretninger om Skolens Tilstand til den overordnede Bestyrelse.

Disse Forslag maa i det Hele faldes moderate. De bevare Continuiteten i Skolernes Udvikling ved at fastholde den klassiske Dannelses Grundlag og indromme de reale Fag en passende Bethydning. Gaae Skolerne med Loyalitet og Æver ind paa deres Gjennemførelse, ville de Røster, der allerede have ladet sig høre mod den klassiske Dannelses Almindelighed, sikkerstatter forstumme. Hvis ikke, forestaaer der rimeligvis en Krise i den engelske Skoles Historie.

Æfterretninger
om
Metropolitanskolen
for
Skolenaret 1865–1866.
Af
B. Borgen,
Etatsraad, Skolens Rector.

Examiner.

I. Afgangsexamen 1865. Ved Ministeriets Skrivelse af 9de Juni blev det meddeelt, at den skriftlige Deel af Afgangsexamen for Året 1865 vilde være at afholde Torsdagen den 22de, Fredagen den 23de og Mandagen den 26de Juni, samt at det, da Underviisningsinspekteuren ikke vilde faae Leilighed til at overvære bemeldte Examens mundtlige Deel i Metropolitan-skolen, overlodes til Rector overeensstemmende med de gjeldende Negler at ordne det Fornodne med Hensyn til sammes Faststættelse og Afholdelse. Deune Deel af Proven blev ansat til at foretages fra Fredagen den 7de til Torsdagen den 13de Juli incl.

I Censuren ved denne Examen, hvis hidtil bestaaende første Deel nu, ifølge Kongelig Resolution af 25de November 1864 (bekjendtgjort under 30te næstefter)*), Post 2, var bleven opnøvet, deltoge udenfor Skolens Lærerpersonale: i Religion Slotspræst Schrader, i Historie Underbibliothekar ved Universitets-Bibliotheket Gundorph, i Mathematik og Naturlære Professor Holten og forhenværende Adjunct ved Haderslev lærde Skole Møller, i Hebraisk Pastor Hohlenberg.

*) See Skoleesterr. for 1864—65 S. 55—60.

Til Afgangsexamens anden Deel indstillede sig følgende 25 Disciple, af hvilke 20 havde i Året 1863 underkastet sig denne Examens første Deel her i Skolen, 1 i Rønne høiere Realskole, 2 i Flensborg lærde og Realskole, 2 i Haderslev lærde Skole:

1. Herman August Larsen, 2. Niels Kjeldgaard Poulsen Lassen (1ste Deel i Flensborg Skole),
3. Carl Julius Salomonsen, 4. Niels Frederik Petersen, 5. Peter Jacob Johannes Petersen, 6. Ivar Frederik Christian Amminkbøll, 7. Mario Krohn, 8. Ernst Vilhelm Hegedahl Kjerulf (1ste Deel i Haderslev Skole), 9. Otto Valdemar Stützer,
10. Hans Christian Sørensen, 11. Johan Ludvig Carl Julius Thraen, 12. Peter Ludvig Grandjean Ollgaard, 13. Albert Peter Borgen (1ste Deel i Rønne Skole), 14. Jacob Hansen Bang With, 15. Peter Wedel Storm, 16. Jacob Cosmus Bræstrup, 17. Christian Marius Christensen, 18. Carl Christian Jacob Friis, 19. Holger Henrik Herholdt Drachmann, 20. Carl Gustav Vilhelm Heinrich Stemann (1ste Deel i Flensborg Skole), 21. Vilhelm Marcel Benzon Bang, 22. Victor Julius Ludvig Evers, 23. Carl Frederik Gustav Torst,
24. Johannes Disher Diogenes Mucius Scævola Schnittger, 25. Detlev Christian Rumohr (1ste Deel i Haderslev Skole).

Fremdeles indstillede sig til samme Prove twende Privatister: 1. Lars Nicolai Valdemar Larsen, Søn af Grosserer Larsen i Ningsted, hvilken Candidat i Året 1863 havde taget Examens første Deel ved Sorø Akademies Skole, 2. Examinatus juris Julius Joseph Zeilau, der i Året 1863 havde taget første Deel af Afgangsexamen ved Univer-

sitetet. Den første af disse Candidater var anmeldt af Cand. mag. F. C. B. Dahl og Cand. theol. F. P. S. Dahl, den sidste af Cand. philos. A. Seppen.

Den under Nr. 25 nævnte Candidat forlod Examen efter Prøven i eet Tag af den mundtlige Deel, den sidste nævnte af Privatisterne efter at have fuldendt den skriftlige Deel.

A. Skriftlig Prove.

Torsdagen den 22de Juni, Formiddag: Udarbeidelserne i Modersmalet (Opgaven hentet fra en i Skolen meddeelt Kundskab): „Det karthagiske Folks Oprindelse, Charakter, Forfatning og Skjæbne indtil de puniske Kriges Begeyndelse.“

Eftermiddag: Arithmetisk Opgave: „Først udvikles de Formler, der ligge til Grund for Theorien af Kvotientrækker (geometriske Progressioner), derpaa forklares disse Formlers Anwendung saaledes, at det sees, hvilke og hvornår mange Størrelser vedkommende disse Rækker der maa være givne for at andre skulle kunne findes, og endelig bestemmes til Exempel den Kvotientrække, som begynder med 1 og ender med 177147 og hvis Led have Summen 265720.“

Fredagen den 23de Juni, Formiddag: Latinisk Stiil:

„Dersom vi troe Plutarchs Beretning i Skriften om Broderfjærlighed, have Perserkongen Xerxes og hans Broder Ariamenes givet et meget smukt Exempel paa den Dyd, hvorom der handles i dette Skrift, og paa Afgjørelsen¹⁾ af Strid om Kongedømmet uden Bold og Vaaben. Da Darius, Hystaspes's Son, var død, gjorde baade Xerxes og Ariamenes Fordring paa Regjeringen, den sidste, fordi han var den ældste af alle Darius's Sønner, den første, fordi han var den ældste af dem, som vare fødte Darius, efterat

han havde faaet Regjeringen, af Atossa, Cyrus's Datter, som han som Konge havde taget tilægte. Xerxes, som var tilstede i Susa²⁾, blev strax udraabt til Konge; men Ariamenes, der bestyrede Medien, drog ned til Persien for at forsvarer sin Net, ikke med Baaben, men ved Lov og Dom, og da Xerxes sendte Gesandter til ham, som skulle bringe ham kofbare Foræringer og love ham, at han skulle indtage den første Plads næst efter Kongen, svarede han, at han ikke kunde affaae sin Net, men at ogsaa han, hvis han blev Konge, vilde holde alle sine Brødre i Ære og imellem dem Xerxes som den første. Da ogsaa Xerxes tilbød at adlyde Lovene og Dommen, overdroge Perserne eenstemmig Artabanus, Broder til Darius, at dømme om Riget imellem Brodrene. Han erklærede, efter at have hørt begges Tale, at Xerxes havde først Net. Da sprang Ariamenes strax frem, forte Xerxes til Thronen og tilbad ham, efter Persernes Stik, nedfæstet paa Jordens, og fra den Tid af bevarede han en bestandig Trostlab mod sin Broder og faldt tappert kæmpende i Slaget ved Salamis. Saaledes fortæller, som sagt, Plutarch; men mod denne Fortælling strider, hvad der læses hos Herodot.

¹⁾ Substantivet *Afgjørelse* udtrykkes i Latin ved en Participsialform. ²⁾ Susa, Susorum. "

Eftermiddag: Geometrisk Opgave:

"At udviske de forskellige Tilfælde, som kunne opstaae, naar man, saavel ved Konstruktion, som ved Beregning, skal bestemme en Trefant af en Vinkel, en hosliggende og en modstaaende Side. Som Exempel findes den tredie Side, naar den givne Vinkel er 30° , den hosliggende Side 300 ALEN og den modstaaende 210 ALEN."

Mandagen den 26de Juni, Formiddag: Udarbejdelse i Mordersmaalet (Opgaven frit valgt): „Hvorvidt og

hvorpåledes forandrer Folkenes Culturudvikling den demt omgivende Natur?"

Eftermiddag: Oversættelse fra Latin til Dansk:
(Locus excerptus ex interpretatione Latina libri Plutarchi de
tranquillitate animi, compluribus mutatis.)

Id quoque non mediocriter tranquillitati animi obest, quod non moderatis et ad facultates nostras accommodatis appetitionibus utimur, sed, spe maiorum rerum concepta, deinde, quum conatus nostri successu caruerunt, fortunam et deos incusamus, non nostram, quod erat rectius, stultitiam. Neque enim is malam fortunam habuit, qui frustra bove leporem venatus est, neque ei, qui piscatorio rete cervum non cepit, malus adversatus est genius, sed stultitia et perversitas ea, quæ fieri non possent, tentandi. In culpa autem est amor sui, qui studium in omnibus rebus primas partes agendi inginit et omnia insatiabili cupiditate amplectitur. Nam non modo simul divites et docti et robusti et in familiari convictu iucundi esse volunt et regum amici et principes urbium, sed male secum agi putant, nisi etiam canes et equos et gallos gallinaceos præstantes habeant. Dionysius, qui prior e duobus Syracusis dominatus est, non contentus, quod omnium suæ ætatis tyrannorum potentissimus esset, indignabatur, quod non Philoxenum poetam carminibus, Platonem disserendo superaret; itaque alterum in laetumias coniecit, alterum Æginam missum pro servo vendidit. Prudentior hac quidem in re Alexander Magnus fuit, qui, quum Crisson cursor in certamine dedita opera a rege se vinci passus esset, vehementer succensuit; ludibrio enim se habitum iudicabat tanquam inanis gloriae et regi non valde optandæ cupidum.

lautumiæ, Steensængslet (et i Klippen udhugget Fængsel i Syrafus).

Num. Den i Overstriften tilføiede Bemærkning oversættes med.

B. Mundtlig Prøve.

Denne Deel af Examen blev afholdt overensstemmende med det i forrige Åars Skoleetterretninger S. 74—75 meddeleste Schema.*)

II. **Hovedexamen** blev afholdt Løverdagen den 1ste og Mandagen den 3die Juli, samt fra Onsdagen den 5te til Løverdagen den 22de (see Skoleetterretninger for 1864—65 S. 75—82).

III. **Halvaarsexamen** afholdtes med 7de Klasse A, den skriftlige Deel Fredagen den 15de og Løverdagen den 16de, den mundtlige fra Mandagen den 18de til Løverdagen den 23de December 1865.

Examen i Gymnastik afholdtes for indeværende Skoleaar Onsdagen den 16de Mai.

Disciplene.

I. Ved Afslutningen af Efterretningerne for forrige Skoleaar (see samme steds S. 21—24) havde Skolen en Frequents af 218 faste, 11 midlertidige (229) Disciple. Efter

*) Ved Ministeriets Skrivelse af 7de Juli blev det, ifølge Rectors Indstilling, bifaldet, at Professor Holten og Adjunct Smith ved den mundtlige Prøve overtogte Examinationen henholdsvis i Naturlære og Mathematik, idet Overlærer, Professor Petersen erholdt Tilladelse til paa samme Tid at begive sig paa en Reise i Anledning af en pludselig indløben Efterretning om, at hans ældste Søn andensteds laa farlig syg.

den Tid ere af de førstnævnte Disciples Antal følgende udgaaede. Under 14de Juli 1865 blevne af de ovenfor S. 82 anførte Candidater 24 dimitterede til Universitetet (1—24). Endvidere udmeldtes før indeværende Skoleaars Begyndelse: af 7de Klasse A: 25. Detlev Christian Rumohr, 23de Juli; — af 6te Klasse: 26. Jørgen Karl With, 18de Juli, 27. Emil Carl Peter Thrane, 23de Juli, 28. Anders Sandøe Ørsted, 25de Juli, 29. Peter Christian Julius Søller, 18de August, 30. Frederik Vilhelm Michelsen Mathiesen, 19de August; — af 4de Kl.: 31. Frederik Christian Haugsted Høst, 22de Juli, 32. Carl August Julius Borgesen, 24de Juli, 33. Sophos Helenos Elvius, 25de Juli, 34. Frederik Christian Hoskjær Trap, 6te August, 35. Carl Vigand Løse, 22de August; — af 3die Kl.: 36. Vilhelm Carl August Berggreen, 27de Juni, 37. Ferdinand Brown, 30te Juni. — I Löbet af dette Skoleaar ere udmeldte: af 7de Kl. A: 38. Carl Vilhelm Steffensen, 26de August; — af 7de Kl. B: 39. Peter Martens, 15de Januar; — af 6te Kl.: 40. Ernst Valdemar Steffensen, 26de August, 41. Bernhard Thortsen, 18de Mai; — af 5te Kl.: 42. Peter Erasmus Lange-Müller, 20de December, 43. Niels Christian Alfred Lorenzen, 20de December, 44. Henrik Hans Christian Laurrup, 23de Januar, 45. Axel Behrend, 29de Januar, 46. Jens Hornemann Krenkel, 23de Marts; — af 4de Kl.: 47. Nicolai Esmark Hagemann, 23de December, 48. Vilhelm Ferdinand Ammitzbøll, 14de Januar; — af 3die Kl.: 49. Poul August Alexander Ross, 30te September; — af 2den Kl.: 50. Holger Neergaard, 30te October, 51. Carl Peter Rubeck Schøning, 30te November.

En Discipel, Frederik Carl Vilhelm Bardenfleth, afgik ved Døden den 17de August 1865.

Af de midlertidige Disciple udmeldtes den 28de Juli Christian August Dethleffsen af 6te Klasse.

Derimod har Skolen havt følgende Tilgang af Disciple:

A. Ved Skoleaarets Begyndelse, den 23de August 1865, blevé af 59 anmeldte Aspiranter, af hvilke dog 4 efter blevé afmeldte og 2 ikke indfandt sig ved Adgangsprøven, 32 optagne; hvorhos endvidere de 10 tilbageblevne forhen midlertidige Disciple*) nu gik over til de faste Disciples Tal. De saaledes optagne 42 Disciple blevé indsatte i følgende Klasser:

I VII Klasse B:

1. Peter Martens og
2. Philip Ernst Martens, Sønner af forhenværende Domprovst i Slesvig, nu fungerende Præst ved Frederiks thjediske Kirke paa Christianshavn P. Martens. (Forhen Disciple i Slesvig Domskole). Den Førstnævnte etter udmeldt; see S. 87.

I VI Klasse:

3. *Eugen Leopold Claudi Magnussen (see Skoleesterr. for 1863—64 S. 15).
4. *Ernst Valdemar Steffensen (see Skoleesterr. for 1864—65 S. 20). Alter udmeldt; see S. 87.

I V Klasse A:

5. *Johan Dreckmann Krogh (see Skoleesterr. for 1864—65 S. 19).

*) Disse ere paa den efterstaende Fortegnelse over optagne Disciple betegnede med *.

6. *Poul Christian Ludvig Helsen (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).
7. Carl Vilhelm Boesen, Son af Pastor Boesen, Præst ved Tugt- og Forbedringshuset paa Christianshavn, R. af D. (Forhen Discipel i Horsens lærde Skole).
8. Arnold August Blichert Kühnel, Son af Professor A. M. A. Kühnel, forhen Forstander for det danske Skolelærer-Seminarium i Tønder. (Tidligere Discipel i Ribe Kathedralskole).

3 V Klasse B:

9. *Henrik Hans Christian Lautrup (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20). Atter udmeldt; see S. 87.
10. *Conrad Frederik Waldemar Schmidt-Phiseldæk (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).
11. Peter Erasmus Lange-Müller, Son af Høiestretsassessor, Etatsraad D. F. Müller, R. af D. Atter udmeldt; see S. 87.
12. Eduard Henrik Neergaard, Son af Ritmester i Gardehusar-Regimentet S. J. Neergaard, R. af D. (Forhen Discipel i Frederiksborg lærde Skole).
13. Christian Wiehe, Son af afgangne Rector ved Frederiksborg lærde Skole, Dr. philos. F. B. Wiehe. (Forhen Discipel i Aarhus Kathedralskole).

3 IV Klasse:

14. *Axel Herman Christian Hansen (see Skoleefterr. for 1863—64 S. 15).
15. *Frederik Joachim August Helsen (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).
16. *Hans Detlef Christian Waldemar Krogh (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).

I II Klasse:

17. *Carl Anton Ferdinand Schmidt = Phiseldeck
see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).
18. Poul Valdemar Herz, Son af Professor H. Herz.
19. Holger Neergaard, Broder til Nr. 12. Atter ud=
meldt; see S. 87.

I I Klasse:

20. James Macke Anthon, Son af afgangne Consul
J. A. Anthon.
21. Frants Vilhelm Benthien, Son af Kongelig Ca=
pelmusicus C. L. Benthien.
22. Sørgen Ditleff Bondesen, Son af Skolebestyrer
J. H. Tauber Bondesen.
23. Frederik Peter Brix, Son af Bestyrer af Ester=
slægtselskabets Realskole C. C. Brix, R. af D.
24. Johan Peter Ferdinand Carstensen, Son af
Proprietair P. V. F. Carstensen til Hersomgaard i Nar=
hus Stift.
25. Carl Niels Eschricht og
26. Frederik Vilhelm Eschricht, Sønner af afgangne
Materialist C. L. Eschricht.
27. Johan Felix Gade, Son af Professor N. B. Gade,
Organist ved Holmens Kirke, R. af D.
28. Carl Christian Gammeltoft, Son af Borgmester,
Justitsraad J. C. J. Gammeltoft, R. af D.
29. Alfred Victor Gjelstrup, Son af Skrædermester
A. J. Gjelstrup.
30. Gustav Frederik Heilbuth, Son af Kammer=
assessor F. F. C. Heilbuth, Tildmægtig under General=
deciforatet for Postvæsenets Regnskabsvæsen.
31. Edvard Emil Hornemann, Son af Professor Dr.
med. C. J. E. Hornemann, R. af D. og Dbm.

32. Andreas Frederik Julius Krebs, Søn af Overlærer og Inspector ved Metropolitanskolen C. P. J. Krebs.
33. Frederik Sannes Lillienfjeld, Søn af Overretsassessor P. A. M. Lillienfjeld.
34. Andreas Linde, Søn af Oberstlutenant i Ingenieurcorpset J. G. Linde, R. af D.
35. Christian Elias Møller, Søn af Oberst C. K. Møller, R. af D.
36. Emil Petersen, Søn af Professor C. L. Petersen, Overlærer ved Metropolitanskolen.
37. Elith Pouls Ponsaing Neumert, Søn af Pastor A. B. C. Neumert, Sognepræst til Holstebro og Maabjerg, Pleieson af Enkefrue, Professorinde Hagen.
38. Bjørn Stephensen, Søn af Statsraad D. Stephensen, Departementschef i Justitsministeriet, R. af D. og Dbm.
39. Hans Peter Henrik Stilhoff, Søn af afgangne Skibscapitain P. C. H. Stilhoff.
40. Henrik Braem Ussing, Søn af Professor Dr. philos. J. L. Ussing, R. af D.
41. Agathon Catharinus Matthæus Belschow, Søn af afgangne Professor Dr. philos. H. M. Belschow, R. af D.
42. Ole Christian Enrique With, Søn af Grosserer B. With, Handelsagent, Translateur og brasiliansk Viceconsul.
B. Endvidere blev under henholdsvis 1ste December 1865 og 2den Januar 1866 i 2den Klasse optagne:
43. Jens Henrik Victor Pandrup, Søn af Vinhandler C. Pandrup.

44. Otto Simon Meissling, Søn af Kunstgartner P. C. Meissling.

II. Efter denne Afgang og Tilgang har Skolen nu en Freqvents af 210 Disciple, hvilke i nærværende Dieblif (Mai Maaned) ere fordeelte saaledes:

VII Klassé A.

1. B. F. M. R. Norup, 2. Th. H. B. Jespersen,
3. H. L. Hertz, 4. P. C. V. Meyn, 5. J. C. W. Engel,
6. J. W. Hornemann, 7. C. H. Rafn, 8. A. S. Fiebig,
9. T. A. Hansen, 10. A. J. B. Mollerup, 11. N. T. H. Meyn,
12. Th. A. Petersen, 13. J. A. Heiberg,
14. A. B. Regensburg, 15. D. A. Schleisner, 16. C. D. G. Blenge,
17. L. N. H. Otterstrøm, 18. F. C. Krebs,
19. C. A. Kofoed, 20. J. A. Petersen, 21. H. Jeppesen,
22. C. Jacobsen, 23. C. Martens.

VII Klassé B.

1. E. Lange-Müller, 2. F. C. C. Ammitzbøll,
3. C. Schjøtte, 4. E. C. N. Barfoed, 5. A. Friedenreich,
6. C. Krebs, 7. A. Essildsen, 8. C. A. Juul,
9. H. M. E. Bohn, 10. L. J. Herløw, 11. O. Bull,
12. F. Theodor Jensen, 13. J. S. A. Vorø,
14. J. L. B. Steenstrup, 15. J. Theobald Jensen,
16. O. E. Carøe, 17. A. Liebmann, 18. E. H. Richter,
19. A. L. H. Gamel, 20. L. Hammeken, 21. C. J. Lunddahl,
22. H. F. Buhl, 23. Ph. C. Martens, 24. P. C. G. Harboe,
25. B. F. Lütken, 26. H. R. Eibe.

VI Klassé.

1. E. L. C. Magnussen, 2. N. T. A. Thomsen,
3. J. L. A. Rothe, 4. J. J. Voigt, 5. L. B. Nielsen,
6. N. B. Westergaard, 7. H. S. C. Holten, 8. C. B. Bondo,
9. C. J. Jansen, 10. F. P. B. Buhl, 11. F.

2. Schaumburg, 12. H. E. Levy, 13. B. J. Kemp,
 14. J. D. A. Friis, 15. C. G. Schack, 16. L. J.
 Mygge, 17. H. B. Melchior, 18. B. Johansen, 19.
 D. S. B. Heilbuth, 20. J. C. Holm, 21. H. J. G.
 Bonfils.

V Klassé A.

1. A. A. B. Kühnel, 2. L. E. C. Gundorph, 3.
 L. C. J. Juul, 4. J. D. Krogh, 5. G. Linde, 6. H.
 J. L. M. Iversen, 7. H. F. Nech, 8. H. C. R. Crone,
 9. H. C. Nissen, 10. S. Lauritsen, 11. P. C. L.
 Helzen, 12. B. C. Gamel, 13. C. B. Boesen, 14. F.
 C. C. Nielsen, 15. C. G. Brondsted, 16. F. Hei-
 berg, 17. C. B. Svane, 18. J. G. Bolwig, 19. A. C.
 Delbano, 20. C. L. Petersen.

V Klassé B.

1. C. P. J. Jørgensen, 2. H. P. Sletting, 3. C.
 J. A. Bachevold, 4. T. N. Lange, 5. P. J. B. Fre-
 dericksen, 6. A. B. C. Kjølhede, 7. C. E. Hedemann,
 8. G. A. Andresen, 9. B. C. Rothe, 10. D. J. J.
 Møller, 11. C. Wiehe, 12. A. Sørensen, 13. B.
 Dahlerup, 14. Th. L. LevinSEN, 15. C. F. B.
 Schmidt-Phiseldeck, 16. C. H. Neergaard.*)

IV Klassé.

1. G. P. B. Kemp, 2. H. N. Kemp, 3. D. B. C.
 Tulinius, 4. D. P. A. Bohn, 5. J. C. C. Belschon,
 6. J. J. Gammeltoft, 7. B. D. Prior, 8. H. B. Thom-

*) Denne Discipel indtager den nederste Plads i Klassen, fordi han
 paa Grund af en ved Sygdom foraarlaget Fraværelse ikke har
 kunnen erholde nogen Hovedcharakterer for vedkommende Maaned,
 hvilket ogsaa er tilfældet med Nr. 25 af 4de, Nr. 24 af 2den
 og Nr. 24 af 1ste Klassé.

ſen, 9. F. F. D. Jochumſen, 10. A. Suenſon, 11. P. J. Bondeſen, 12. J. Schlichtkrull, 13. F. J. A. Helzen, 14. B. S. B. Petersen, 15. L. H. Anthon, 16. J. F. Eschricht, 17. P. B. B. Steenstrup, 18. H. D. C. B. Krogh, 19. B. C. Holm, 20. B. C. A. L. Bøtler, 21. A. H. C. Hansen, 22. H. A. B. Rothe, 23. H. G. Afzelius, 24. J. Simony, 25. G. P. Linde.

III Klaſſe.

1. R. Müller, 2. A. F. D. H. Oluffen, 3. C. J. Uſſing, 4. S. H. Schrader, 5. C. C. B. Voof, 6. W. J. J. Hornemann, 7. H. L. Westergaard, 8. P. G. C. Neuman, 9. G. Philipſen, 10. F. L. C. Borries, 11. A. B. Doberø, 12. P. J. C. Hansen, 13. H. C. J. Gram, 14. J. F. v. Øſten Haſche, 15. J. H. Paulli, 16. A. A. Juul, 17. L. N. M. Dithmer, 18. C. B. M. Olrik, 19. M. C. Arnholtz, 20. C. C. H. J. Holten, 21. J. G. F. Bornemann, 22. C. D. J. Olrik, 23. Einar Suenſon, 24. C. Irminger, 25. H. C. Velschow, 26. G. L. Bull, 27. C. J. Stub, 28. C. A. Weilbach, 29. A. L. F. C. J. Bruhn, 30. S. T. B. Prior, 31. C. C. Jensen.

II Klaſſe.

1. S. A. Fjelstrup, 2. B. M. Gundorpf, 3. A. C. Bock, 4. C. Bondeſen, 5. J. P. F. Ringberg, 6. D. L. B. Dahlerup, 7. F. A. R. Hoppe, 8. P. G. E. Liebe, 9. S. F. D. Ravn, 10. J. F. C. M. W. Brix, 11. E. Linstow, 12. F. L. G. D. de Jonquieres, 13. C. Michelsen, 14. C. F. B. Schwarzkopf, 15. P. B. J. Bondo, 16. H. C. M. L. Fridericia, 17. C. F. Jespersen, 18. C. A. F. Schmidt-Phiſeldeck, 19. J. H. B. Pandrup, 20. B. G. Klee, 21. D. S. Meiss-

ling, 22. C. H. R. Hagen, 23. P. V. Herz, 24. F. Wolphagen.

I Klassæ.

1. J. D. Bondesen, 2. H. B. Ussing, 3. F. P. Brix, 4. E. E. Hornemann, 5. F. S. Villienskjold, 6. H. P. H. Stilhoff, 7. Eigin Suenson, 8. C. E. Møller, 9. A. F. J. Krebs, 10. E. P. P. Neumert, 11. F. B. Eschricht, 12. J. F. Gade, 13. C. C. Gam-
melfoſt, 14. C. N. Eschricht, 15. O. C. C. With, 16. J. P. F. Carstensen, 17. F. B. Benthiem, 18. A. B. Gjelstrup, 19. E. Petersen, 20. A. C. M. Belschow, 21. B. Stephensen, 22. G. F. Heilbuth, 23. J. M. Anthon, 24. A. Linde.
-

Lærerpersonalet.

Bed allerhøieste Resolution af 4de September 1865 blev Adjunct Peter Jacob Petersen allernaadigst befiffket til Overlærer ved Skolen.

Under 16de Januar 1866 blev Adjunct Johan Fre-
derik Anton Martinus Carøe allernaadigst udnævnt
til Ridder af Dannebrog.

Den 8de Mai d. A. døde Skolens almeenagtede Gym-
nastiklærer, Capitain Jonas Ferdinand Holmsted, som
med ualmindelig Øygtighed havde ledet denne Underviisning
siden Året 1848. Hans Plads er, overeensstemmende med
den af Ministeriet under 28de Mai d. A. approberede Ind-
stilling, bleven overdraget til hidtilværende Gymnastikassistent,
Lieutenant, Dbm. Frederik Vilhelm Andersen.

Under et for Rector indtruffet Sygdomsforfald blev, med Ministeriets Samtykke, hans Underviisningstimer i 7de Klasse A fra 29de Januar til 26de Februar besørgede af Overlærer, Inspector Krebs.

Underviisningen.

I. I Henhold til den Kongelige Resolution af 25de November 1864 samt de twende dertil knyttede Circularstrikvelser fra Ministeriet af 12te Decbr. f. A. og 20de Mai 1865 *) ere, som Resultat af indbyrdes Overveielse i dertil afholdte Læremøder og efter Ministeriets under 17de August f. A. meddeleste Approbation af den derom gjorte Indstilling, fra indeværende Skoleaars Begyndelse følgende Forandringer foretagne deels i den hidtil bestaaende Underviisningsplan, deels i den i Skolen hidtil gjeldende Vedtægt.

Underviisningen i Religion som førstfist Fag er op hørt med Udgangen af 6te Klasse, saaledes at i 7de Klasse — for indeværende Skoleaar dog kun i Klasseens nederste Afdeling — alene er beholdt Læsning af det nye Testamente i Grundsproget under den af Ministeriet angivne Form for Behandlingen. Til dette Niemed kan Skolen anvise 1 ugentlig Time i hver af Klasseens Afdelinger, medens dog i dette Skoleaar twende Timer fremdeles, ligesom hidtil, have maattet forbeholdes denne Underviisning i Klasseens øverste Afdeling, hvor Faget endnu ved den forestaaende Afgangsexamen vil være Gjenstand for Prøve.

Latinunderviisningen er begyndt i 2den Klasse,

*) See Skolesterretn. for 1864—65 S. 55—61 og S. 62—65.

idet vi have meent, at en saadan tidligere Optagelse af denne Underviisning vil være end mere styrkende og betryggende for dens Fremme gjennem Skolecurset. Der er til samme ansat 6 Timer i Begyndelsesklassen, saaledes at derhos Timetalset for dette Fag er blevet noget formindsket for de fleste af de øvrige Klasser. Som en Folge af denne Forandring er Begyndelsen af Underviisningen i Fransk udsat til 3de Klasse med et Antal af 3 istedetfor, som hidtil, 4 ugentlige Timer. I de øvrige Klasser er der anviist dette Sprog det samme Timetal som forhen, og det synes ikke at kunne omtvivles, at denne Underviisning, deels paavirket af den tidligere begyndte Underviisning i Latin, deels ved at fortsættes med 1 ugentlig Time i 7de Klasse, vil ved Skolecursets Udløb have ført Disciplene i det Mindste til det samme Standpunkt, som det, der opnaaedes ved den forhen bestaaende Ordning. Det vil i sidstnævnte Klasse være Lærerens Opgave under en raskere fremskridende Læsning at styrke og udvide Disciplenes Kundskab i Sproget ved Tillegnelse af et mere omfattende Ordforraad og Tilsvænnelse til en lettere og friere Bevægelse gjennem en given Text, saaledes at der derhos ved en passende Dekonomie i Behandlingen sørges for, at den hidtil indvundne grammatiske Kundskab ikke forsvennes, men efter Omstændighederne forøges.

I Hensende til Underviisningen i Engelsk kan den i Ministeriets Circulairskrivelse af 20de Mai f. A., 3die Post, antydede Ordning af Forholdet mellem tvene Hold af Disciple ikke komme til Anvendelse i Metropolitaanskolen, hvor 7de Klasse er deelt i en overordnet og underordnet Afdeling, hver med særskilt Underviisning i alle Fag, saaledes at den Underviisning i bemeldte Sprog, der er begyndt i Klassens nederste Afdeling, ligefrem gjenoptages og fortsættes i den øverste. Det tor vel ventes, at Disciplene efter en forud-

gaaende fleeraarig Underviisning i ældre og nyere Sprog ville ved 2 Timers ugentlige Beiledning i Engelsk gjennem de to sidste Skoleaar kunne opnaae en saadan Kunstdæk i Sproget, at derved samt ved senere fortsat Selvvirksomhed Adgangen til den engelske Litteratur ikke vil blive dem vanskelig.

I Forbindelse hermed bemærkes, at vi, efterat hver Klasse hidtil i Reglen har haft et Antal af 38 ugentlige Skoletimer, have søgt at reducere dette Antal til 36, hvilket Forsøg vi haabe at være lykkedes saaledes, at den Indskrænkning, det paa enkelte Steder har medført, ikke berører Underviisningen den fornødne Styrke. Dog have de twende Afdelinger af 7de Klasse paa Grund af den hebraiske Underviisning, der er lagt udenfor den regelmæssige Underviisnings-tid, fremdeles maattet beholde det hidtil bestaaende Antal af 38 Timer, hvorimod 1ste Klasses Skoletid har funnet indskrænkes til 35 Timer om Ugen. Det har endvidere været muligt ved den nuværende Fordeling at forøge Antallet af de ugentlige Gymnastiktimer for 2den Klasse til 3, for første Klasse til 4. Derimod er Sangunderviisningen blevet anset med 4 istedetfor 5 Timer ugentlig, idet en Time, der hidtil uden synderligt Udbytte har været anvendt for, om muligt, at fremhjelpe de Disciple, hos hvilke ingen, eller dog kun en ringe Sangstemme endnu havde udviklet sig, maatte antages for i Sagens Interesse høgst at burde opgives.

Fag- og Timesfordelingen har i indeværende Skoleaar været følgende:

1. Rector: Latin i VII Kl. A.....	10	Timer.
2. Overlærer, Professor Petersen: Mathe-matik i VI Kl., V Kl. A-B, III Kl.,		
Naturlære i VII Kl. A-B.....	23	—
3. Overlærer, Inspector Krebs: Latin i VI og III Kl., Hebraisk i VII Kl. A-B....	22	—

4. Overlærer Føgh: Geographie i VI Kl., V Kl. A-B, IV Kl., Naturhistorie fra I til VI Kl.	22	—
5. Overlærer P. Petersen: Dansk i IV og III Kl., Latin i V Kl. B, Græsk i VII Kl. A og V Kl. A.....	23	—
6. Overlærer Jensen: Dansk i V Kl. A-B, Religion i alle Klasser	22	—
7. Adjunct Carøe: Transit fra III Kl. til VII Kl. B, Engelsk i VII Kl. B, Geographie i III, II og I Kl.	21	—
8. Adjunct Kerrn: Dansk i III Kl., Latin i IV og II Kl., Græsk i VI Kl.	22	—
9. Overlærer Tibiger: Dansk i II Kl., Dansk i V Kl. A-B, Latin i V Kl. A, Græsk i VII Kl. B.....	23	—
10. Adjunct Smith: Mathematik i VII Kl. A-B*) og IV Kl., Regning i II og I Kl., Tegning i III, II og I Kl.	25	—
11. Adjunct Arenzen: Dansk i VII Kl. A-B, VI, IV og I Kl., Dansk i I Kl.	18	—
12. Adjunct Bergmann: Historie i alle Klasser	23	—
13. Conſt. Adjunct, Collaborator Blücher: Dansk i VI og II Kl., Latin i VII Kl. B, Græsk i V Kl. B og IV Kl... .	24	—

*) Ved Skrivelse af 13de Septbr. f. A. blev det efter Indstilling af Ministeriet bevilget, at Adjunct Smith for indeværende Skole-aar overtog Undervisningen i Astronomie i 7de Klasse, dog saaledes, at Examinationen i Faget ved Afgangsexamen foretages af Overlærer, Prof. Petersen under Etet med Examinationen i Naturfædre.

14.	Timelærer Kinzi: Skrivning fra I til IV Kl.....	10	—
15.	Sanginspecteur, Professor Berggreen: Sang.....	4	—
16.	Capitain Holmsted (Lieutenant Andersen) Riffelskædning i 4 Maaneder.....	11	—

II. Efter hvad derom var indstillet, bevilgede Ministeriet under 13de Septbr. f. A., at Jørgensens Lærebog i Astronomie maatte lægges til Grund ved Undervisningen istedetfor den hidtil benyttede Lærebog af Ramus.

III. Følgende er i dette Skoleaar gjennemgaaet i de forskjellige Sprøg og Vidensfaber:

Dansk. I Klasse: Funchs, Nøginds og Warburgs Lærebog er benyttet til Oplæsning, Gjenfortælling og Analyse. Af denne og Fabricius' Samling af fædrelands-historiske Digte ere endel Digte lærte udenad. Det Bigtigste af Boiesens forfattede Sprøglære er gjennemgaaet. 2 Dictatstile om Ugen. — II Klasse: Funchs, Nøginds og Warburgs Lærebog er benyttet til Oplæsning og Analysering. Af Fabricius' Samling af fædrelandshistoriske Digte ere flere oplæste. En Time ugentlig er benyttet til friere Oplæsningsøvelser. En Stiil ugentlig (ialt 38). — III Klasse: Af Holscts poetiske Lærebog ere følgende Digte lærte udenad: „De trende Born“; „Cort Adeler“; „St. Laurentius“; „Schweizeren“; „Zinklars Bise“; „De twende Kirketaarne“; „Glæde over Danmark“; „Henrik og Else“; „Matrosen“; „Murad“ og „Den Undvegne“. Holscts prosaiske Lærebog er benyttet til Oplæsning og Analyse; Boiesens Grammatik er repeteret. De hærens slagters Aladdin er læst og gjennemgaaet. 1 Stiil om Ugen, (ialt 37). — IV Klasse:

Hovedforfatterne i den danske Litteratur ere gjennemgaaede (efter Holsts profaiske og poetiske Læsebog). 3 Stile om Maaneden. — V Klassé A-B: Den nordiske Mythologi er gjennemgaaet og nogle af Sagaerne læste. Der er skrevet to danske Stile om Maaneden. — VI Klassé: Litteraturhistorien indtil Holberg og hans Samtid (incl.), med Afbryntelse af Thortzens Haandbog. 2 skriftlige Udarbeidelsær om Maaneden. — VII Klassé B: Litteraturhistorien fra Holberg indtil dette Aarhundrede (med Afbryntelse af Thortzens Haandbog). 2 skriftlige Udarbeidelsær om Maaneden. — VII Klassé A: Partier af dette Aarhundredes Litteraturhistorie (med Afbryntelse af Arengens „Danske Digtene i det 19de Aarhundrede“). 2 skriftlige Udarbeidelsær om Maaneden.

Tydk. I Klassé: Rung's Læsebog for de lavere Klasser S. 34—100. Det Vigtigste af Formleren efter Simonsen. Holbechs og Petersens Materialier St. 1—10. 1 Stil om Ugen. — II Klassé. Rung's Læsebog S. 100—166; 169—182. Simonsens Grammatik (med Forbigaaelse af enkelte Affnitt). Holbechs og Petersens Materialier, S. 10—17, 20—21, 23—30, 32—35 (med Forbigaaelse af en Deel Exempler). 1 Stil om Ugen. — III Klassé: Fibigers Læsebog S. 1—56 og S. 96—101. Det Vigtigste af Formleren repeteret efter Simonsen. 14 Stile efter Holbechs og Petersens Materialier. — IV Klassé: Fibigers Læsebog S. 80—155. Det Vigtigste af Formleren repeteret efter Simonsen. 14 Stile efter Holbechs og Petersens Materialier. — V Klassé B: Fibigers Læsebog S. 228—231, 358—387; Sammes Anthologie: Første Afdeling Stykkerne 17, 18, 33, 34, 35, 52; anden Afdeling Stykkerne 7, 8, 9, 13. Tredie Afdeling Stykkerne 2, 7, 8, 9. — V Klassé A: Fibigers Læsebog S. 228—231, 358—380. Sammes Anthologie: 1ste Afdeling Stykkerne

20, 22, 44—49, 52—53 b. I begge Afdelinger er Grammatiken mundtlig indøvet under Læsningen. Af og til er en Stil skrevet. — VI Klassé: Udvalgte Stykker af Fibigers deutsches Lesebuch og deutsche Anthologie. Grammatiken repe teret efter Simonsens Formlære og Syntax.

Franst. III Klassé: Borrings Manuel des enfants S. 81—149; Ahns Læsebog S. 38—60, S. 75—81. Ingerslevs Grammatik: Adjektiver, Talord, Pronomina, Verberne, de regelmæssige og de uregelmæssige. 36 Dictater og Stile. Klassen har som Maanedslæsning læst af lettere franske Børnebøger fra 6 til 10 Sider; et vist Antal Glosor lærte. — IV Klassé: Ingerslevs Læsebog S. 1—20, 27—70. Af Borrings Stileøvelsers første Afdeling St. 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 29, 33, 35, 37, 39, 43, 47, 48, 49, 53, 54, 55 og af 2den Afdeling de fleste Exempler af St. 1, 3, 5, 7, 9, 11 og 13. Af Ingerslevs Grammatik de uregelmæssige Verber og Afsnittene, der angaae de Stykker, der af Borrings Stile øvelser ere brugte til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Franst. 27 Stile og Dictater. Klassen har som Maanedslæsning læst lettere franske Børnebøger (fra 8 til 16 Sider om Maaneden). — V Klassé A: Ingerslevs Læsebog S. 103—132, 139—162. Af Borrings Stileøvelser de fleste Sætninger af Stykkerne 41, 43, 45, 47, 49, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 70 og 71. Af Ingerslevs Grammatik: Adjektiver, Pronomina, Talord, Adverbier; repe teret de uregelmæssige Verber. 24 Stile og Dictater. Som Maanedslæsning er brugt forskjellige Forfattere (12—30 Sider). — V Klassé B: Ingerslevs Læsebog S. 106—123, 139—162. Af Borrings Stileøvelser de fleste Exempler af Stykkerne 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45 og 47. 20 Stile og Dictater. Som Maanedslæsning er brugt forskjellige Forfattere (12—30 Sider).

læsning er brugt forskjellige Forfattere (fra 12 til 30 Sider). Grammatik som i V Kl. A. — VI Klasse: De vanskeligere Affsnit af Ingerslevs Læsebog. Borring's Stileøvelser ere brugte til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Frans. Ingerslevs Grammatik gjennemgaaet. Klassen har som Maanedslæsning efter eget Valg opgivet større eller mindre Penha (fra 10 til 20 à 50 Bladé og derover om Maaneden). 24 Stile og Dictater. — VII Klasse B: Les Contes Scandinaves par Marmier; l'Avare de Molière.

Engelsk. VII Klasse B: Nepp's stories (ældre Udgave). Begyndt paa Quentin Durward of Walter Scott. Til Oversættelse fra Dansk til Engelsk er brugt Anckers progressive Øvelser. Rosings Grammatik er brugt. 23 Stile og Dictater. Alle skriftlige Arbeider med Undtagelse af 1 à 2 Engelske Stile om Maaneden i VII Klasse B ere skrevne paa Skolen.

Latin. II Klasse: Af Kerrus og Krebs's latinske Læsebog er læst og repeteret til S. 43; af Madvig's latinske Grammatik er læst og flere Gange repeteret den tilsvarende Deel af Formlæren. — III Klasse: Af samme Læsebog er læst og repeteret til S. 52; af Madvig's latinske Grammatik er læst og repeteret den tilsvarende Deel af Formlæren. Fra 1ste November er een ugentlig Time anvendt til skriftlige Øvelser. — IV Klasse: Af samme Læsebog er læst og repeteret 4de og 5te Affsnit; af Corn. Nep. (Kerrus og Krebs's Udg.) fra S. 51—102 og af Phædri Fab. (Møller og Thomsen's Udg.) de første 30. Af Madvig's Gr. er den i forrige Åar læste Deel af Formlæren repeteret, og flere §§ og Ann. ere medtagne; af Ordförningsslæren er læst og repeteret §§ 177—280, flere §§ og næsten alle Ann. ere forbogaaede. 2 Stile om Ugen, af hvilke den ene er skrevet paa Skolen, i alt 74. — V

Ælasse B: Caesar. de bello Gall. lib. I; Cicer. oratt. IV in Catil.; Ovidii metam. ed Bloch: Styfferne I, II, III og VIII. Af Corn. Nep. cursorisk fra Conon til Agesil. incl. Af Madvigs latinske Grammatik er Formlæren inddelte i Verberne repeteret. Af Syntaxen er læst §§ 281—367. 58 Stile; 18 Versioner. — V Ælasse A: Cæsar. de bello Gallico lib. I; Cicer. orationes in Catil. IV. Af Blochs Udvælg af Ovids Metamorphoses: Verdensaldrerne, Deucalion, Cadmus, Phaethon, Actæon og Pentheus. Cæsar og Ciceros Taler ere jævnlig benyttede til Extemporallæsning. Grammatiken er udelukkende mundtlig inddøvet. To ugentlige Stile eller Versioner, i alt 73. — VI Ælasse: Liv. hist. lib. II; Ciceron. orat. pro lege Manilia; Virg. Aeneid. lib. IV. Som Extemporallæsning er læst 3de Bog af Cæsars Galerkrig. Af Madvigs Grammatik repeteret hele Formlæren samt af Syntaxen §§ 177—280. 66 Stile og Versioner. — VII Ælasse B: Ciceronis orat. pro Archia poeta, pro Dejotaro; Sallust. de bello Jugurthino; Virgil. En. lib. II; Horat. Od. lib. I: 1—3, 6, 10—12, 15, 16, 19, 22, 24, 26, 27, 29—32, 37, 38; lib. II: 2, 6—9, 13—16, 18, 20; lib. III: 1—3, 5, 7—9, 13, 18, 23, 24, 28, 30; lib. IV: 3, 7, 8, 12, 15; Satir. lib. I: 6, 9; lib. II: 6; Epsitol. lib. I: 1—10, 13, 14, 16. Til Extemporallæsning er benyttet Heinrichsen's Udgaver. Madvigs Gram. § 325 ud. Udvælgte Afsnit af Bojesens Antiquiteter. 64 Stile, 8 Versioner. — VII Ælasse A: Ciceronis oratio pro lege Manilia, Cato major, cap. XIV ad fin., de officiis lib. II; Livii hist. lib. VII; Virgilii Aeneid. lib. III; Horatii Odar. lib. IV og Ars poetica; af Madvigs Carmina selecta: Catullus (med undtagelse af X), Tibullus, Propertius (Eleg. I—VII). —

Tregdørs Litteraturhistorie er læst med Udeladelse af hele Partier eller enkelte Paragrapher. 50 Stile, 11 Versioner.

Til indeværende Åars Afgangsexamen opgive Candidaterne i Latin: Ciceronis oratio pro lege Manilia, orationes in Catilinam IV (men Hertz, P. Meyn og N. Meyn saavel Talen for Roseius som de fire catilinariske Taler), orat. pro Ligario, orat. pro rege Dejotaro (men Talen for Dejotarus ikke læst af Martens); — ejusd. Cato major og de officiis lib. I, II; Livii hist. lib. V, VI, VII (men Norup, P. Meyn, N. Meyn, Røfoed og S. Petersen II, VI, VII, Hansen III, VI, VII, Blenke I, VI, VII); Sallustii Catilina; Virgili Aeneid. lib. I, II, III (men Norup, P. Meyn, Hansen, N. Meyn, Røfoed og S. Petersen I, III, IV, Blenke I, III, V); Horatii Odar. lib. IV, Epist. lib. I, II med Ars poet.; af Madvig's Carmina selecta: Catullus (med Undtagelse af X), Tibullus, Propertius (Eleg. I—VII).

Græsk. IV Klassé: Bergs græske Læsebog, 1ste Afdeling, S. 5—43, med Forbigaaelse af Stykket C S. 27 og nogle enkelte Exempler; af de danske Stykker ere kun udvalgte Exempler medtagne indtil Verberne paa μι. Bergs græske Formlære til de uregelmæssige Verber. — V Klassé A: Bergs græske Læsebog for 2det Åars Cursus S. 33—62 („Aisopiske Fabler“ og „Mythiske Heste“); Xenophontis Anab. lib. III. Bergs Formlære repeteret. — V Klassé B: Bergs græske Læsebog for 2det Åars Cursus, S. 33—62. Xenophontis Anab. lib. III. Bergs Formlære repeteret. — VI Klassé: Homer Odyss. lib. VI og VII; Herodot. lib. II til cap. 142, og Xenoph. Anab. lib. II extempore og cursorisk. Bergs Formlære er repeteret. — VII Klassé B: Herodot. lib. III; Platonis Apologia Socratis; Homer. Iliad. lib. VI; Af Stolls Anthologie: de elegiske Stykker

af Kallinos, Tyrtæos, Mimnermos, Solon, Xenophanes og Theognis (de 20 første Stykker). Det fra forrige Skoleaar Manglende af Isokrates's Panegyrikos er læst kurforst. — VII Klasse A: Lucian. ed. Fibiger: Somn. (p. 1—8) og dial. (p. 19—40); Hom. Odyss. lib. V. Plat. apol. Soer. Repetition af det Meste af det tidligere Væste. Boje-sens græske Antiquiteter og Tregders Mythologi bemhtede til Henviisning. En kort Udsigt over Kunsthistorien meddelt.

Candidaterne opgive til Afgangsexamen: Hom. Odyss. lib. IV, V (Martens XI) VI og VII (Hansen, Røfoed, N. Meyn, P. Meyn, Norup og S. Petersen lib. III, Jacobsenlib. I); Tregder: Anthol. Graeca, Eleg. p. 30—42, Epigramm. p. 43—48, Mel. p. 49—70 og Dram. p. 85—90; Xenoph. Anab. lib. I (Jacobsen lib. IV; Martens Herodot. lib. IV cap. 1—145); Herodot. lib. V; Plutarchi Aristides; Xenoph. Memorab. lib. I (Hansen, Røfoed, Norup og S. Petersen lib. II); Lucian. ed. Fibiger: Somn. (p. 1—8) og dial. (p. 19—40) (Herz, N. Meyn og P. Meyn Xenoph. Memorab. lib. II); Platonis apol. Soer.

Hebraisk. VII Klasse B: Whittes Formulære; af Genesis de 4 første Capitler. — VII Klasse A: Genesis fra Cap. 18 Bogen ud; de 6 første Psalmer.

De 3 Candidater, som ere vedblevne at læse Hebraisk, opgive til Afgangsexamen Genesis og de 6 første Psalmer.

Religion. I Klasse: Balslevs Bibelhistorie, Jensen's Samling af Bibelsprog og udvalgte Psalmer af Hjorts Psalmer. — II Klasse: Balslevs Catechismus til den anden Artikel om Gjenløsningen; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det gamle Testamentes Skrifter og af disse specielle Indhold fra Skabelsen til Dominiernes Periode; den bibelske Geographi Oversigt over det hellige Land. —

III Klassse: Balslevs Catechismus fra anden Troesartikel til Bogens Slutning; af Herslebs Bibelhistorie det gamle Testamente 5 sidste Perioder; den bibelske Geographi reperteret. — IV Klassse: Krog Meyers Lærebog fra § 1 til § 50, fra § 153 til § 164 incl. og fra § 50 til § 59; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det nye Testamente Skrifter og disses specielle Indhold. — V Klassse A og B: Krog Meyers Lærebog fra § 1 til § 98 og desuden fra § 153 til § 164 incl.; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det nye Testamente Skrifter og disses specielle Indhold. — VI Klassse: Krog Meyers Lærebog og Herslebs Bibelhistorie. — VII Klassse B: De 12 første Capitler af Matthæi Evangelium i Grundsproget. — VII Klassse A: Krog Meyers Lærebog og Lucas's Evangelium i Grundsproget.

Historie. I Klassse: Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien: „Den gamle Historie.“ — II Klassse: Samme Bog „Middelalderens Historie og af den nyere Historie indtil Trediveaarskrigen incl.“. — III Klassse: Samme Bog S. 141 til S. 288. — IV Klassse: Bohrs Lærebog i Verdenshistorie „Den gamle Historie.“ — V Klassse: Blochs Lærebog i Middelalderens Historie og Bohrs Lærebog i den nyere Historie indtil den franske Revolution med Forbigaaelse af de skandinaviske og slaviske Staters Historie. — VI Klassse: Danmarks Historie efter Allens Lærebog og Norges, Sverrigs, Ruslands, Polens og Ungarns Historier efter Bohrs Lærebøger. — VII Klassse B: Den franske Revolution efter Bohr, den gamle Historie efter Thrigé og Middelalderens Historie efter Bloch. — VII Klassse A: Gjennemgaat den nyeste Tids Historie (efter 1815) med Bohrs Lærebog som Grundlag. Repeteret Dan-

marks Historie og den almindelige Verdenshistorie efter Allen, Thrigé, Bloch og Bohr.

Geographi. I Klassé: Ingerslevs forfattede Lærebog i Geographien: Europa og Asien. — II Klassé: Samme Bog: alle Verdensdelene. — III Klassé: Behsows Geographie: Europa indtil Spanien=Portugal. — IV Klassé: Samme Bog: Europa fra Spanien=Portugal og Asien indtil Persien. — V Klassé: Samme Bog: Asien, Afrika og Amerika indtil Vestindien. — VI Klassé: Samme Bog: det hele.

Arithmetik. I Klassé: De fire Regningsarter i ubenævnte og benævnte Tal. — II Klassé: Hele Brøklæren, Reguladetri. — III Klassé: Steens „Elementair Arithmetik“, hele Bogen. — IV Klassé: Steens „Elementair Arithmetik“, forfra til Proportioner, med Tilføjelser efter Reen Mathematik. — V Klassé A og B: Steens „Reen Mathematik“ S. 96—137. — VI Klassé: Samme Bog S. 152—233. — VII Klassé B: Steens „Reen Mathematik“: fra Ligninger af højere Grader og ud. — VII Klassé A: Repetition af den hele Arithmetik.

Geometri. IV Klassé: Ramus's Geometri: forfra til Cirklen. — V Klassé A og B: Samme Bog § 65—116, S. 53—110. — VI Klassé: Samme Bog § 117—136, S. 112—137, samt Repetition af hele Plangeometrien. — VII Klassé B: Hele Stereometrien efter Ramus's Lærebog og hele Trigonometrien efter Smiths. — VII Klassé A: Repetition af den hele Geometri, Stereometri og Trigonometri.

Naturhistorie. I Klassé: Lütvens Begyndelsesgrunde: (Lærebog Nr. 1) Pattedyrne med Undtagelse af de Ordener og Familier, som ere trykkede med Petit, og alt, hvad der vedrører Tandforholdene. — II Klassé: Samme

Bog: Mennesket, Pattedyrne (uden nogen Udeladelse) og Fuglene. — III Klassé: Samme Bog: Krybdyrne, Paddeerne og Fiskene. Baupells Planterigets Naturhistorie: Formlæren, dog med mange Forkortelser. — IV Klassé: Samme Bog: Plantesystemet med Udeladelse af de fleste Familier, som ere trykkede med Petit. — V Klassé: Samme Bog: Planteanatomien og Plantephysiologien (ikke bestemt til Examination ved Aarsprøven). Lütkens Begyndelsesgrunde (Lærebog Nr. 2): Leddyr og Blæddyrl. — VI Klassé: Lütkens Begyndelsesgrunde (Lærebog Nr. 1): Hele Bogen, men med nogle Tillæg, især ved Hvirveldyrene. Baupells Planterigets Naturhistorie: Repeteret hele Bogen, ogsaa en del af de Familier, som ere forbigaade i IV Klassé.

Naturlære og Astronomi. VII Klassé B: Ørsted: „Naturlærens mechaniske Deel“ forfra til flydende Legemers Bevægelse S. 216. — VII Klassé A: Ørsteds „Naturlærens mechaniske Deel“ fra S. 191 og „Naturlærens chemiske Deel“ efter Petersens Lærebog. Tørgensens Astronomi.

Tegning. I Klassé: Høsteds Tegnebøger 1ste Hefte. — II og III Klassé: De sædvanlige geometriske Opgaver.

I Skriving, ligesom ogsaa i Sang, Gymnastik og Svømming, har Undervisningen været fremmet som hidtil. Ligeledes ere Skydesøvelser fortsatte med 7de Klasses twende Afdelinger overeenstemmende med den derfor bestemte Regel.

Bed den anordnede Præmieskydning, som afholdtes den 10de Juni f. A., erholdt efternevnte i forrige Åar dimitterede Disciple de udsatte Præmier, der vare ansatte til et Antal af 4 og samtlige bestode i Bøger:

H. C. Sørensen	1ste Præmie med 32 Points
C. F. G. Torst	2den — — 31 —
P. I. Petersen	3die — — 30 —
C. M. Christensen	4de — — 28 —

Videnskabelige Samlinger.

I. Skolebibliotheket.

Siden Aflutningen af den i forrige Aars Beretning meddeelte Fortegnelse har Skolebibliotheket modtaget følgende Tilsætt *):

Aarsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv, indeholdende Bidrag til dansk Historie af utrykte Kilder. 3 Bd. 5 H. Kbavn 1865. 8.

Aarsberetninger og Meddelelser fra Det Store kongelige Bibliothek. Udgivne af Chr. Brun. 1 H. Kbavn 1865. 8.

*Æschylös, Orestias, Trilogie af, metrisk oversat af P. O. Brøndsted. Udgivet af N. V. Dorph. Kbavn 1848. 8.

*Æschylos, Agamemnon, Drama af, metrisk oversat af P. O. Brøndsted. Kbavn 1842. 8.

C. F. Allen, De tre nordiske Rigers Historie under Kong Hans, Christiern den Anden, Frederik den Første, Gustav Vasa, Grevefeiden, 1497—1536. 2 Bd. (Christiern den Anden, Konge i Danmark, Norge, Sverrig. 1513—1523. 1 Bd.) Kbavn 1865. 8.

Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie, udgivne af det kongl. nordiske Oldskr.-Selskab. 1861. 1862. 1863. Kbavn 8.

Archiv für Naturgeschichte, herausgeg. von F. H. Troschel. 30 Jahrg. 4—5 H., 31 Jahrg. 1—3 H. Berlin 1864—65. 8.

*) Af de anførte Boger ere enkelte indkjøbte paa Auctionen efter afgangne Confessionarius Paulli; disse ere betegnede med Mærket *.

- Archiv, pädagogisches, herausgeg. von W. Langbein. 7 Jahrg., 8 Jahrg. Nr. 1—4. Stettin 1865—1866. 8.
- *A. Arnold, Das Leben des Horaz, und sein philosophischer, sittlicher und dichterischer Character. Halle 1860. 8.
- Atlas de l'histoire du consulat et de l'empire, dressé et dessiné sous la direction de M. Thiers par M. M. A. Dufour et Du-votenay, gravé sur acier par Dyonnet. Paris 1864. Fol.
- (L. Baden), Bidrag til en dansk Ordbog. Kbhavn 1834. 8.
- O. Bang, Hvem skal jeg vælge til Huuslæge? Hvorledes hjelpe mig, til han kommer? Besvaret i tre Breve. 1864. 8.
- F. Barfod, Fortællinger af Fædrelandets Historie. 1—2 H. 3. Udg. Kbhavn 1866. 8.
- C. Berg, Græs=Dansk Ordbog til Skolebrug. Kbhavn 1864. 8.
- *J. Bircheroeds historisk=biographiske Dagbøger for Narene 1658—1708, Uddrag af, udgivne ved Chr. Molbeck. Kbhavn 1846. 8.
- S. N. I. Bloch, De vera veterum et quidem Theocriti eidylliorum, bucolici præsertim generis, indole, cum hodierna quoque pastoritii carminis ratione passim composita. Othenis 1796. 8. (Disp. for den philos. Doctorgrad).
- C. h. Brasch, Wemmetoftes Historie som Herregaard, Slot og Kloster. 3 Dels. Kbhavn 1863. 8. Hermed et Prospect og en Grundplan. (Gave fra Curatorerne for Wemmetofte Kloster).
- *A. F. Dalin, Ordbok öfver svenska språket. 1—2 Delen. Stockholm 1850—1853. 4.
- *Demosthenes mod Leptines. En Tale, oversat fra det Græske, med Indledning og Anmærkninger oplyst af St. Tækens. Kbhavn 1837. 8.
- Dionysii Halicarnassensis opera omnia græce et latine. Ed. Jo. Jac. Reiske. Vol. I—VI. Lipsiæ 1774—1777. 8.
- Diplomatarium Flensborgense. Samling af Aktstykker til Staden Flensborgs Historie indtil Aaret 1559, udgiven af H. C. P. Sejdelin. 2 Bd. 1 H. Kbhavn 1865. 8.
- Encyklopädie des gesammten Erziehungs= und Unterrichtswesens, bearbeitet von einer Anzahl Schulmänner und Gelehrten, herausgeg. von K. A. Schmid. 44—48 H. Gotha 1865. 8.
- C. Engelhardt, Nydam Mosefund. 1859—1863. Med 15 kobberstukne Plader og en Del Kemitypier, udførte af J. M. Petersen. Kbhavn 1865. 4.
- Th. h. Erslew, Supplement til „Almindeligt Forfatter=Lexicon for Kongeriget Danmark“ o. s. v. 12 H. Kbhavn 1864. 8.
- *A. Fabricius, Historisk Atlas til Middelalderen og den nyere Tid,

- udarbeidet til Brug for højere Skoler. Kbhavn 1853. Tværfol.
- Hermed: Oplysninger til A. Fabricius's historiske Atlas. 4.
- Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts 1867. 4.
- §. M. Hjemmer, Opgaver til Latinske Stile. Udgivne af C. Hjemmer. 1—2 Samling. Kbhavn 1865. 8.
- G. Forchhammer, Oversigt over det Kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbeider i Aaret 1864 (Nr. 3—8) — i Aaret 1865 (Nr. 1—2). Kbhavn. 8.
- Fortschritte, die der Physik im Jahre 1863. Dargestellt von der physikalischen Gesellschaft zu Berlin. XIX Jahrg. Redigirt von E. Jochmann. Berlin 1865. 8.
- *St. Friis, Roskilde Domkirke. 1—2 §. Kbhavn 1851—1852. 8.
- *A. Fryxell, Bidrag till Sveriges litteratur-historia. 1—8 H. Stockholm 1860—1861. 8.
- C. C. A. Gosch, De lærde Skolers Undervisningsplan. Kbhavn 1865. 8.
- J. A. Hartung, Die Religion und Mythologie der Griechen. 1—3 Th. Leipzig 1865—1866. 8.
- F. Heimsoeth, Kritische Studien zu den griechischen Tragikern. 1 Abth. Bonn 1865. 8.
- R. J. F. Henriksen, Opgaver til Latinske Stile. Ny Samling. 1—3 Ufd. Kbhavn 1850. 4 Ufd. ibid. 1860. 8.
- Hof- og Statskalender, Kongelig Dansk, Statshaandbog for Kongeriget Danmark for Aaret 1866. Udgivet af J. P. Trap, redigeret af H. C. Erichsen. Kbhavn. 4.
- C. F. Ingerslev, Græsk-Dansk Ordbog til Skolebrug. Kbhavn 1866. 8.
- D. Junius Iuvenalis' Satirer, oversatte og oplyste af L. O. Kjær. Kbhavn 1866. 8.
- N. Keyser, Esterladte Skrifter. 1 Bd. 1—3 §. Christiania 1865—1866. 8.
- L. O. Kjær, Latinsk Læsebog for Begyndere. 2den omarb. Udg. Kbhavn 1866. 8.
- L. O. Kjær, Skema til den latinske Formlære. Kbhavn 1866. 8.
- J. Klaczko, Europa, Polen og Danmark i 1863—64. Paa Dansk efter Revue des deux Mondes. Kbhavn 1866. 8.
- J. P. Königsfeldt, Historisk Calender. En Samling historiske Småschriften. Kbhavn 1865. 8.

- **F. Lange*, Almindelige Bemærkninger over Pædagogikens Studium. Kbhavn 1847. 8.
- **F. Lange*, Hvem er kaldet til at være Lærer? Et Bidrag til pædagogisk Orientering. Kbhavn 1859. 8.
- **F. Lange*, Et pædagogisk Indlæg i Anledning af de seneste Bevægelser paa Skolens Enemærker. Kbhavn 1859. 8.
- A. Lassen*, Lærebog i den almindelige Historie, udarbeidet til Brug for Studerende og de lærde Skolers høiere Klasser. (1 Deel. De gamle Staters Historie. 2 Deel. Middelalderens Historie). Christiania 1830—1831. 8.
- V. Lausen*, Behandlingen af de traumatiske Hæmorrhagier fra Haandens sterre Arterier. (Afhandl. for den medic. Doctorgrad). Kbhavn 1865. 8.
- A. C. P. Linde*, Meddelelser angaaende Københavns Universitet, den polytechniske Læreanstalt, Sors Academi og de lærde Skoler med dertil hørende Undervisning i Kongeriget Danmark for Årene 1854—1863. 1 H. Universitetet. Kbhavn 1865. 4.
- Titi Livii historiarum Romanarum libri qui supersunt. Ex recensione Jo. Nic. Madvigii. Ediderunt Jo. Nic. Madvigi et Jo. L. Ussingius.* Vol. III Pars II, Vol. IV Pars II. Hauniae 1865—1866. 8.
- Maaedeskrift, dauf. Anden Rekke. Redigeret og udgivet af M. G. G. Steenstrup.. Aarg. 1865, 1 Bd. 6 H.; 2 Bd.; Aarg. 1866, 1 Bd. 1—5 H. Kbhavn 8.
- J. R. Madvig*, Græsk Ordføringsslære, især for den attiske Sprogform. 2 Udg. Kbhavn 1857. 8.
- Narc. Valer. Martialis' epigrammatiske Digte.* Oversatte og oplyste ved S. Meissling. Kbhavn 1832. 8.
- Meddelelser, statistiske. 3 Bd. Udg. af det statistiske Bureau. Kbhavn 1864—65. 8.
- A. F. Mehren*, Den pyrenæiske Halvø, sammenlignende geographisk Studie efter Shems-ed-Din-Dimishqui og Spansk-Arabiske Geographer. Kbhavn 1864. 4. (Universitetsprogram).
- **G. H. Mellin*, Lärobok i Svenska litteraturens historia. Ett försök. Stockholm 1860. 8.
- C. E. Mundt*, Lærebog i den elementære Plangeometrie tilligemed den plane Trigonometrie. 6te Udg. Kbhavn 1864. 8.
- C. F. C. Møller*, En Samling af Opgaver til Indevelse af Arithmetiken. 1ste og 2den Afd. Kbhavn 1862. 8.
- Napoléon III*, Histoire de Jules César. Tome II. Paris 1866. 8.

- Napoleon III*, Julius Cæsars Historie. Oversat af R. Carstensen.
1—4 H. Leipzig 1865—1866. 8.
- A. Neander, Allgemeine Geschichte der christlichen Religion und Kirche.
1 Bd. (1—3 Abth.), 2 Bd. (1—3 Abth.). Hamburg 1825—1831.
6 Bd. ibid. 1852. 8.
- C. Riis, Tavleregningssopgaver. I, II. Kbhavn 1860. 8.
- C. Riis, Hovedregningssopgaver. 2det forøgede Opl. Kbhavn 1862. 8.
- *J. C. Olsen, Digteren Johannes Ewalds Liv og Fortrolde i Aarene
1774—77. Kbhavn 1835. 8.
- B. Duncen, Athen und Hellas. Forschungen zur nationalen und politi-
schen Geschichte der alten Griechen. 1—2 Th. Leipzig 1865—
1866. 8.
- Biskop Claus Pavels's Autobiographi, udgivet af C. P. Niis. Chri-
stiania 1866. 8.
- J. Petersen, Methoder og Theorier til Løsning af geometriske Kon-
struktionssopgaver, anvendte paa c. 300 Opgaver. Kbhavn
1866. 8.
- Poetarum aliquot Latinorum carmina selecta carminumve partes.
Scholarum causa seorsum describenda curavit Jo. Nic. Madvigius.
Tertio edidit J. L. Ussing. Hauniæ 1857. 8.
- *Severin Povelsson (Götlender), Prosodia Danica, eller Danst Rüm-
kunst. Kbhaffn 1671. 8.
- C. Ramus, Elementær Geometri. 2den Udg. Kbhavn 1860. 8.
- Rescripter, Kongelige, og Resolutioner, Love og Expeditioner, Geist-
ligheden i Danmark vedkommende. Samlede og udgivne af C. F.
Schwarzkopf. (Ny Nælfe). 6 Bd. (1856). Kbhavn 1865. 8.
- *Rümkronik, den Danske, udgivet af Chr. Molbech. Kbhavn 1825. 8.
- H. Rink, Eskimoiske Eventyr og Sagn, oversatte efter de indfedte
Fortælleres Opskrifter og Meddelelser. Kbhavn 1866. 8.
- Ritter, Geographisch-statistisches Lexikon. 5te Aufl. Unter Re-
daktion von A. Stark. 1—2 Bd. Leipzig 1864—1865. 4.
- H. Rørdam, Skolens og Opdragelsens Historie. I. Oldtiden. Kbhavn
1866. 8.
- Samlinger, danske, for Historie, Topographi, Personal- og Litera-
turhistorie. Udgivne af Chr. Bruun, O. Nielsen og A. Petersen.
1 Bd. 1—3 H. Kbhavn 1866. 8.
- H. Scharling, Grækenland. En Reisebeskrivelse. Kbhavn 1866. 8.
- A. Schnizlein, Iconographia familiarum naturalium regni vegetabilis.
XII—XVIII H. Bonn. 4.
- Scriptores rerum Danicarum medii ævi, partim hactenus inediti,

- partim emendatius editi, quos collegit et adornavit *Jacobus Langebek*. Tom. VII., ed. *P. F. Suhm*, Tom. VIII., edd. *L. Engelstoft* et *E. C. Werlauff*. Hauniæ 1792 & 1834. Fol. (Efter Begjering velvilligen overladt Skolen af det store Kongelige Bibliothek).
- * *Snorre Sturlesens Norske Kongers Krønike*, oversat paa Dansk af *Peder Clausen*. Kbhavn 1757. 4.
- Staatengeschichte der neuesten Zeit*. 10 Bd. (*N. Springer*, *Geschichte Österreichs seit dem Wiener Frieden 1809*. 2 Th.) Leipzig 1865. 8.
- A. *Steen*, Begyndelsesgrundene i analytisk Plangeometri. Kbhavn 1854. 4.
- A. *Steen*, Forelæsninger over Differential- og Integralregning ved den kongelige militære Højskole. Kbhavn 1860. 4.
- A. *Steen*, Ren Mathematik indeholdende det elementære Kursus. 3die Udg. Kbhavn 1862. 8.
- A. *Strunk*, Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter af Danske, Norske og Holstenere. 4 H. Kbhavn 1865. 8.
- Ch. *Sturm*, Cours d'analyse de l'école polytechnique. Deuxième edition, revue et corrigée par *E. Prouhet*. Tome I, II. Paris 1863—1864. 8.
- Supplementi Floræ Danicæ Fasciculus II. 1865. Fol.
- T. Chr. *Taafe*, Katalog über die Husumer Schulbibliothek. Kopenh. 1864. 8.
- Tabelværk, statistisk. Ny Række, 26 Bd. — 3 Række, 4 Bd. Udgivet af det statistiske Bureau. Kbhavn 1864. 4.
- * *Theocris bucoliske Digte*. Oversatte, samt med Indledninger og Anmerkninger forsynede ved *S. Meißling*. Kbhavn 1825. 8.
- Tidsskrift, antiquarisk, udg. af det Kgl. nord. Oldskr.-Selskab. 1861—1863. Kbhavn 1864. 8.
- Tidsskrift, myt, for udenlandss theologiske Litteratur. Udgivet af *H. N. Clausen*. 2—4 H. for 1865, 1 H. for 1866. Kbhavn. 8.
- Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. 6 Aarg. 3—4 H. Kbhavn 1866. 8.
- Tidsskrift, historisk, Tredie Række, udg. af den danske historiske Forening ved dens Bestyrelse. Redigeret af *N. L. Westergaard*. 3 Bd. 2 H. (Udg. for 1ste Halvaar 1864); — Redigeret af *E. Holm*. 3 Bd. 1 H. (Udg. for 2det Halvaar 1864). Kbhavn 1865. 8.
- Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben, ud-

- givet af *C. Fogh* og *C. F. Lütken*. 3 Række, 2 Bd. 3—4 H.; 3 Bd. 1 H. Kbhvn 1865—1866. 8.
- Tidsskrift, botanisk, udgivet af den botaniske Forening i Kjøbenhavn ved *P. A. C. Heiberg*. 1 H. Kbhvn 1866. 8.
- Universitets-Tidsskrift, nordisk. 9 Årg. 4 H., utg. af *J. Hellstenius*. Upsala 1865; — 10 Aarg. 3 H., udg. af *G. A. Krohg*. Christiania 1865. — Tillægshefte til tiende Aargang, udg. af *A. Ingerslev*. Kbhavn 1866. 8.
- H. Vámbéry, Reise i Mellemasien fra Teheran gennem den Turkmanske Ørken ved Østkysten af det Kaspske Hav til China, Bodhara og Samarkand, fuldført i Året 1863. Oversat af *L. Moltke*. Kbhavn 1865. 8.
- L. Weisser, Bilder-Atlas zum Studium der Weltgeschichte. Nach berühmten Kunstwerken alter und neuer Zeit gezeichnet und herausgegeben. Mit erläuterndem Text von *H. Merz* und *H. Kurz*. 31—33 Lief., enthaltend die Tafeln: Mittelalter VII., VIII. Neuere Geschichte 16tes Jahrhundert XIV. XV. XVI. XVII. XVII^a. XVII^b. Neuere Geschichte 17tes Jahrhundert VI^a. IX. XIV. Stuttgart.
- C. Voldemar, Zur Geschichte und Statistik der Gelehrten- und Schulanstalten des Kaiserlich-Russischen Ministerium der Volksaufklärung. Nach offiziellen Quellen bearbeitet. Erste Ausgabe. Für das Jahr 1865. St. Petersburg 1865. 8. (Foreret af Universitetsbibliotheket.)
- J. J. A. Worsaae, Om Slesvigs eller Sønderjyllands Oldtidsminder. En sammenlignende Undersøgelse. Kbhavn 1865. 4. (Universitetsprogram.)
- *Zenophons Anabasis. Griechisch und Deutsch mit kritischen und erläuterenden Anmerkungen. Leipzig 1858. 8.
- Zeitschrift für das Gymnasialwesen. Herausgeg. von (*W. Hollenberg*), *R. Jacobs*, *P. Rühle*. 19 Jahrg. 6—12 H., 20 Jahrg. 1—5 H. Berlin 1865—66. 8.
- Zeitschrift für allgemeine Erdkunde. Herausgeg. von *W. Koner*. Neue Folge. 18 Bd. 5—6 H., 19 Bd. Berlin 1865. 8.
- Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin. Als Fortsetzung der Zeitschrift für allgemeine Erdkunde im Auftrage der Gesellschaft herausgeg. von *W. Koner*. 1 B. 1—2 H. Berlin 1866. 8.

Fortegnelse over de Studerende, der i Aaret 1865 have tilendebragt Afgangsexamen ved de lærde Skoler eller Adgangsexamen ved Universitetet; — Liste over de Studerende, som i Aaret 1865 have taget den philosophiske Examens; — Universitetets Anmeldelser af Forelesninger i Føraars- og Efteraars-Halvåret 1865 m. m.

Skoleprogrammer.

1. Fra Danmark for 1865.

Nalborg Kathedralskole: *G. Lund*, Bidrag til dansk Sproghistorie.

I. Om det gammel-danske Håndskrift Nr. 187 Svo i Arne Magnussons Samling på Universitetsbibliotheket i København.

Borgerdydsolen paa Christianshavn: *M. Hammerich*, Wergeland og Welhaven.

Frederiksborg lærde Skole: Rektorindsættelse den 10de September 1864 (Taler af Biskop Martensen og Rektor Berg; Sange).

Herlufsholms lærde Skole: *A. Chr. Listov*, Indbydelsesskrift til Tre-hundredaarsfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865. Indeholdende en Udsigt over Skolens Historie fra dens Stiftelse indtil vore Dage. 4. — *B. Th. Dahl*, I. Beretning om Jubelfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865. II. Liste over Deeltagerne i ovennævnte Fest.

Latin- og Realskolen i store Kongensgade: *A. Møller*, Nogle Bemærkninger om Skole-Sangundervisning.

Odense Kathedralskole: (*R. J. F. Henrichsen*), Om Hører Peder Høstrup og det af ham stiftede Legat.

Kandlers lærde Skole: *M. S. Møller*, Nogle Punkter af den franske Ordfeiningslære.

Køge Skilde Kathedralskole: *Broager*, Nogle Sætninger om Kuglen.

Slagelse Realskole: *K. H. Schow*, Bemærkninger i Anledning af Afgangsprøvens mulige Omordning.

Sørs Akademies Skole: *J. H. Bang*, Nogle Bidrag til Frederik den Fjerdes Historie, af den Bülowiske Manuskriptsamling.

Viborg Kathedralskole: *A. F. Feddersen*, De naturhistoriske Skolesamlingers Forsgelse og founstiske Betydning. (Viborgegnens Hvirveldyr).

Fra Aarhus Kathedralskole, Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, Haderslev Læreres Skole, Helsingørs høiere Realskole, Horsens lærde Skole, Metropolitan Skolen, Nykjobing Kathedralskole, Nibe Kathedralskole, Ronne høiere Realskole, Veile Amts høiere Realskole, det v. Westenske Institut, Vordingborg Realskole blevé alene Skoleefterretninger udgivne.

2. Fra Island for 1864.

Latinsskolen i Reykjavík: *B. Johnsen*, Skoleefterretninger.

3. Fra Norge for 1864.

Arendals Middel- og Realskole: *A. Smith*, Om Arendals Middel- og Realskoles Udvidelse til fuldstændig lærde og Realskole.

Christiania Kathedralskole: *K. Knudsen*, Modersmaalet som Skolefag.

Christiansands Kathedralskole: *J. Friis*, Skoleefterretninger.

Frederikshalds lærde og Realskole: *I. H. Blom*. Til Forældrene og Børnene, et Par Skoletaler. II. *M. Arnesen*, De adverbiale Afledninger paa — ledes i de nordiske Sprog og Dialekter. En etymologisk Undersøgelse.

Laurviks Middel- og Realskole: *Hysing*, I. Kort Tilsbageblik paa Laurviks Middelskoles Tilstand fra dens Oprettelse til Skoleaaret 1839—40. — II. Udsigt over Middelskolens Tilstand og Virksomhed fra Skoleaaret 1840—41 indtil 1848—49. — III. Fortegnelse over de af Laurviks Middel- og Realskole udtraadte Disciple fra dens Oprettelse i Juli 1824 til Udgangen af 1863.

Molde lærde og Realskole: *A. Brinchmann*, I. Om Skolens Overgang fra Middel- og Realskole til fuldstændig Lærde- og Realskole. II. Efterretninger om Skolen i Skoleaaret 1863—64.

Skiens lærde og Realskole: *H. J. Hammer*, Skoleefterretninger for Årene 1862—63 og 1863—64.

Stavanger lærde og Realskole: I. *Borch*, De tre nordiske Rigers Historie indtil Korstogene. II. *Schöning*, Et Par Ord udtalte i Skolen.

Følgende ældre Skoleprogrammer, hvorfaf Doubletter havdes i Universitetsbibliotheket, ere mod Ombytning overladte Skolens Bibliothek:

S. N. I. Bloch, 1. Hvilkens Fremgangsmaade burde man ved Ungdommens allerførste Undervisning helst følge, især naar Værlingen

stal forberedes til at indtræde i de lærde Skoler? Odense 1800. 8.
— 2. Bidrag til Kritik af Underviisningsmethoden, med Forslag
til Sammes Forbedring. 1 h. ibid. 1802. 8.

1. *Heiberg*, 1. Hvad bør Skolen gjøre for Opdragelsen, hvad for Underviisningen? Odense 1803. 8. — 2. Undersøgelse om Sprogets højeste Grundlov, især med Hensyn paa det danske Sprog. ibid. 1807. 8. — 3. Undersøgelse om, og hvorvidt Legems Straffe ere nødvendige i Opdragelsen, og i Særdeleshed i vore offentlige lærde Skoler. ibid. 1807. 8. — 4. Undersøgelse om, hvormeget Forældre eller de, som staae i Forældres Sted, kunne med Hensyn til vore offentlige Skoler bidrage til deres Børns eller Myndlingers Vel, og lette Lærerne deres Arbeide. ibid. 1809. 8. — 5. Grækernes og Romernes Musik betragtet som et Dannelses-Middel i Opdragelsen, der fortjener at benyttes ogsaa i vore lærde Skoler. ibid. 1812. 8.
2. *O. Bjørn*, Om den erotematiske Underviisningsmethode i Minde-
lighed og dens Anvendelse paa Arithmetiken i Særdeleshed. ibid.
1816. 8.

II. Den naturhistoriske Samling

er blevet forsøgt med følgende Gjenstande:

1. Forærede:

- Af Jungmand Petersen: En Samling Koraller fra Øst-
indien.
- Discipel Bonfils (6te Klasse): En Hverpserede, Frugter
af Sagus Rumphii.
 - Discipel Juul (5te Klasse): Naturaftryk af Planter.
 - — Gammelstoft (4de Klasse): En Haarkugle af
en Drøvthyggermave.
 - Discipel Olufsen (3die Klasse): Echeneis remora.

2. Tilhøytede:

for endeeel i sin Tid med Fregatten Sjælland hjemkomne
Gjenstande:

Caligus curtus og *hippoglossi*, *Cecrops Latreillii*,
Euryphorus nymphæ, *Dinematura ferox*, *Pandanus Cran-*
chii, *Echthrogaleus coleoptratus*, *Læmargus muricatus*;
Lernæa branchialis, *Lernæopoda carpionis* og *elongata*,
Chondracanthus gibbosus, *Anchorella uncinata*, *Diocus*
gobinus, *Dichelestium oblongum*.

3. Røbte:

Et Bøffelhorn, en Elefanttand; *Falco milvus*, *Alauda*
arvensis, *Corvus monedula*, *Perdix coturnix*, *Ardea cinerea*
(alle udstoppede); *Gasterosteus aculeatus* og *pungitius*;
Crangon Boreas, *Cyamus ceti*, *Hyperia* sp., *Amphinome* sp..
Distomum hepaticum; *Sepiotheutis sepioidea*, *Cucumaria*
pentactes, *Ascidia parallelogramma* (alle i *Spiritus*); en
stor *Haliotis-Skal*. — Desuden et Sæt mikroskopiske Præ-
parater, et Mikrometer, et Stereoskop og et Sæt stereoskopiske
Billeder.

En Snees Gjenstande ere ifandsatte, omstillede eller
forsyneede med nyl *Spiritus*.

Regnskabsvæsenet.

(De vedhængede Postter henvise til det lærde Skolevæsens Budget).

I. A. Skolekassens Regnskab.

Indtægt.

Post.		Nd. /β
1. Jordbogsindtægter for 1865:		
a. Arvefæsteafgift. Intet.		
b. Tiendeindtægter	3,766 Nd. 89 β	
c. Indtægter af Kirker og Præstefald. 1,482 — 22 -		
d. Jordskyl 22 — 85 -		
	<hr/> 5,272 Nd. 4 β	
Deri afgaaer:		
Skatter af Tienderne, m. v..... 93 — 34 -		
	—	5,178. 66
3. Renter af Skolens Capitalformue	487. =	
4. Skolecontingenter:		
a. Skolepenge	10,528 Nd.	
b. Lyse- og Brændepenge for 1ste Halvaar 687 —		
c. Indstrivningspenge	185 --	
d. Gebyrer for Testimonier	120 —	
	<hr/> 11,520. =	
6. Bidrag fra Universitetet	30. =	
9. Forskjellige ubestemte og extraordinaire Indtægter... 87. 47		
	<hr/> Summa Indtægt... 17,303. 17	

Udgift.

2a. Lønninger til de faste Lærere.....	12,941.	64
b. Honorar for Inspection og Tilsyn med Samlingerne	450.	=
c. Pedellens Løn.....	150.	=
d. Lærernes Andeel i Skolepengene.....	2,190.	62
3. For Timeundervisning..... 1,132. 74		
5a. Bibliotheket, foruden Renten 43 Nd. af den samme tilhørende Capital, stor 1,075 Nd.... 265 Nd. 51 β		
b. den naturhistoriske Samling..... 71 — 56 -		
c. den physiske Samling	28 — 40 -	
	<hr/> 365. 51	
Eateris... 17,230.	59	

Post.		Nd.	β
	Transport...	17,230.	59
6a. Bygningsudgifter:			
Bedlige holdelsesarbeider	447	Nd. 25	β
Hovedreparationer.....	=	=	=
		447.	25
c. Inventariets Bedlige holdelse	299.	66	
d. Godtgjørelse for afstaat Locale af Embedsholig....	80.	=	
7a. Brændselsforsødenheder	562	Nd. 32	β
b. Beløsning.....	20 — 70 -		
		583.	6
8. Skatter og Afgifter (de communale)	38.	=	
9. Regnskabsføringen	360.	=	
13. Forfæellige løbende og extraordinaire Udgifter:			
a. Skoleopvarmning	30	Nd. =	β
b. Reengjøring.....	200 — 92 -		
c. Porto, Protokoller, Skrivemateria=			
lier og Afskrivning	215 — 58 -		
d. Programmer og Skolehætitideligheder	147 — 23 -		
e. Andre Udgifter	14 — 22 -		
		608.	3
14. Til Undervisning i Skydevaabens Brug	143.	92	

Udenfor Finantsloven.

A. Decisionsposters Bevigtigelse	12.	16
	Summa Udgift...	19,802.
Naar hermed sammenholdes Indtægtssummen.....	17,303.	17
fremkommer en Meerudgift for 1865—66 af	2,499.	58
Men da Skolen har modtaget et Tilstud af den al=		
mindelige Skolefond af	1,500.	=
ndkommer en Capital-Tilbagegang af	999.	58

Balance=Conto den 31te Marts 1866.

Skolen eier:

1. Kongelige 4% Obligationer (Indskrivningsbevis)...	6,600.	=
2. Prioritetsobligationer.....	6,650.	=
3. Contant Kassebeholdning.....	748.	36
4. Deponerede Effecter (af Famulus quæsturæ)	1,500.	=
	Summa...	15,498.
		36

Post.		Nd.	β
Skolen skylder:			
1. Beholdning af indeholdte Beløb til Dækning af Præmier	313.	94	=
2. Stipendiefondens contante Beholdning.....	28.	83	=
3. Deponerede Effecter (af Famulus quæsturæ)	1,500.	=	
Saldo: Capitalformue den 31te Marts 1866:			
rentebærende	13,250	Nd. = β	
ikke rentebærende.....	405	- 51 -	
		13,655.	51
		Balance...	15,498. 36

B. Stipendiefondens Regnskab.

Fonden eiede den 31te Marts 1865:

Capital	21,000.	=
Contant Beholdning	19.	90
	21,019.	90

(Herunder var indbefattet 35 Disciples indestaaende Oplag, tilsammen 2,160 Nd.)

Indtægten i 1865—66 har været:

Renter af Fondens Capital.....	840	Nd. = β
Do. af Bartholins Legat	4	- 12 -
		844. 12
		21,864. 6

Udgiften derimod:

Udbetalte Oplag og Stipendier ..	1,465	Nd. = β
Bed Salg af 700 Nd. i Kongelige Obligationer tabt	70	- 19 -
	1,535	19

Fonden eier den 31te Marts 1866..... 20,328. 83
nemlig:

Capital: I Indstrivningsbevis ...	17,800	Nd. = β
Do. (Meyers Legat)	2,500	- = -
	20,300	Nd. = β

Contant Beholdning

28 — 83 -

20,328. 83

(Under Capitalen er nu indbefattet 18 Disciples indestaaende Oplag, i alt 1,525 Nd.)

II. Under 14de (og, for en enkelt Discipels Vedkomende, 24de) November f. A. approberede Ministeriet følgende Fordeling af Skolens Beneficier for Beneficieaaret 1865—1866:

A. Fri Underviisning og mellemste Stipendium, 35 Rd., Alt at opłægge: 1. J. W. Hornemann, 2. J. C. W. Engel, 3. F. C. Ammitzbøll, 4. L. J. Herløw.

B. Fri Underviisning og laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at opłægge: 1. O. A. Schleisner, 2. J. A. Heiberg, 3. L. N. H. Otterstrøm, 4. A. S. Tiebig, 5. A. J. B. Mollerup, 6. C. A. J. Juul, 7. A. Friedenreich, 8. A. Liebmann, 9. N. T. A. Thomsen, 10. L. B. Nielsen, 11. C. B. Boesen.

C. Fri Underviisning: 1. H. M. E. Bohn, 2. L. Hammeken, 3. J. Theobald Jensen, 4. L. S. Mygge, 5. J. C. Holm, 6. C. B. Bondo, 7. B. Thortsen, 8. H. J. G. Bonfils, 9. A. Behrend, 10. J. C. C. Nielsen, 11. C. B. Svane, 12. L. E. E. Gundorph, 13. A. B. C. Kjølhede, 14. C. J. A. Bachevold, 15. A. Sørensen, 16. C. P. J. Jørgensen, 17. P. J. B. Frederiksen, 18. D. B. C. Tusinius, 19. H. N. Kemp, 20. H. B. Thomsen, 21. C. E. Jensen, 22. C. Wiehe.

D. Fri Underviisning som extraordinaire Gratister: 1. B. J. M. R. Norup, 2. N. T. H. Meyn, 3. P. C. B. Meyn, 4. T. A. Hansen, 5. J. A. Petersen, 6. F. C. Krebs (tillige laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at opłægge), 7. C. A. Kofoed, 8. C. Krebs (tillige mellemste Stipendium, 35 Rd., Alt at opłægge), 9. O. C. Carøe (tillige laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at

oplægge), 10. C. L. Petersen, 11. A. F. S. Krebs, 12. E. Petersen.

E. Underviisning med nedsat Betaling: 1. H. L. Herh (for første Halvaar), 2. J. H. Krenchel, 3. J. C. C. Welschou, 4. P. J. Bondesen.

F. Mellemste Stipendium uden fri Underviisning, 35 Rd., Alt at udbetale: T. N. Lange.

G. Laveste Stipendium uden fri Underviisning, 20 Rd., Alt at udbetale: 1. J. J. Voigt, 2. B. J. Kemp, 3. L. C. J. Juul, 4. C. G. Brondsted, 5. S. Lauritsen, 6. G. A. Andresen, 7. G. P. B. Kemp, 8. J. F. D. Joachumsen, 9. B. C. A. L. Bøytler, 10. J. F. Eschricht, 11. A. F. D. H. Olufsen, 12. S. H. Schrader, 13. R. Müller, 14. A. B. Doberk, 15. J. P. F. Ringberg, 16. E. Bondesen, 17. E. Linstow.

I det Klarupske Legat, 16 Rd. aarlig for hver Stipendiatur, vare efter forrige Aars Dimission to Bladser blevne ledige. Blandt de Disciple, som Rector i Skrivelse af 4de December f. A. havde foreslaaet til at indtræde i de vacante Bladser, tilkjendegav Directionen for de Klarupske Stiftelser under 10de f. M. at have valgt Ludvig Emil Ebbe Gundorph af 5te Kl. og Gerhard Peter Brammer Kemp af 4de Kl., hvilke twende Disciple saaledes tilsligemed de tidligere Stipendiater F. C. Krebs af 7de Kl. A., F. C. C. Ammizbøll af 7de Kl. B, N. T. A. Thomsen og L. B. Nielsen af 6te Kl. have nydt dette Stipendium i de to sidste Quartaler af 1865 og de to første Quartaler af 1866.

Det Bornemann-Lassonske Legat, 10 Rd. aarlig,
er for indeværende Aar af Legatets Ephorus, Kammerherre,
Baron Fuel-Nyfenssteen, overeensstemmende med Rectors
Forslag af 3die Juni, under 10de f. M. tillagt Discipel af
7de Kl. A B. F. M. Norup.

Særskilte Meddelelser.

Circulaire fra Kirke- og Underviisningsministeriet af 30te September 1865: „Efterat det ved Ministeriets Circulaire af 10de Januar 1853*) er fastsat som Regel angaaende Skolepenges Betaling for studerende Disciple, som efter fuldendt Afgangsexamen forlade Skolen i Øbet af Juli Maaned, at de kun have at erlägge Skolepenge for Juli Maaned, og denne Bestemmelse deels ved Circulaire af 18de October 1858**) er udvidet til at gjelde ogsaa for Disciple, som underlaaste sig den ved Bekjendtgjørelsen af 18de September 1855 anordnede Afgangsexamen for Realdisciple af den høiere Grad og for saadanne Disciple, som efter Rectors Raad i Anledning af Udfaldet af Hovedexamen udmeldes af Skolen, uden Hensyn til, om Udmeldelsen først skeer i Juli eller August Maaned, deels ved specielle Skrivelser af Ministeriet er udstrakt ogsaa til de Disciple, som forlade Skolen efter at have fuldendt den for Realdisciple anordnede Afgangsexamen af den lavere Grad, vil Ministeriet nu som almindelig Regel have bestemt, at for Fremtiden enhver Discipel, som i Øbet af Juli Dwartal

*) See Skoleefterr. for 1852—53 S. 50—51.

**) See Skoleefterr. for 1858—59 S. 54—55.

udmeldes af Skolen uden at have besøgt Skolen længere end til Sommerferiens Begyndelse, kun betaler Skolepenge for Juli Maaned."

Circulaire fra Ministeriet af 28de October 1865: „Efterat der som Betingelse for Optagelse i de offentlige lærde Skoler ved Bekjendtgjørelsen af 30te November 1864 § 1*) er bestemt en Alder af det fyldte 9de Åar, saaledes dog, at Ministeriet er bemhydigt til, hvor Omstændighederne tale deraf, derafra at bevilge Undtagelse, forsaavidt den Paagjeldende ikke mangler over et Åar i Lavalderen, vil der med Hensyn til disse Dispensationer for Fremtiden være at iagttaage Følgende:

1. Alderen bliver at regne fra den 23de August.
 2. Den Rectorerne ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 § 3 Nr. 1 indrommede Tilladelse til at optage Disciple, der manglende nogle faa Maaneder i Lavalderen, bortfalder.**).
 3. Enhver Discipel, som ikke inden den 23de August har fyldt det 9de Åar, vil behøve Ministeriets Tilladelse for at kunne optages i Skolen. Denne Tilladelse vil i Reglen kun blive given for Disciple, der manglende tre Maaneder eller derunder i den fastsatte Alder, og naar Recter bestemt erklærer, at den Paagjeldende med Hensyn til Kundskab og Færdighed fuldkommen har tilfredsstillet ved Skolens Optagelsesprøve og i sin aandelige og legemlige Udvikling synes at være tilstrækkelig fremskreden.
-

*) See Skoleefterr. for 1864—65 S. 56.

**) See Lindes Meddelelser angaaende „Det lærde Skolevæsen“ S. 105.

Til en Dispensation, naar den Paagjeldende mangler mere end tre Maaneder i Optagelsesalderen, vil der behøves en lige saa bestemt Erklæring fra Rector om en mere end almindelig fremstreden Udvikling og en fortrinlig Bestaaen af Optagelsesprøven uden Spor af Anstrengelse."

Lov (af 16de Februar 1866), som med et Tillæg stædfæster den foreløbige Lov af 5te Mai 1865*) om Ophævelse af den Lærerne ved de lærde Skoler ved Lov af 28de Marts 1855 § 1 d. tillagte Ret til Andeel i Skolepenge:

„Vi Christian den Niende o. s. v. Gjøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stæfæstet følgende Lov:

Den foreløbige Lov af 5te Mai 1865 om Ophævelse af den Lærerne ved de lærde Skoler ved Lov af 28de Marts 1855 § 1 d. tillagte Ret til Andeel i Skolepenge stædfæstes, dog saaledes, at der ikke kan tilstaaes nogen Lærer, der i mindre end 5 Aar har mydt Andeel i Skolepenge, en større Godtgjørelse for Tabet af denne end den, som udskommer efter Indtægtens Gjennemsnitsbeløb for de Lærere, der ved samme Skole have oppebaaret Indtægten i 5 Aar, og at Tilløget for hver enkelt Lærers Vedkommende afrundes til et lige Antal af hele Rigsdaler, idet det Overskydende bortfalder.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.“

Ligesom Ministeriet i Anledning af den provisoriske Lov af 5te Mai f. A. havde under 10de Juli f. A., med

*) See Skolestørret. for 1864—65 S. 67—68.

Forbehold af mulig Forandring, angivet den Godtgjørelse, der vilde tilkomme enhver af Skolens vedkommende Lærere, saaledes blev nu, i Henvold til ovenanførte Lov, denne Godtgjørelse med en ringe Modification af det tidligere anfattet Beløb definitiv bestemt ved Ministeriets Skrivelse af 10de Marts 1866.

Skrivelse fra Ministeriet af 26de April 1866: „Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestat Kongen ved allerhøieste Resolution af 14de d. M. allernaadigst at bifalde, at den i allerhøieste Resolution af 19de November 1830 indeholdte Bestemmelse, at hjemfaldne Oplagspenge henlægges til et særligt Fond, forandres derhen, at de fra 1ste April 1866 at regne tilbagebetales til den Skoles Stipendiefond, af hvilket Stipendiet i sin Tid er udredet.“

De Forhandlinger, der af Ministeriet vare foranledigede angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt der maatte være Anledning til at foretage Forandring i den af Ministeriet midlertidig tagne Bestemmelse angaaende Hovedcharakterens Uddragning af Specialcharaktererne ved Afgangsexamen ved de lærde Skoler (hvorom den begjerede Erklæring herfra blev afgiven under 8de August f. A.)*), ere i Løbet af dette Skoleaar blevne affsluttede, og Sagen har derefter fundet sin endelige Afsgjørelse ved følgende:

Bekjendtgjørelse (af 31te Mai 1866) om Charakteergivningen ved Afgangsexamen til Univers-

*) See Skoleefterr. for 1864—65 S. 65—66.

sitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler:

„Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 26de d. M. allernaadigst at approbere som følger:

Bed Afgangsexamen for studerende Disciple i de lærde Skoler og ved Adgangsexamen til Universitetet gives 9 Specialcharacterer i følgende Fag:

1. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (fri Opgave),
2. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (Gjengivelse af et bekjendt Stof),
3. Latin, mundtlig,
4. Latinst Stil og Version,
5. Græsk,
6. Historie,
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig,
8. Geometrie, mundtlig og skriftlig,
9. Naturlære.

Specialcharactererne ere:

ug., mg., g., tg., mdl., slet, der betragtes som staende lige langt fra hinanden, betegnede med Tallene: 6, 5, 4, 3, 2, 1.

De tre Censorer, som bedømme en Prøve, maae kun give hele Characterer; dog kan i de tre Fag (3, 5 og 6), i hvilke Characteren efter det Nedenanførte forstærkes, tilføjes et +, som forhøjer Characteren med $\frac{1}{2}$.

I de Fag, i hvilke Prøven er enkelt (1, 2, 3, 5, 6 og 9), lægges de tre Censorers Characterers Talværdier sammen, og divideret med 3 udgjør det udkommende hele Tal eller hele Tal med en Brøk Characteren i Faget.

I de Fag, i hvilke Prøven er dobbelt (4, 7 og 8), give Censorerne hver een Characteer for hver Prøve, og der forholdes da med de sex Characterer ganske som med de tre ved

den enkelte Brøve, kan at der divideres med 6 istedetfor med 3.

Brøker, der ere høiere end $\frac{1}{2}$, altsaa $\frac{2}{3}$ og $\frac{5}{6}$, udtrykkes som respective $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{6}$ af den høiere Characteer.

Bed Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne betegne Specialcharactererne Tal, som gaaende ud fra ang. = 8 aftage med stigende Potentser af 2 og have altsaa en Værdi af:

$$8, 7, 5, 1, \frac{1}{3} \text{ og } \frac{1}{23}.$$

Charactererne for de ni Fag ere eensveiende, undtagen for mundtlig Latin, Græsk og Historie, i hvilke de veie som $1\frac{1}{2}$ imod 1.

Bed Hovedcharacterens Uddragning overføres Specialcharacteren i Faget med dens Værdi efter nysnævnte System, og den ved Charakteren hængende Brøk multipliceres, hvis Brøken er positiv, med det Tal, som udgjør Afstanden imellem Charakteren og den nærmest foregaaende Characteer, og, hvis den er negativ, med det Tal, som udgjør Afstanden imellem Charakteren og den nærmest efterfølgende Characteer.

Hovedsummen af samtlige ni Specialcharacterer med deres vedhængende Brøker, i hvilken $\frac{1}{2}$ eller derover regnes = 1, bestemmer Hovedcharakteren, for hvilken der	
til første Characteer med Udmærkelse kræves	79 Points
til første Characteer	64 —
til anden Characteer.....	37 —
til tredie Characteer	29 —

I Testimoniet indføres Specialcharactererne med de vedhængende Brøker, og til Slutningen Hovedcharakteren med Tilføjelse af Pointsantallet.

Hvilket herved bekjendtgøres til Efterretning for alle Bedkommende".

Med denne Bekjendtgjørelse fremsendte Ministeriet et Circulaire af samme Dato, saaledes lydende:

„Beg hermed at fremsende et Antal Exemplarer af Bekjendtgjørelsen af Dags Dato om Characteergivningen ved Afgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler til Uddeling blandt Skolens Lærere og Afbenyttelelse for Censorerne, skal Ministeriet, til nærmere Forklaring og for saavidt muligt strax at bringe Gensartethed i Fremgangsmaade tilveie, tilføje Følgende.

Medens Scalae saavel for Specialcharactererne som for Hovedcharacterens Uddragning af disse er uforandret, er det fundet rigtigt at hæve Bestemmelserne i Circulaire af 4de September 1851 om, at Characteren for de skriftlige Prover i Mathematik skulde i Forhold til Characteren for den mundtlige Prøve gjælde som $\frac{1}{2}$ mod 1, saa at de fremtidig gjælde lige.

Det er en Selvfølge, at Pointsantallet for Hovedcharactererne maatte forandres, efterat Fagcharactererne vare indskrænkedes fra 13 til 9. Paa den ene Side maatte omtrentlig det samme Forhold mellem de to store Faggrupper, som Examens omfatter, beholdes; paa den anden Side var det ontfeligt at have flere Characterer, for at ikke et uheldigt Udfald af Prøven i et enkelt Fag skulde virke altfor stærkt. Disse Betragtninger have ført Ministeriet til at forstørre Charactererne i de 3 Fag Latin, Græst og Historie derved, at de gjælde $1\frac{1}{2}$ mod 1. Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne står altsaa, som om disses Antal var $10\frac{1}{2}$, og derefter har Ministeriet paa samme Maade som tidligere sat Grændsen for de 3 Hovedcharacterer, dog saaledes, at Pointsantallet for 2den og 3die Characterer er lidet forhøjet udover, hvad der tidligere fordredes.

En Hovedændring er, at Bestemmelserne i Circulaire

af 4de September 1851 om, at Censorerne kunde tilføie et + eller - til Tagcharacteren, er hævet. Ministeriet har fundet det overflodigt at have et større Antal Trin at variere paa som Udtryk for Dommen om en Candidates Kundskaber end de 6 hele Characterer; man har antaget, at Tilføjelsen af + og -, der kun kunde forhøje eller forringe Characteren med $\frac{1}{3}$, ikke førte til en smaalig Utdregning, og man har saa meget mindre taget i Betænkning at paalægge Censorerne at benytte hele Characterer, som det altid, hvor en Censor er i Twivl, staaer ham aabent at søge denne fjernet ved en yderligere Examination.

Derimod har Ministeriet fundet, at Censorerne i de 3 Fag, i hvilke Characteren forstørres, have et billigt Krav paa, at der aabnes dem Lejlighed til skarpere at betegne deres Dom, og dette har man søgt at imødekommme ved i disse Fag at tilslade Benyttelsen af et +, som Betegnelse for, at Præstationen ligger midt imellem to Characterer.

Den anden Hovedforandring er, at Ministeriet har fundet det nødvendigt fremtidigen at opgive Bestemmelserne i Circulairet af 4de September 1851 om, at de ved Specialcharacterens Beregning af Censorernes Characterer fremkomende Brøker bortkastedes, hvis de vare $\frac{4}{9}$ eller derunder, men suppleredes til 1, hvis de vare $\frac{5}{9}$ eller derover, og derimod at bestemme, at Brøkerne skulle føres over ikke blot til Hovedcharactererne, men ogsaa ved Hovedcharacterens Uddragning af disse. Tilfældigheder kunne i modsat Fald faae for stort Spillerum. Ved Brøkers Bortkastelse eller disses Supplering opstaaer altid Feil, selv naar, som ved Specialcharactererne, Afstanden mellem Charactererne er = 1. Men naar, som Tilfældet er ved Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne, Characterernes Afstand ikke længer er 1, men vojer efter stigende Potenter af 2, bliver

Misvisningen stedse større, jo slettere Characteren er, hvor-
ved Brøken hænger. Saaledes gav efter de tidligere Regler
 $5\frac{4}{9}$ mg. og ved Overførselen til Systemet for Hovedcharac-
terens Uddragning 7 Points, medens $5\frac{5}{9}$ gav ug. og altsaa
8 Points; den første Candidat tabte saaledes kun 1 Point,
men, hvis der var Spørgsmaal om $1\frac{4}{9}$ og $1\frac{5}{9}$, saa fik den
første slet., der i Hovedcharacteren trak 23 Points fra, den
sidste mdl., der i Hovedcharacteren trak 7 Points fra, og
han tabte saaledes 16 Points, og det naglede den over Can-
didatens Præstation afgivne Dom i begge Tilfælde kun diffe-
rerede med $\frac{1}{9}$.

Til en Forklaring om Specialcharacterernes Overførelse i
Systemet for Hovedcharacterens Uddragning tilføies paa mod-
staaende Side endnu her et Exempel, som omfatter alle de
Tilfælde, der antages at kunne inddrage.

Fagene.	Censorernes Charakter					Special=charactere med vedhængende Brøk.	Overført i Sy=stemet for Hoved=charakterens Uddragning.
	1.	2.	3.	i Talværdi.	Gjennemsnits=værdi.		
1. Dansk Udarbeidelse (I.)	g	tg.	g.	$\frac{4 + 3 + 4}{3.}$	$3\frac{2}{3} = 4 \div 1/3.$	g. $\div 1/3.$	$5 \div 4/3.$
2. Dansk Udarbeidelse (II.)	mg.	g.	g.	$\frac{5 + 4 + 4}{3.}$	$4\frac{1}{3} = 4 + 1/3.$	g. $+ 1/3.$	$5 + 2/3.$
3. Latin	mg.	g.+	g.+	$\frac{5 + 4\frac{1}{2} + 4\frac{1}{2}}{3.}$	$4\frac{2}{3} = 5 \div 1/3.$	mg. $\div 1/3.$	$\left\{ \begin{array}{l} 7 \div 2/3. \\ 3\frac{1}{2} \div 1/3. \end{array} \right.$
4. Latinisk Stiil og Version.....	g. tg.	mg. md.	mg. g.	$\frac{4+5+5+3+2+4}{6.}$	$3\frac{5}{6} = 4 \div 1/6.$	g. $\div 1/6.$	$5 \div 4/6.$
5. Græsk	ug.	ug.	mg.+	$\frac{6 + 6 + 5\frac{1}{2}}{3.}$	$5\frac{5}{6} = 6 \div 1/6.$	ug. $\div 1/6.$	$\left\{ \begin{array}{l} 8 \div 1/6. \\ 4 \div 1/12. \end{array} \right.$
6. Historie	mg.	mg.	g.+	$\frac{5 + 5 + 4\frac{1}{2}}{3.}$	$4\frac{5}{6} = 5 \div 1/6.$	mg. $\div 1/6.$	$\left\{ \begin{array}{l} 7 \div 2/6. \\ 3\frac{1}{2} \div 1/6. \end{array} \right.$
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig	ug. tg.	ug. tg.	mg. g.	$\frac{6+6+5+3+3+4}{6.}$	$4\frac{1}{2} = 4 + 1/2.$	g. $+ 1/2.$	$5 + 1.$
8. Geometrie, mundtlig og skriftlig	g. md.	mg. tg.	g. tg.	$\frac{4+5+4+2+3+3}{6.}$	$3\frac{1}{2} = 3 + 1/2.$	tg. $+ 1/2.$	$1 + 2.$
9. Naturlære	mg.	mg.	mg.	$\frac{5 + 5 + 5}{3.}$	$5 = 5.$	mg.	7.

Afgangsexamens 1ste Deel, 1863.

Nr.	Candidaterne.	Hjælp.	Fraaf.	Geographie.	Naturhistorie.
1.	H. A. Larsen	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
2.	R. P. K. Lassen*)	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.
3.	C. J. Salomonsen	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
4.	R. F. Petersen	Mg.	Mg.	Mg.	G.
5.	P. J. J. Petersen	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.
6.	J. F. C. Ammitzbøll	Mg.	Ug.	Ug.	Mg.
7.	M. Krohn	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
8.	E. B. H. Kjerulf*)	G.	Mg.	Mg.	Ug.
9.	O. B. Stüber	G.	Mg.	Mg.	Ug.
10.	H. C. Sørensen	G.	G.	Mg.	G.
11.	J. L. C. J. Thræn	Tg.	Mg.	Mg.	G.
12.	P. L. G. Ollgaard	G.	Mg.	Mg.	G.
13.	A. P. Borgen*)	G.	G.	Mg.	Mg.
14.	J. H. B. With	G.	Ug.	Mg.	Mg.
15.	P. W. Storm	G.	G.	G.	Mg.
16.	J. C. Bræstrup	Tg.	G.	Mg.	Tg.
17.	C. M. Christensen	Mg.	G.	G.	G.
18.	C. C. J. Friis	G.	G.	Ug.	Mg.
19.	H. H. H. Drachmann	G.	G.	Mg.	Mg.
20.	C. G. B. H. Stemann*)	Mg.	Mg.	Mg.	G.
21.	B. M. B. Bang	G.	Mg.	G.	G.
22.	B. J. L. Evers	G.	G.	Ug.	G.
23.	C. F. G. Torst	Mg.	G.	Tg.	G.
24.	J. D. D. M. S. Schnittger	G.	Mg.	G.	G.
25.	Privatist L. R. B. Larsen*)	Mg.	G.	Mg.	G.

*) Nr. 2 og Nr. 20 havde taget Afgangsexamens 1ste Deel i Flensborg Lærde og Realskole, Nr. 8 i Haderslev Lærde Skole, Nr. 13 i Rønne høiere Realskole, Nr. 25 i Sorø Akademies Skole.

Side 86.

Afgangsexamens 2den Deel, 1865.

Døuft.	Latin (Skriftlig).	Latin (mundlig).	Gref.	Religion.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	Naturfere.	Hoved- charakteer.	Points.	Hebraïf.
Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char. m. Ndm.	100	—
Mg.	Mg.	Ug.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Første Char.	93	—
Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	**) Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char. m. Ndm.	92	—
Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Første Char.	87	G.
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	G.	Første Char.	90	G.
Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Første Char.	93	
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char.	96	—
G.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.	Første Char.	87	
Mg.	G.	G.	G.	Ug.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char.	88	Tg.
Mg.	G.	G.	Mg.	G.	Mg.	G.	G.	Tg.	Anden Char.	69	
Mg.	Mg.	G.	G.	G.	Ug.	Ug.	Ug.	G.	Anden Char.	75	
G.	G.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	Ug.	Mg.	Anden Char.	74		
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Tg.	G.	G.	Anden Char.	75		
G.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Ug.	Første Char.	79		
Mg.	Mg.	G.	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	Anden Char.	75		
G.	Tg.	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	Anden Char.	47		
Mg.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Anden Char.	76		
Mg.	G.	Tg.	G.	Mg.	Ug.	Tg.	G.	Tg.	Anden Char.	65	
Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Tg.	Mdg.	Tg.	Mdg.	Anden Char.	43	
G.	Tg.	Tg.	G.	G.	Tg.	G.	G.	Mg.	Anden Char.	61	
G.	G.	G.	G.	G.	Tg.	G.	G.	Mdg.	Anden Char.	51	
G.	Tg.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	G.	G.	G.	Anden Char.	64	
G.	G.	G.	Mg.	Mg.	Tg.	Mg.	Mg.	Mdg.	Anden Char.	55	
G.	G.	G.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	G.	G.	Anden Char.	67	
Tg.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	G.	Tg.	Tg.	Mdg.	Anden Char.	45	

**) Hører til den mosaiske Troesbekjendelse.

Bilag til Side 100.

Fagene.	VII. A.	VII. B.	VI.	V. A.	V. B.	IV.	III.	II.	I.	Summa
Danskf	2	2	2	2	2	2	3	5	6	26
Thydkf	"	"	2	2	2	2	2	3	4	17
Fransk	"	1	3	2	2	2	3	"	"	13
Engelskf	"	2	"	"	"	"	"	"	"	2
Latin	10	9	8	8	8	8	9	6	"	66
Græsk	6	6	5	5	5	5	"	"	"	32
Religion	2	1	2	2	2	2	2	2	3	18
Historie	4	3	2	3	3	2	2	2	2	23
Geographie ..	"	"	2	2	2	2	2	2	2	14
Mathematiske Discipliner..	4	4	4	4	4	4	4	4	4	36
Naturlære ...	3	4	"	"	"	"	"	"	"	7
Naturhistorie .	"	"	2	2	2	2	2	2	2	14
Skrivning ...	"	"	"	"	"	1	2	3	4	10
Tegning	"	"	"	"	"	"	1	2	2	5
Sang*).....	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	4
Summa af ugentlige Timer	33	34	34	34	34	34	34	33	31	287
Hebraisk.....	3	2	"	"	"	"	"	"	"	5
Gymnastif**))	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(3)	(4)	11
Total-Summa	38	38	36	36	36	36	36	36	35	302

*) 4 ugentlige Timer, paa hvilke de forskjellige Partier ere fordeleste.

**) 11 ugentlige Timer, paa hvilke Klasserne ere fordeleste.

Nettelse.

Paa den i forrige Aars Skoleefterretninger S. 70—71 meddeleste Liste over Charaktererne ved Afgangsexamen er det med Hensyn til den under Nr. 12 nævnte Candidat C. J. S. G. Thaarup sket ved Uagtshomhed, at de Charakterer, som han erholdt ved Examens første Deel i Aaret 1862, ere anførte istedetfor dem, der tildeleses ham ved samme Deel af Examens i Aaret 1863, da han med Ministeriets Tilsladelse atter underkastede sig denne (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 4), og hvilke vare: Thøft: G., Frausk: Mg., Geographie: Ug., Naturhistorie: Mg.

Scheme

over Examinationens Gang ved de offentlige Examiner i Metropolitansskolen i 1866.

A. Afgangsexamen.

(Den 23de, 25de og 26de Juni og fra 3de til 9de Juli).

VII Kl. A er under den mundtlige Afgangsexamen i Latin, Græsk og Mathematik deelt i 4 Partier, α , β , γ , δ , i Religion, Historie og Naturlære i 3, α' , β' , γ' , saaledes:

VII Kl. A α : 1. Norup, 2. Engel, 3. Hansen, 4. Heiberg,
5. Otterstrøm, 6. Jeppesen, 7. Privatisten
Bjerre, 8. Privatisten Skram.

VII Kl. A β : 1. Jespersen, 2. Hornemann, 3. Mollerup,
4. Regensburg, 5. Krebs, 6. Jacobsen, 7. Pri-
vatisten Christensen.

VII Kl. A γ : 1. Herz, 2. Rafn, 3. N. Meyn, 4. Schleisner,
5. Kofoed, 6. Martens, 7. Privatisten Nehammer.

VII Kl. A δ : 1. P. Meyn, 2. Fiebig, 3. Th. Petersen,
4. Plenge, 5. J. Petersen, 6. Privatisten Bar-
foed, 7. Privatisten Neve.

VII Kl. A α' : 1. Norup, 2. P. Meyn, 3. Rafn, 4. Mollerup,
5. Heiberg, 6. Plenge, 7. Kofoed, 8. Jacob-
sen, 9. Privatisten Bjerre, 10. Privatisten Neve.

VII Kl. A β' : 1. Jespersen, 2. Engel, 3. Fiebig, 4. N. Meyn,
5. Regensburg, 6. Otterstrøm, 7. J. Petersen,
8. Martens, 9. Privatisten Christensen, 10. Pri-
vatisten Skram.

VII Kl. A γ' : 1. Herz, 2. Hornemann, 3. Hansen, 4. Th.
Petersen, 5. Schleisner, 6. Krebs, 7. Jeppes-
sen, 8. Privatisten Barfoed, 9. Privatisten Ne-
hammer.

I. Skriftlig Examens.

Løverdagen den 23de Juni.

- Kl. 9—1. Oversættelse fra Latin paa Dansk.
— 4—8. Geometrisk Udarbeidelse.

Mandagen den 25de Juni.

- Kl. 9—1. Udarbeidelse i Modersmaalet I. (fri Opgave).
— 4—8. Latinistisk Stiil.

Tirsdagen den 26de Juni.

- Kl. 9—1. Udarbeidelse i Modersmaalet II. (bunden Opgave).
— 4—8. Arithmetisk Opgave.

•

II. Mundtlig Examens.

(De paa nedenstaende Schemas venstre og høire Side anførte Examinationer afholdes henholdsvis i IV og V Kl. B's Lærestuer).

Tirsdagen den 3die Juli.

Kl. 9. VII Kl. A α . Græff.
— 5. VII Kl. A β . Græff. | Kl. 9. VII Kl. A γ . Mathe-
matik. Adj. Smith.
— 5. VII Kl. A α' . Religion.
Dvl. Jensen. |
|---|--|

Onsdagen den 4de Juli.

Kl. 9. VII Kl. A α . Latin.
Rector. | Kl. 9. VII Kl. A δ . Mathe-
matik. Adj. Smith.
— 5. VII Kl. A β' . Religion.
Dvl. Jensen. |
|---|---|

Torsdagen den 5te Juli.

Kl. 9. VII Kl. A γ . Græff.
— 5. VII Kl. A δ . Græff. | Kl. 9. VII Kl. A α . Mathe-
matik. Adj. Smith.
— 5. VII Kl. A γ' . Religion.
Dvl. Jensen. |
|--|--|

Fredagen den 6te Juli.

Æl. 9. VII Æl. A γ . Latin.	Æl. 9. VII Æl. A β . Mathe=
Rector.	matik. Adj. Smith.
— 5. VII Æl. A α' . Historie.	Adj. Bergmann.

Løverdagen den 7de Juli.

Æl. 9. VII Æl. A β . Latin.	Æl. 9. VII Æl. A β' . Natur=
Rector.	lære. Øvl. Prof. Pe=
— 5. VII Æl. A β' . Historie.	tersen.

Adj. Bergmann.	lære. Øvl. Prof. Pe=
	tersen.

Mandagen den 9de Juli.

Æl. 9. VII Æl. A δ . Latin.	Æl. 9. VII Æl. A γ' . Natur=
Rector.	lære. Øvl. Prof. Pe=
— 5. VII Æl. A γ' . Historie.	tersen.

Adj. Bergmann.	Øvl. Krebs.

B. Hovedexamens.

(Fra 3die til 21de Juli).

Under den mundtlige Deel af Hovedexamens er VII Æl. B i Latin, Græss og Mathematik deelt i 3 Partier, α' , β' , γ' , i de øvrige Fag i 2, α og β ; VI Æl. er i Geographi og Naturhistorie deelt i 3 Partier, α' , β' , γ' , i de øvrige i 2, α og β ; de øvrige Klasser ere i de fleste Fag deelte i 2 Partier, α og β , saaledes:

VII Æl. B α' : 1. Lange-Müller, 2. Barfoed, 3. Theodor Jensen, 4. D. Bull, 5. Richter, 6. Vorø, 7. Eibe, 8. F. Buhl, 9. Harboe.

VII Æl. B β' : 1. Ammitzbøll, 2. Krebs, 3. Bohn, 4. Friedreich, 5. Liebmann, 6. Saul, 7. Lütken, 8. Hammeken, 9. Gamæl.

- VII Kl. B γ': 1. Eßkildsen, 2. Schjødte, 3. Herløw, 4. Carøe,
 5. Steenstrup, 6. Theobald Jensen, 7. Lund-
 dahl, 8. Martens.
- VII Kl. B α: 1. Lange-Müller, 2. Eßkildsen, 3. Krebs,
 4. Theodor Jensen, 5. Herløw, 6. Frieden-
 reich, 7. Richter, 8. Steenstrup, 9. Juul,
 10. Eibe, 11. Lunddahl, 12. Hammeken,
 13. Harboe.
- VII Kl. B β: 1. Ammitzbøll, 2. Barfoed, 3. Schjødte,
 4. Bohn, 5. O. Bull, 6. Carøe, 7. Liebmann,
 8. Borgh, 9. Theobald Jensen, 10. Lütken,
 11. F. Buhl, 12. Martens.
- VI Kl. α': 1. Magnussen, 2. Rothe, 3. Nielsen, 4. Heil-
 buth, 5. Schack, 6. Mygge, 7. Bonfils.
- VI Kl. β': 1. Thomsen, 2. Holten, 3. Levy, 4. Jansen,
 5. Schaumburg, 6. Friis, 7. Melchior.
- VI Kl. γ': 1. Voigt, 2. Westergaard, 3. Buhl, 4. Kemp,
 5. Holm, 6. Bondo, 7. Johansen.
- VI Kl. α: 1. Magnusson, 2. Voigt, 3. Holsten, 4. Niel-
 sen, 5. Buhl, 6. Jansen, 7. Schack, 8. Holm,
 9. Friis, 10. Bonfils, 11. Johansen.
- VI Kl. β: 1. Thomsen, 2. Rothe, 3. Westergaard,
 4. Levy, 5. Heilbuth, 6. Kemp, 7. Schaum-
 burg, 8. Mygge, 9. Bondo, 10. Melchior.
- V Kl. A α: 1. Kühnel, 2. Linde, 3. Gundorph, 4. Crone,
 5. Iversen, 6. Brøndsted, 7. Boesen, 8. Helsen,
 9. Reeh, 10. Svane.
- V Kl. A β: 1. Krogh, 2. Juul, 3. Lauritsen, 4. Gamlsø,
 5. Nielsen, 6. Delbano, 7. Nissen, 8. Bol-
 wig, 9. Heiberg, 10. Petersen.
- V Kl. B α: 1. Sletting, 2. Bachevold, 3. Hedemann,
 4. Jørgensen, 5. Sørensen, 6. Levinse, 7. Schmidt-Pöhlsdorf, 8. Møller.
- V Kl. B β: 1. Lange, 2. Kjølhede, 3. Andresen, 4. Fre-
 deriksen, 5. Rothe, 6. Dahlerup, 7. Wiehe,
 8. Neergaard.
- IV Kl. α: 1. G. Kemp, 2. H. Kemp, 3. Velsø, 4. Gam-
 meltoft, 5. Thomsen, 6. Sønson, 7. Helsen,
 8. Anthøn, 9. Petersen, 10. Schricht, 11. Holm,
 12. Simony.

- IV Kl. β: 1. Tulinius, 2. Bohn, 3. Bondeisen, 4. Prior,
5. Johumsen, 6. Schlichtkrull, 7. Krogk,
8. Hansen, 9. Steenstrup, 10. Rothe, 11. Bent-
ler, 12. Linde.
- III Kl. α: 1. Ussing, 2. N. Müller, 3. Neumann, 4. Voost,
5. Doberd, 6. Philipson, 7. Gram, 8. Juul,
9. Hansen, 10. Arnholtz, 11. Dithmer,
12. Holten, 13. Stub, 14. Velschow, 15. Bruhn,
16. Prior.
- III Kl. β: 1. Olufsen, 2. Hornemann, 3. Schrader,
4. Westergaard, 5. C. Ulrik, 6. Vorries,
7. Bull, 8. Haché, 9. Bornemann, 10. Pauli,
11. Suenson, 12. O. Ulrik, 13. Irminger,
14. Weilbach, 15. Jensen.
- II Kl. α: 1. Fjelstrup, 2. Gundorph, 3. Hoppe, 4. Bon-
deisen, 5. Jonquieres, 6. Liebe, 7. Schwarzb-
aaf, 8. Michelsen, 9. Pandrup, 10. Jesper-
sen, 11. Meisling, 12. Herz.
- II Kl. β: 1. Bock, 2. Ringberg, 3. Ravn, 4. Brix,
5. Dahlerup, 6. Linstow, 7. Fridericia,
8. Schmidt=Phiseldæd, 9. Bondo, 10. Klee,
11. Hagen, 12. Wolshagen.
- I Kl. α: 1. Ussing, 2. Brix, 3. Lillienstjold, 4. Suen-
son, 5. Gammeltoft, 6. Neumert, 7. F. Sch-
richt, 8. Carstensen, 9. With, 10. Gjelstrup,
11. Heilbuth, 12. C. Petersen.
- I Kl. β: 1. Bondeisen, 2. Hornemann, 3. Stilhoff,
4. Møller, 5. C. Schricht, 6. Krebs, 7. Linde,
8. Stephensen, 9. Gade, 10. Anthou, 11. Ben-
thien, 12. Velschow.
-

I. Skriftlig Examens.

Den skriftlige Hovedexamens afholdes naar fra 3die til 13de Juli paa de Eider, paa hvilke Localernes Afbenyttelse og Lærernes Arbeide ved Afgangsexamen tillader det.

II. Mundtlig Examens.

(De paa nedenstaende Schemas venstre og høje Side samt under disse anførte Examinationer afholdes henholdsvis i IV, V Kl. B og V Kl. A's Lærestuer. De med * betegnede Examinationer foretages i VII Kl. A's Lærestue).

Tirsdagen den 3de Juli.

Kl. 8. VI Kl. α' . Geographi. Dvl. Fogh.
— 11 $\frac{1}{2}$. VI Kl. α . Transit. Adj. Carøe.

Onsdagen den 4de Juli.

Kl. 8. VI Kl. β' . Geographi. Dvl. Fogh.

Torsdagen den 5te Juli.

Kl. 8. VI Kl. γ' . Geographi. Dvl. Fogh.
— 11 $\frac{1}{2}$. VI Kl. β . Transit. Adj. Carøe.

Fredagen den 6te Juli.

Kl. 8. VI Kl. α' . Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Lørdagen den 7de Juli.

Kl. 8. VI Kl. β' . Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Mandagen den 9de Juli.

Kl. 8. VI Kl. γ' . Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Tirsdagen den 10de Juli.

8—11. VII Kl. B α' . Latin.	8—11. IV Kl. α . Mathema-
Collab. Blichert.	tif. Adj. Smith.
11 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$. III Kl. α . Latin.	11—1. IV Kl. β . Naturhi-
Dvl. Krebs.	storie. Dvl. Fogh.
5—7. III Kl. β . Tydss.	1—2 $\frac{1}{2}$. II Kl. α . Geographi.
Dvl. Petersen.	Adj. Carøe.
	5—8. VII Kl. B α . Natur-
	lære. Prof. Peter-
	sen.

8—11. II Kl. Historie. Adj. Bergmann.

11—1. V Kl. A α . Transit. Adj. Carøe.

1—2 $\frac{1}{2}$. V Kl. A β . Religion. Dvl. Jensen.

5—7. V Kl. B. Geographi. Dvl. Fogh.

*12—2. I Kl. α . Regning. Adj. Smith.

Onsdagen den 11te Juli.

8—11. VII Kl. B β'. Latin. Collab. Blüghert.	8—11. IV Kl. β. Mathe- tik. Adj. Smith.
11½—2½. III Kl. β. Latin. Ovl. Krebs.	11—1. IV Kl. α. Naturhi- storie. Ovl. Fogh.
5—7. III Kl. α. Thdft. Ovl. Petersen.	1—2½. II Kl. β. Geographi. Adj. Carøe.
	5—8. VII Kl. B β. Natur- lære. Prof. Peter- sen.
8—10½. I Kl. Historie. Adj. Bergmann.	
11—1. V Kl. A β. Transt. Adj. Carøe.	
1—2½. V Kl. A α. Religion. Ovl. Jensen.	
5—7½. V Kl. A. Naturhistorie. Ovl. Fogh.	
*12—2. I Kl. β. Regning. Adj. Smith.	

Torsdagen den 12te Juli.

8—11. VII Kl. B γ'. Latin. Collab. Blüghert.	8—10½. III Kl. α. Ma- thematisk. Prof. Petersen.
11½—1. II Kl. α. Latin. Adj. Kerrn.	10½—12½. IV Kl. α. Geogra- phi. Ovl. Fogh.
1—2½. I Kl. β. Thdft. Adj. Arenzen.	12½—2. I Kl. α. Geographi. Adj. Carøe.
5—7. V Kl. A α. Thdft. Ovl. Fibiger.	5—7. II Kl. β. Regning. Adj. Smith.
8—10½. VI Kl. α. Religion. Ovl. Jensen.	
11—2. VII Kl. B. α. Historie. Adj. Bergmann.	
2—4. IV Kl. β. Thdft. Ovl. Petersen.	
5—7. III Kl. β. Naturhistorie. Ovl. Fogh.	
*11—12½. V Kl. B α. Thdft. Ovl. Fibiger.	

Fredagen den 13de Juli.

8—11. V Kl. B. Græft. Collab. Blüghert.	8—10½. III Kl. β. Mathe- matisk. Prof. Pe- tersen.
11½—1. II Kl. β. Latin. Adj. Kerrn.	10½—12½. IV Kl. β. Geogra- phi. Ovl. Fogh.
1—2½. I Kl. α. Thdft. Adj. Arenzen.	12½—2. I Kl. β. Geographi. Adj. Carøe.
5—7. V Kl. A β. Thdft. Ovl. Fibiger.	5—7. II Kl. α. Regning. Adj. Smith.

8—10½.	VI Kl. β. Religion.	Ovl. Jensen.
11—2.	VII Kl. B β. Historie.	Adj. Bergmann.
2—4.	II Kl. β. Tydsk. Collab. Blichert.	
5—7.	III Kl. α. Naturhistorie.	Ovl. Fogh.
*11—12½.	V Kl. B β. Tydsk.	Ovl. Fibiger.

Løverdagen den 14de Juli.

8—10½.	VII Kl. B. α'. Græst.	8—10½.	VII Kl. B. β'. Ma-
	Ovl. Fibiger.		thematisk. Adj.
10½—2.	VI Kl. α. Tydsk.		Smith.
	Collab. Blichert.	10½—12½.	IV Kl. β. Historie.
2—3½.	II Kl. β. Danſt.		Adj. Bergmann.
	Ovl. Fibiger.	12½—2.	II Kl. α. Naturhi-
5—7.	III Kl. α. Fransf.		storie. Ovl. Fogh.
	Adj. Carøe.	5—7.	III Kl. β. Religion.
			Ovl. Jensen.

8—10½.	I Kl. Religion.	Ovl. Jensen.
11—1½.	IV Kl. α. Latin.	Adj. Kerrn.
1½—3.	V Kl. A α. Historie.	Adj. Bergmann.
5—7.	I Kl. α. Danſt.	Adj. Arænzen.

Mandagen den 16de Juli.

5—8.	VII Kl. B. Engelsf.	5½—7½.	VII Kl. Bα. Religion.
	Adj. Carøe.		Ovl. Jensen.
5—8.	IV Kl. Græſt.	Collab. Blichert.	

Tirsdagen den 17de Juli.

8—10½.	VII Kl. B β'. Græſt.	8—10½.	VII Kl. B γ'. Ma-
	Ovl. Fibiger.		thematisk. Adj.
10½—2.	VI Kl. β. Tydsk.		Smith.
	Coll. Blichert.	10½—12½.	IV Kl. α. Historie.
2—3½.	II Kl. α. Danſt.		Adj. Bergmann.
	Ovl. Fibiger.	12½—2.	II Kl. β. Naturhi-
5—7.	III Kl. β. Fransf.		storie. Ovl. Fogh.
	Adj. Carøe.	5—7.	III Kl. α. Religion.
			Ovl. Jensen.

8—10½.	II Kl. Religion.	Ovl. Jensen.
11—1½.	IV Kl. β. Latin.	Adj. Kerrn.
1½—3.	V Kl. A β. Historie.	Adj. Bergmann.
5—7.	I Kl. β. Danſt.	Adj. Arænzen.

Onsdagen den 18de Juli.

8—10½.	VII Kl. B γ'. Græst. Øvl. Fibiger.	8—10½.	VII Kl. B α'. Ma- thematisk. Adj. Smith.
10½—12½.	III Kl. α. Dansk. Adj. Kerrn.	10½—12½.	IV Kl. α. Religion. Øvl. Jensen.
12½—2½.	II Kl. α. Tysk. Collab. Blichert.	12½—3.	V Kl. B. Historie. Adj. Bergmann.
5—7.	V Kl. B. α. Latin. Øvl. Petersen.	5—7.	V Kl. A α. Mathe- matisk. Prof. Pe- tersen.
8—11.	V Kl. B. Fransk. Adj. Carøe.		
11—11½.	I Kl. Naturhistorie. Øvl. Fogh.		
5—8.	III Kl. Geographi. Adj. Carøe.		

Torsdagen den 19de Juli.

8—10.	III Kl. β. Dansk. Adj. Kerrn.	8—11½.	VI Kl. α. Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
10—12.	V Kl. B β. Latin. Øvl. Petersen.	11½—2.	IV Kl. β. Fransk. Adj. Carøe.
1—3.	IV Kl. β. Religion. Øvl. Jensen.	2—4.	III Kl. α. Historie. Adj. Bergmann.
5—7½.	VI Kl. β. Græst. Adj. Kerrn.	5—8.	V Kl. B. Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
8—10.	VII Kl. B β. Religion. Øvl. Jensen.		
10—11½.	V Kl. A α. Geographi. Øvl. Fogh.		
12½—2½.	IV Kl. α. Tysk. Øvl. Petersen.		
5—7.	VII Kl. B. α. Fransk. Adj. Carøe.		

Fredagen den 20de Juli.

8—11.	VI Kl. α. Latin. Øvl. Krebs.	8—11½.	VI Kl. β. Ma- thematisk Prof. Petersen.
11—1.	V Kl. A α. Græst. Øvl. Petersen.	11½—2.	V Kl. B. Religion. Øvl. Jensen.
1—3.	VII Kl. B. Hebraist. Øvl. Krebs.	2—4.	III Kl. β. Historie. Adj. Bergmann.
5—7½.	VI Kl. α. Græst. Adj. Kerrn.	5—7.	V Kl. A β. Ma- thematisk. Prof. Petersen.

8—10½.	V Kl. A β. Latin. Øvl. Fibiger.
10½—1.	IV Kl. α. Fransf. Adj. Carøe.
1—3½.	V Kl. B. Naturhistorie. Øvl. Fogh.
5—7.	VII Kl. B β. Fransf. Adj. Carøe.

Løverdagen den 21de Juli.

8—10.	VI Kl. β. Historie. Adj. Bergmann.	8—9½.	V Kl. A β. Geogra- phi. Øvl. Fogh.
10—1.	VI Kl. β. Latin. Øvl. Krebs.	11—1.	VI Kl. α. Historie. Adj. Bergmann.
8—10½.	V Kl. A α. Latin. Øvl. Fibiger.	11—1.	V Kl. A β. Graest. Øvl. Petersen.

Mandagen den 16de Juli, Kl. 8 Formiddag, prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple.

Løverdagen den 21de Juli, Kl. 1, afholdes Vører-forsamling i Anledning af Censuren. Derefter indtræder Sommerferien, som ender Onsdagen den 22de August. Translocationen foretages Torsdagen den 23de August, Formiddag, Kl. 11.

Til at overvære den mundtlige Deel af ovennævnte Examiner, ligesom ogsaa Translocationen, indbydes herved Disciplenes Forældre og Foresatte samt andre Skolens og Biderstabenres Velhendere.

Metropolitanskolen i Juni 1866.

B. Borgen.

Meddelelse til Forældre og Værger.

Da Udfaldet af Hovedexamnen, der affluttet med den sidste Dag af Skoleaaret, først kan blive bekjendtgjort for Disciplene paa den første Dag i det nye Skoleaar, og det imidlertid maa være Forældre eller Værger magtpaaliggende snarest muligt at blive satte i Kundskab om, hvorvidt de dem vedkommende Disciple ere blevne opflyttede i en høiere Klasse, eller ikke, meddeles herved, at der med Hensyn til de Disciple, der ikke have funnet opflyttes, strax efter Skoleaarets Slutning herom vil blive afgivet fornøden Underretning til Hjemmet.

B. Borgen.